

دیوانی کاتب

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیرهی پوښییری

*

خاوهنی ئیمتیاژ: شهوکهت شیخ یهزین

سهرنووسیار: بهدران ئه همدد ههیب

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ئاراس، شهقامی گولان، ههولیر

دیوانی کاتب

دۆزینەوه و پیشکێشکردنی

محەممەدەلی قەرەداغی

ئەندامی کارای ئەکادیمیای کوردی

ناوی کتیب: دیوانی کاتب
دۆزینه‌وه و پیشکیشکردنی: محهمه‌دعەلی قەرەداغی
بلاوکراوه‌ی ئاراس – ژماره: ۸۱۵
به‌رگ: مریه‌م موته‌قییان
چاپی به‌که‌م، هه‌ولێر ۲۰۰۸
له به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتیی کتیبخانه‌گشتیه‌کان ژماره ۱۷۶۲ ی سالی
۲۰۰۸ ی دراوه‌تی

دۆزىنەۋەى دىۋانى كاتىب

لە وتارىكدا كە پىتر لە چارەكە سەدەيەك لەمەۋبەر بىلوم كىرۋوتەۋە داۋى ئەۋم كىرۋە با خۇمان ۋەخۇ كەۋىن ۋە چاۋەرۋانى ئەۋە نەبىن خەلك خەممان بخوات^(۱). چەندىن جارىش ناۋ بەناۋ لە بەرگەكەكانى "بوۋزاننەۋەى مېژۋى زانايانى كورد لە رېگەى دەستخەتەكانيانەۋە" دا خۇزگە ۋە ئاۋاتى ئەۋم خواستۋە كەسانى كارامە ۋە دىلۋىزمان ھەبۋايە كىتېخانە گىشتىيەكانى توركيا ۋە ئىران ۋە مېسەر ۋە سەۋدىيە ۋە ئلاتانى دىكە بگەرپايەن ۋە سەرنجى پەراۋىز ۋە سەرەتا ۋە كۆتايى دەستخەتەكانيان بەدايە تا شتى ناياب ۋە ناۋازەى مېژۋى كورد ۋە ئەدىب ۋە زانايانى كوردىان بۇ بدۆزىيەنەۋە.

من بىروام وايە ۋە - بە بەلگەگەلى جۇراۋجۇرىش سەلماندۋومە - كە دروستتەرىن سەرچاۋەى ماۋەى ئىمە بۇ نوۋسىنەۋەى مېژۋى گەلى كورد ۋە زانايانى ۋە شاعىر ۋە ئەدىبىانى دەستخەتەكانى مامۇستايانى كوردە كە بەشى زۇرىان ئاۋارە ۋە بى ناز لە كىتېخانەكانى ناۋەۋە ۋە دەرۋەى ۋە ئاتدا چاۋەرۋانى پىسپۇر ۋە شارەزا ۋە كارامەن بەھىۋاشى تۇزىان بتەكېنن ۋە، لەسەرخۇ لاپەرەكانيان ھەلدەنەۋە ۋە، بەۋردى زانيارىيەكانيان بدۆزىنەۋە ۋە، بەئەمانەتەۋە تۇماريان بىكەن.

ھىچ گومانم لەۋەدا نىيە ئەگەر ئەمە بىكرىت پەنگ ۋە پۋۋى مېژۋى گەلى كورد ۋە زانايانى بەجۇرېكى باش دەگۇرپىت ۋە، ئەۋ بۇچۋونانەى تا ئىستە - لە گەلى پۋۋەۋە - لەسەر كورد ۋە مېژۋى كورد ۋە زانايان ۋە پۇشنىبىرانى كورد نوۋسراۋن پىۋىستىيان بەپىداچۋونەۋە ۋە راستكردنەۋە دەبىت.

(۱) بىروانە: تا كەى چاۋەرۋانى ئەۋە بىن خەلك خەممان بخوات؟ مەمەد عەلى قەرەداغى، پاشكۆى عىراق. ژمارە (۲۶) ۱۹۸۰.

موژدهیهك

له سه فەری هەجی ئەمساڵدا - ١٤٢٧ ك - ٢٠٠٧ - له ماوهیهکی كەم و جەنجالیهکی زۆردا، له تەك بەرپۆهبردنی ئەركهكانی هەج و عومرەدا توانیم بەسەردانی یەك دوو كتیبخانەیی مەكە و مەدینە، كە ئەوانیش زۆری كاتەكان بەهۆی هەجەوه له پشوویدا بوون.. دیاری وا بۆ میژووی كورد بێنمەوه كە بەبیری كەسدا نەهاتوو.

ئەو شوینەوارانەیی بەرهەمی زانایانی كوردن و مائی كوردن و لەو كتیبخانانەدا دۆزیمەوه گەلیكەن و، بەیارمەتی خاوەنەولا و وردە وردە هەریهكەیان له شوینی خۆیدا سوودی خۆی دەبەخشیت. لەم دەرفەتەدا دیارییهکی نەوازه پێشكشی میژووی كورد و زانایان و ئەدیباانی كورد دەكەم و، لاپەرەیهکی زیڕینی ونبوو دەخەمە سەر لاپەرەكانی میژووی پر شكۆی زانایانمان.

كە ئەم دیارییه پێشكیش دەكەم هیوادارم ئەمە یەكەم هەنگاو بێت كە هەنگاوهلی زۆری دیکهیی به شویندا بنریت له دوو پوووه:

یەكەم: له پوووی ژیاانی ئەم شاعیر و زانا مەزنەوه كە گومانم وایه گەلی شتی هەبووه و هەیه و، زۆریشیان ماوه و، چاوه پوانی ئەوهن كەسانی دلسۆز و كارامه بۆیان بگهڕین و بیان دۆزنەوه و، میژووی ژیاانی به شیوهیهکی رهسا بخریته سەر میژووی زانایانی دیکهیی گەلهكەمان.

دووهم: ئەم مامۆستا دوا زانا نەبیت كە ئاوا میژووی ونبوووی دەدۆزریتهوه؛ چونكه هەك گۆتم و- گەلی جار گوتوومه - زۆر جیگهیی خۆیهتی دەیان زانای ئاوا و بلیمه تترمان له كوردستانی وێرانكراو و

بی نازوه پرویان کردبیته پایهتهختی دهولتهتی عوسمانی و، لهوی
گهیشتبین بهپله و نانی خویمان و، دهستیان له کوردستان برابیت و،
دانکهنی کهسوکاریان بووبین و، بهیهکجاری ئەوان له کوردستان و،
کوردستان و کهسوکاریشیان لهوان بی ئاگا بووبین.

هیوادارم پوژانی داهاتوی پر ههول و کوششی دلسوزانی میژوی
گهلی کورد سهلمینهری ئەم راستییه بن.

کاتب کئیہ؟

وہک دہبینی - بہ پئی ناگہداری من - ئەمە یەکەم جارە بانگی زانینی ناوی ئەم شاعیرە بەگوئی میژووی ئەدەب و میژووی زانایان و ناوداران کورددا دەدریت. جا بۆ وەلامی پرسیاری: کاتب کئیہ؟ دەبی لە کێ پرسیارین و پەنا بۆ چ سەرچاوەیەک ببەین؟ دیارە لەم گەرماوگەرمدەدا شتیکی وامان لە دەستدا نییە وەلامی دروستی ئەم پرسیارەمان بداتەوہ.

بەلام مامۆستای کاتب - کاری راست بیئت - لە پیشەکی دیوانەکەیدا تیشکی ورد و دروستی خستووہتە سەر چەند لایەنیکی ژبانی، ئەو تیشکانە - خۆزگە زۆرتر بوایەن - دروستترین و باوەرپیکراوترین زانیارین - تا ئیستە - دەربارە ی ئەم مامۆستا مەزنە لە دەستماندا بن.

هەول دەدەم لە ریگە ی ئەو پیشەکییەوہ بچمە ناو ژبانی کاتب و، چەند لایەنیکی پروون بکەمەوہ و، چەند پرسیاریکیش لەسەر ژبانی - هەر لە پرووی پیشەکییەکەوہ - هەلبسینم.

* مامۆستامان کوردە و خەلکی کوردستانی بابانە و؛ وایش پێ دەچیت خۆی لە بنەمالە ی بابان بیئت.

* ناوی سلیمانە و نازناوی شیعیری (کاتب)ە.

* هەتیو و بی باوک بوو، دوای بوو بەهەتیوی دایکیش و، خالیشی کە سەرپەرشتیکەری بوو لە تەک ئەودا تیدا چوو.

* بەگەنجی و لاوی کوردستانی بەجی هیشتووہ.

* خۆشنووس بوو.

* شاعیر بوو.

* فارسی و عەرەبی - جگە لە زمانی زگمکی کوردی - باش زانیوہ.

* ئاشکرایە لە تورکیاش فیۆری تورکی بوو.

* له سالى ۱۲۶۶ دا شاعير و زانايهكى بهتوانا بووه.

* ديوانهكهى بو عارف حكيمهت داناوه و بو ئهويشى نووسيوهتهوه.

دوو كاتب يان يهك (كاتب)ى به تهمهن؟

بو ئاگه داربوونى تهواو له ژيانى ماموستاي باسهكه مان و بو ئهوهى بزانه
پيشتر له سهراوهكانى ميژووى ئهدهبى كورديدا ناوى هاتوووه يان نا؟
چاويكم بهو سهراوانه دا گيړا كه دهريارهى بابان و ميرانى بابان و...
نووسراون، لهواندا هيچم دهريارهى نهدي، سهراوهكانى ميژووى ئهدهبى
كورديش گه پام، ئهوانيش هيچيان له بارهيهوه له لا نهبوو. دوا جار سهري
(شاعران كرد پارسي گويى) ماموستا حيرهتى سهجاديم دا، لهوى ديم ئهم
ماموستا بهريزه چهند ديڤى كورتى - بهلام پر بايهخى - لهسهر كاتب
نووسيوه.

ماموستاي سهجادىي ئهفهرموى:

«سليمان بهگ كه به (كاتب)ى فارسى بهناوبانگ بووه،
لهسهردهمى حوكومتهتى باباندا له سليمانى يان له ههلهبجه
ژياوه، ماده تهئريخىكى دهريارهى كوچى دوايى طاهير بهگى جاف
گوتوه، كه بو ناسينى ئهوه ئهم چهند بهيته بهسه. دواى نووسينى
چوار بهيتى فارسىي له شيعرهكانى (كاتب) كه نازانين ئهوه دواى
پارچه شيعرهكه چهند بووه، بو سالى كوچى دوايى طاهير بهگ
بهحسابى ئهبجهد «جان وى تحت لواء المرسلين»ى داناوه، كه
دهكاتة سالى ۱۳۳۷ى كوچى»^(۲).

ليڤه دا ناو و نازناو (سليمان) و كاتب ناو و نازناوى ئهوشاعيرهيه ئيمه
باسى دهكهين، بهلام بو ئهوهى بهدروستىي يهك كهس بن ههندى قسه و
گومان دروست دهبن، كه لهوانهيشه ههه گومان بن.

(۲) بپروانه: شاعران كرد فارسى گويى، عبدالحميد حيرت سجادى، نشر احسان.

یەکیك لەو قسانە ئەوەیە کە: مامۆستا سەجادی دەفەرمووی: (لە سلیمانی یان لە هەلبەجە ژیاوە بەگوێزەری ئەو نووسینە کاتب خۆی بۆ پیشەکی دیوانەکە خۆی نووسیوە بڕوا ناکریت دوا ئەوە دەردیسەرییە کە لە کوردستان دیویەتی و لە ئەنجامیدا بۆ جاری دووهم سەری خۆی هەلگرتوو و چوو تەو توركیا و، ئەو بەهەشتە کاتییە دەست کەوتوو. جاریکی دیکە گەرابیتەو بۆ کوردستان.

باسیکی دی کە جیگە سەرنجە ئەوەیە کاتب سالی ۱۳۳۷ی کۆچی میژووی کۆچی دواویی تاهیر بەگی جافی نووسیوە، خۆشی - بەپی نووسینی خۆی - سالی (۱۲۶۶)ی کۆچی شاعیر و ئەدیپ و خاوەنی دیوانی شیعری خۆی بوو. ئەمە هەر چۆن لەیەکی بدەیتەو دەبی لەو کاتەدا کاتب شیوەنی بۆ تاهیر بەگی جاف نووسیوە تەمەنی لە ۱۰۰ تا ۱۱۰ سال کەمتر نەبووی.

دوا سەرنج لەم بارەو ئەوەیە، وەك بۆچوونی خۆم نووسی، بڕوا ناکەم کاتب دوا ئەوەی بۆ جاری دووهم سەری خۆی هەلگرتوو و کوردستانی بەجی هێشتوو، جاریکی دیکە گەرابیتەو کوردستان، دەبی لەو تەمەنە پیرییدا چۆن ئاگای لە بارودۆخی کوردستان بوو بێت و شیوەنی بۆ تاهیر بەگی جاف نووسی؟ ئایا بڕوا دەکریت لەو سەردەمەدا ئەو لە توركیاوە شیوەنی بۆ تاهیر بەگ نووسی بێت و لەوێوە نارەبیت بۆ کوردستان؟

ئەمانە و چەندین پرسباری دیکە دەربارە زانی ئەم شاعیرە کورد جاری بێ وەلامن، بەلام من وای بۆ دەچم منە و پشکنینی رۆژانی داها تووی دلسۆزانی میژووی کورد و زانایانی کورد پەردە لەسەر گەلی لاپەرە لادەدن و گەلی پەردە نەینیی هەلدەدەنەو.

من هەندیک لەو پرسبارانە لێردا قوت دەکەمەو:

دهبی باوکی له چ کاره ساتیکدا تیدا چووبیت؟

دهبی باوکی کی بیت؟

دهبی که نهو له تورکیای نهو سهردهمه دا بهو توانا بهرزه و بهو
نزیکییهی له شیخولئیسلا م عارف حکمه تهوه، که ئاواتی گهلی کهس نهوه
بووه هر بگه نه باره گاکه ی و مهره بایه کیان بکات، چ پله و پایه یه کی له
دهوله تی عوسمانیدا به دهست هی نابی؟

گومان له وه دا نییه نهو دیوانه ی بو عارف حکمه تی نووسیوه دوا
به ره می نه بووه و، له وانیه چه ندین به ره می دیکه ی هه بووبیت، دهبی
نهو به ره مانه نه مابن؟ بر وا ناکری له شوینیکی وه ک تورکیادا
شوینه وار هکانی تیدا چووبن!

دهبی خیزان و نهوه و بنه ماله ی له تورکیادا نه مابی؟

دهبی شوینه واری کوردیی نه بووبیت؟

بیر بو نهوه ده چیت که باوکی ناوی سوله یمانی بو ه لبرارد ووه
به چاولیکردن و پیرۆزیی ناوی سوله یمان پاشاکانی بابانه وه بووبیت.

چه ند لایه نیکی دی

* عارف حکمه ت که شیخولئیسلا م بووه له نهسته مبولدا پیاویکی زانا و
به توانا و - رهنگه - تاقانه ی چه رخی خو ی بووه. به شایسته یی خو ی
نهو جیگه ی دهستکه وتوو، دوور نییه له بهر نهو پله و پایه و توانا و
لیهاتووییه ی که بوویه تی چه ندین کهس شیعریان پیدا گوتبیت و
کتیبیان بو دانابیت، ئیمه ئیسته نه وانمان له دهستدا نییه، به لام
بیگومان ده زانین به که م کهس یان ته نیا کهس (کاتب) ی ئیمه نییه به و
جو ره پییدا هه لدا بیت و ستایشی کردبیت. نه وه تا نه بو ته نای ئالووسی
به ئاب و تابیکی که موینه وه کتیبیکی به زمانی عه ره بی له ستایشی نه م

پیاوهدا نووسیوه و ناوی ناوه (شهی النغم فی شیخ الاسلام عارف الحکم)^(۳) له وانهیشه - وهك گوتم - چهن دین کتیبی دیکه دهر باره ی نوو سرا بیئت. ئه وهیش ناشارمه وه گومانیکى بچووکم بو ئه وه ده چیت ئه م پیاو هیش له زانایانی کورد بو بیئت، چونکه بهروونی یه کلا نه کراو ته وه له چ نه ته وه و گه لیکه وه، ده لین (مستعرب) بو وه واته بو وه به عه ره ب.

هه ر وهك شیخولئیسلا میش تاییه ت نه بو ه به گه ل و نه ته وه یه که وه و، مه رج بو بوون به وه که سایه تییه ته نیا لیها توویبی بو وه و، پیاوی وهك (الملا الگورانی)^(۴) هه شت سال شیخولئیسلا م بو وه.

* ده بی وهك لایه نیکی جیگه ی سه رنج باس له وهیش بکهین که ئه م پیاوه یه که م کهس نییه هاواری بیئت له ده ست خراپی بارودوخی کوردستان و، له و بارودوخی هه لات بیئت و، ئاواره یی به لاره له دانیشتن و زیان له کوردستاندا به لاره خو شتر بو بیئت.

هه ر له سه فه ری حه جی ئه مسالدا دانراویکی مامو ستایه کی به رزنجیم هی ناو ته وه ناوی (مقامات البرزنجی) یه، پر به ده می و تا قه له مه په وان و په سا که ی بسو ورپیت باسی خراپی بارودوخی کوردستان و زیان تییدا ده کات.

(۳) بروانه: عارف حکمت حیاته و آثاره، او شهی النغم فی ترجمه شیخ الاسلام عارف الحکم. تألیف شهاب الدین ابو الثناء محمود بن عبدالله الأوسى، حقق نصوصه، وخرج احادیثه، وعلق علیه الدكتور محمد عید الخضراوی، مكتبة دار التراث المدینة المنورة، مؤسسة علوم القرآن دمشق - بیروت.

(۴) بروانه: تاریخ مؤسسة شیوخ الاسلام فی العهد العثماني، تألیف: احمد صدقی علی شقیرات، الطبعة الاولى، ۱۴۲۳ هـ - ۲۰۰۲ م، اربد - الاردن، ص: ۳۲۸. ههروهه عه باس عه زاوی له کتیبی (تاریخ التفسیر) دا باسی ئه م مامو ستای کردووه. ئه م کتیبه ده ستخه ته و به ژماره (۳۳۶۵۸) له (د.ع) دا پاریزراوه.

دیوانی دستخهتی شاعیر خوی

گهلی جار ئه‌وهم وتوووه تا ئیسته دیوانی شاعیریکی کۆنی کوردمان به‌ته‌واوی به‌خه‌تی خۆی ده‌ست نه‌که‌وتوووه، په‌نگه‌یه‌که‌م شاعیری کۆنی کورد که من به‌شیک له‌شاعیره‌کانیم به‌خه‌تی خۆی دیبیت (غریبی) بووبیت^(۵).

که ئیسته دیوانی (کاتب) مان له‌به‌رده‌ستدایه‌ به‌خه‌تی خۆی، هه‌رچه‌ند که گومان له‌وه‌دا نییه‌ ئه‌مه‌ سه‌رجه‌می به‌ره‌می ئه‌و شاعیره‌ نییه‌، به‌لام ئه‌مه‌ به‌شیکه‌ له‌شاعیره‌کانی که خۆی ناوی ناوه‌ دیوانی خۆی. ئه‌م دیوانه‌ به‌م شیوه‌یه‌که‌م دیوانی پیکخواوی شاعیریکی کورده‌ به‌خه‌تی خۆی. به‌لام چ خه‌تیک؟ وه‌ک ده‌بینی له‌خه‌تی (نستعلیق) ئه‌وه‌ی که پێی ده‌لێن خه‌تی فارسی، له‌وه‌ جوانتر هه‌لناگریت و، خه‌تیکه‌ شیاوی خه‌زنه‌ و گه‌نجینه‌ی پاشا و میرانه‌.

به‌مجۆره‌ دیوان و ده‌ستخه‌تانه‌ ده‌گوتری نوسخه‌ی (خه‌زائینی) گه‌نجینه‌ی، واته‌ بۆ کتیبخانه‌ی گه‌وره‌ و میریک نووسراوه‌ته‌وه‌ و، له‌ گه‌نجینه‌ی ئه‌ودا پارێزراوه‌.

ئه‌م نوسخه‌ش بۆ گه‌نجینه‌ی عارف حکمه‌ت نووسراوه‌ته‌وه‌ و، له‌ گه‌نجینه‌ی ئه‌ودا پارێزراوه‌ و، ئه‌و نوسخه‌یه‌ که خۆی لێی رازی بووه‌ و دوا بپاری خۆی له‌سه‌ر داوه‌.

بۆیه‌ من به‌لامه‌وه‌ وایه‌ ئه‌م دیوانه‌ وه‌ک خۆی و به‌و خه‌ته‌ جوانه‌ی شاعیر خۆی چاپ بکریت و، یادگارێکی نایابی که‌م وینه‌ی شاعیر و خۆشنووسیکی کورد بیت به‌و شیوه‌ بخریته‌ کتیبخانه‌ی کوردی و، چاوه‌پوانی شاکار و به‌ره‌می دیکه‌ی ئه‌م شاعیره‌ بین. هه‌رکه‌سیش (۵) بروانه‌: بووژاندنه‌وه‌ی میژووی زانیانی کورد له‌ریگه‌ی ده‌ستخه‌کانیانه‌وه‌، محمه‌د عه‌لی قه‌رده‌اغی، به‌رگی (۲)، چاپی یه‌که‌م، مطبعة‌ السالمی، بغداد، ۱۴۱۹هـ - ۱۹۹۹ز. ل: ۲۳۳.

بیهۆیت دوتوانی له سهر ئهم دیوانه دستخهته لیكۆلینهوهی ورد بکات و، زیاتر له ریگهی ئهم دیوانهوه بچیتته ناخی بیر و ههست و توانای شاعیرهوه و، به میژووی ئهدهبی بناسینی.

ههر لهم بارهوه

دهبی لهم بارهوه به سهر ئهوهیشدا نه پۆم که دوو نوسخهی جوان و نایابی ئهم دیوانه له دستدایه ههر دوو نوسخه که یهک له یهک جوانتر نووسراونه تهوه و، ئهوه نییه بلییت یهکیکیان (مسوده) و ئهویان پاکنووسکراوی ئهوی دییه. به لکو ههر دووکیان نوسخهی پوخت و پاکنووس کراون و، زۆر له یهک دهچن، به لام له هندی جیگه دا گۆرانکاری که می تیدا کردوون. ئهگهر بگونجی و ههر دووکیان به یهکه وه بلاو بکرینه وه دهبن به نموونه یهک بو ئهوهی که که سیک خوی کتیبی یان دیوانی خوی بنووسیته وه، وهک جاری یهکه م ناینووسیته وه و گۆران و زیاد و که می تیدا به دی دهینیت. خو ئهگهر ههر یهکیکیشیان بلاو بکریته وه جیگهی ئهوی دییان دهگریت.

ئهم دوو نوسخه که زۆر له یهکه وه نزیکن یهکیکیان ناوی نووسه ره وه –دانه ره– که ی پیه وه یه له تهک میژووی نووسینه وه یدا، ئه وه که ی دییان هیچی پیه نییه. له بهر ئه وه ی ههر دووکیان دستخه تی دانه ره که ن به راوردی نوسخه م له نیوانیاندا نه کرد و پیشه کیی ئه وه یانم که ناو و میژووی پیه وه هه لبارد و نووسیمه وه، ته نیا له یهک دوو جیگه دا دوو وشه م له نوسخه که ی دی خسته سهر که وهک له بیرچوون وابوو.

پیشه کیی ئهم دیوانه م به شیوه یهک که نزیک بییت له دهقی دانه ره که یه وه وه رگی پاره سهر زمانی کوردی، که ده لیم: نزیک بییت له دهقی دانه ره که یه وه، مه به ستم ئه وه یه مامۆستای (کاتب) له پیشه کییه که یدا وشه ئارییه کی وه های کردووه وه رگی رانی بهو شیوه بو سهر زمانی کوردی کاریکی ئاسان نییه.

دهقی پیشه‌کیمی نوسخه‌ی یه‌که‌م

بسم الله الرحمن الرحيم

چینن گوید راقم این کلمات و ناظم این ابیات، فقیر درمانده‌م مذب، سلیمان متخلص به (کاتب): که این بیچاره از کردستان بابانم و از زادگان آن سامان، در اوان طفلی چمن احوالم از صرصر حوادث بی برگ و بر ماند، و سبزه وجودم بی سایه نخل پدر از تاب آفتاب حدثان جلای وطن اختیار، و در کنار مرحمت خال، که خال رخسار شاهد روزگارم بود قرار گرفتم، پدران به تربیتم پرداخت، تا فی الجملة از خط و املا و شعر و انشا بویی یافتم، پس از مدتی قلیل قبل از آنکه بهره تمام یافته باشم، نهیب تند باد عوارض روزگار، باز از آن دیار فیض آثارم جدا، و لاله وش بخال داغ فراق مادر و خالم مبتلا ساخت. مدتی دور از یار و دیار باجان دردمند و دل افگار، گرد صحاری و براری گشتم، و باقتضای صباوت حال باجاهل و عامی خاستم و نشستم، بحد که خوانده‌ها ناخوانده پنداشتم، و شنیده‌ها ناشنیده انگاشتم.

ناگاه قاید تقدیر بسببی از اسباب پنجه در ناصیه نصیبم افشرد و کشان کشان بدار السلطنه علیه قسطنطنیه ام آورد، قدری در آن بلده طیبه حیران و سرگردان گردیدم.

لمحرره:

دلی خون گشته و آشفته و زار

بدرد و محنت هجران گرفتار

مدتی بی جاو مکان بانتظار فتح البابی بسر بردم، و از لحت جگر، نواله حسرت و کدر میخوردم.

لمحرره:

شبان تار غیر از شعله آه

نبردی روشنی در خانه ام راه

بالآخره خضر هدایتم رهبر وکوکب سعادتتم همسر شد، مرا بدر
دولتسرای حضرتی رسانید که از مهر وجودش انوار تجلیات سبحان
تابان بود، واز آینهء سیمای مبارکش عکوس صور مرادات نمایان. درگاه
نوالش بر سائل و آمل گشاده، وخوان نعمش بر وضع و شریف نهاده،
مدققى که از رای دقیقش روان افلاطون گرفتار مرض دق، واز حسرت فکر
عمیقش ارسطو در بحر خجالت مستغرق، فاضلی که مشائیان آستان
حضرتش را ماشی طریق ابتهال اند، و با نطق معنی آرایش منطقیانرا
زبان ناطقه لال، تا فروغ مهر عرفانش شعشه انداز بسیط امکان شد،
کوکب محرق اشراقیان در مغرب نامرادی فرو رفتند، وتا حکیم علی
الاطلاق حکمتش لقب نهاد، حکمتیان حکمهء حکمش بگردن جان گرفتند.
(الا وهو العالم العامل الكامل البازل، الفاضل الفاصل بین الحق و الباطل.
عارف بالله حکمت الله الحسینی سلمه الله وأبقاه).

لمحرره:

اصل پاك و نسل پاك و فرع پاك این پس گواه

کز نژاد مصطفی و ز خاندان حیدر است

القصة: بار حضورم دادند، و بند غم از دل درمند بردکشادند. و چون آن
دانشمند توانا بهمه زبان آشنا و بفنون معارف داناست، بفر فراست در
یافتند، که از فارسی نصیبی دارم، پس بهمان زبان تفرس و از احوالم
تجسسی فرمودند، هر چند برای این ناچیز خر مهره را در مقابل لؤلؤ لالا
بردن، و حنظل را در برابر شهد مصفی در آوردن بود، أما بحکم: «ما لا
یدرک کله لا یتدرک کله» جواب سؤال را بر همان منوال بعرض رسانیدم،
چه کند بی نوا همین دارد؟

لاجرم بقید التفاتم دربند، و بانواع نوازشم خورسند فرمودند. گاهی در اثنای فراغت بمطالعه کتب فارسی و اشعار و ابیات میل، و حقیر را بالمناسبه بانشای شعری و غزلی امر می فرمودند، با آنکه حقیر از عدم قابلیت (رمل) را از (مجتث) و (هزج) را از (تقارب) و (ثقیل) را از (خفیف) و (قوی) را از (ضعیف) باز نمی شناختم، چاره جز اطاعت نبود، مهمل و مختل و مبهم و باطل بانشای چند غزلی که از حسن معانی عاری، و از لطف مضامین بری اند، پرداختم، و چنانچه منظور خواهد شد اکثر غزل را تغزل بنام نامی و لقب گرامیش گردد، و ابکار کریه المنظر افکارم را از علی لقب سامیش زینت داده‌ام.

بعد از چندی باغبان روزگار ریشه‌ء شجر حب الوطن را در زمین خاطر نشانند، و یگناه اینکه زاده آدمم از آن نرم بهشت آنیم راند، بالاچار روی بوطن نهادم، و چنانچه از مرتجالات طبع کاسر نوشته آمد:
در وطن آنرا که روز و بخت ناهموار شد
دوستان دشمن و گل خار و یار آغیار شد

هر چند مدتی اقامت کردم اما لقمه بی لطمه نخوردم، و آبی بی عذابی بگلو فرو نبردم! پس از آنکه دست امیدم از وطن و متوطن منقطع، و نهال آرزویم بزور اخوان جفاکار منقلع گشت، بامید اصلاحی، و تمنای فلاحی، افتان خیزان روی بهمان کعبه مقصود آوردم و می گفتم:

لمحرره:

ذره ناچیز بین مهر درخشانش هوس
پاره سنگ تیره و لعل بدخشانش هوس

دویاره بعز بساط بوسی مشرف و سربلند، و از موائد کثیر الفوائد نعمش فیضیاب و بهره مند آمدم.

لله الحمد امروز که هزار و دویست و شصت شش هجری است ذات پاکش
پیرایه بخش مند والای شیخ الاسلامی، ووجود مسعودش رونق افزای
صدر مفتی الانامی، درگاه مرحمتش برخورد و بزرگ بازا ست، ومهر
مکارمش بر سائل و آمل پرتو انداز، باب احسانمآبش مرجع افاضل ایام
است، و آستان فلك نشانش ملجأ أكارم انام خلقش کارسازا ست، وطبعش
عاجز نواز. بفحوای «الشفقه على خلق الله» از کمال شفقتم سایه پروری،
وبا علو جاهم آفتاب وار ذره پروری کردند.

بعد از زمانی چند اوراق متفرق وپیششان از اشعار این بی نام و نشان
که در کتبخانه مبارکه شان مضبوط بود فراهم آورده، ومن بندهء کمتر را
امر فرمودند که آنها را بطریق دیوانچه در سلك تحریر کشم، حقیر اگرچه از
شکستگی ربط، ونارسائی مضامین، واعوجاج عبارات ابیات مزبوره
بحدی شرمنده ام که تا هستم سرافکنده ام، وهرچند در طریق اعتذار
شتافتم محل قبول نیافت، امتثالاً لامره العالی بتحریر پرداخت، وتیمنا
قصیدهء بهار را که در نعت سید مختار ومدیح چار یاراست غازهء رخسار
شاهد زشت روی افکار خود نمود، شاید بهمین وسیله در موقع قبول آید
والله الموفق والمعین.

حرره بقلمه ونظمه بقمه المحتاج الی عفو الله وكرمه سلیمان فی شهر
شعبان سنه ۱۲۶۶.

سەرگۆزشتەى ژيانى

له كتيبخانهى مهليک عهبدولعهزیز له شارى مهدينهى پيروژ له ولاتى
سعووديه نوسخهى ديوانى (کاتب) م بهخهتى خووى دوزيهوه.

ماموستای کاتب بهکورتى سەرگۆزشتەى ژيانى خووى نووسيوه، که
ئه مه پوختهى وهرگيپراوه کهيهتى له فارسىيه وه بو کوردى.

منى بى چاره که ناوم (سليمان) و نازناوم (کاتب) ه، له کوردستان و
بابان -يان له کوردستانى بابان- م. مندال بووم گيژه لووکهى کارهساتى
رؤژ پهگى ژيانى باوکی دهرهينام، که وتمه لای خالم، باوکئاسا
چاوديرى کردم، ناردميه بهرخويندن و، فيرى نووسين و خويندنه وه و
خهت و ئيملاى کردم. زورى پى نه چوو خال و دايکيشم له دهست دا.

که وتمه کو لانان و بووم به هاوپى هه رچى و په رچى و له خويندن و
خوينده وارى دوور که وتمه وه و سه رگهردان و سه راسيمه بووم، تا دهستى
پيکهوت په لکيشى کردم و گه ياندميه قوسته نتيه. ماوه يه کيش له وى
سه راسيمه به هيوای ئه وهى دهروويه کم لى بکريته وه سه رگهردان و
چاوه پروان و بى لانه و بانه ده سوورامه وه. تا ئه نجام خدرى رينوينا کهر
پابه رى کردم و، ئه ستيرهى به خته وه رى بوو به هاوسه رم و، بردميانه
ئاستانهى کوشک و سه راي شيخولئيسلام عارف حیکمهت، که پياويكى
تاقانهى چه رخی خووى و خزمه تگوزار و دلنه واييکهر بوو، شاره زای هه موو
زمانان بوو، به وريايى خووى که زانى فارسى ده زانم، به فارسى هه والى
پرسيم و ناسيمى و له ژيان و به سه رهاتم تيگه يى. زور دلنه وايى کردم و
دالدهى دام و پرووى کردم به بارى زانست و خويندن، هانى دام بو گوتن و
نووسينى شيعر و غه زه لى فارسى و، چه ند شيعر و غه زه لم به ناوى ئه وه وه
پازانده وه و نووسيمن.

ماويهك دواى ئەو كەلكەلەى بىرى ولات كەوتە مېشكەم و، باخەوانى
پۆزگار رەگى خۆشەويستى نىشتمانى لە دلمدا چاند و، لەو بەهەشتە
هەلى كەندەم و بەرەو كوردستانى رەتاندەم.

بەلام! كە بەدبەختى يەخەى هەركەسى گرت، دۆستانى لى دەبن
بەدوژمن و، گول بەدرك و، يار بەبېگانە. ماويهك لە ولتدا مامەو، بەلام
پاروويهكى بى زللەم نەخوارد و، ئاويكى بى سزا و ئازار بەگەرودما
نەچووه خوارەو! ئىتر دەستى هيوام لە ولت و نىشتەجىبوون تىيدا برى و،
بەهوى ستمى برا و برادەرانەو نەمامى ئارەزووم لە رەگ دەرهينا و،
بەهيواى رزگاربوون لەو بارودوخە پاشكەوتە و دواكەوتە مى رېگەم
بەرەو قىبلەى مەبەستم گرتەو بەر و، بەهەمان شوين و جيگە و ئاستانەى
ئەو پياو بەرپز و بەخشندە شاد بوومەو.

ماويهك دواى ئەو بەرپزىان ئەو كاغەزە پەپە، پەپە و شىعرانەى كە
گوتبوومەن كۆى كردنەو و خستنى بەردەستم و داواى لى كردم كە
ديوانىكيان لى پىك بەينم.

منىش چونكە شىعرەكانم ئەوئەندە بى ياسا و ريسا بوون و، ناوهرپوكيان
ناهەموار و، عىبارەتەكانيان چەوت و چىل بوو، خۆم بەشەرمەندە دەزانى
و، ويستم بەبىانووهينانەو خۆم لەو دەرباز بكەم، بەلام سوودى نەبوو،
ناچار ئەم ديوانۆچكەم ساز كرد و، پارچە شىعرى بەهار كە لە ستايشى
پىغەمبەر و پىداھەلدانى چوار يارەكەيدايەم كرد بەسەرەتاي ديوانەكەم،
بەهيواى ئەوئە مايهى رەزامەندى بىت. ئەمەيش لە سالى ۱۲۶۶ى ك
(بەرانبەر بە ۱۸۴۹ ز) دابوو.

شايانى باسە ئەم ديوانە - وەك گوتم - بەخەتى شاعىر خۆيەتى و
بەخەتى (نستعلیق) نووسىويهتییەو و، خەتەكەى هەتا بلىى جوانە و،
ديارە مامۆستاي كاتب وەك شاعىر و ئەدىب بوە خۆشوووسىكى كە

مويئنهى سهردهمى خويشى بووه، هيوادارم بتوانم ئهو ديوانه وهك خوي و، بهخهته جوانهكهى ماموستاي كاتبي ئاوارهى كوردستان بهچاپ بگهينم.

ههروهها ئهوهيش نابويرم كه دوو نوسخهى پاكنوس كراوى ئهم ديوانه له دهستدايه و، ههردوو كيشيان بهخهتى شاعير خويين و يهك له يهكيش جوانترن.

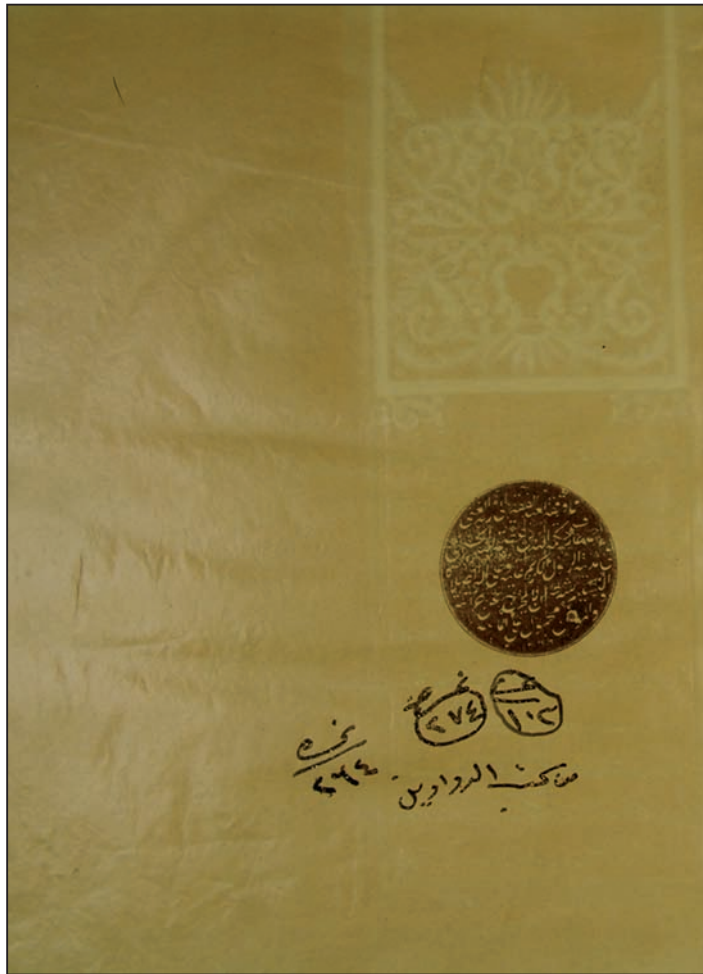
كه دهمهويئ ههردوو نوسخهكهى ديوانى كاتب وهك خويان و بهخهتهكهى خوي بلاو ببنهوه له لايهكهوه مهبهستم پاراستنى ئهو يادگار بهنرخهى ئهو ماموستا ئاوارهيه. له لايهكى ديشهوه نمونهى ئهوه دهبيئ كه ئهگهر كهسيك دووجار دانراويكى خوي بنوسيتهوه چ گورانكارويهكى تيدا دهكات.

به بهراوردىكى سهريپيى ئهم دوو نوسخه دهردهكهويئ ماموستا پاش و پيشى بهچهند پارچه شيعر كردووه، وشه و نيوه بهيتى گوريوه، دهسكارى ناوونيشانى كردووه..

دیوانی کاتب

به دست‌نخستی خوی

نوسخه‌ی یه‌کهم

قدری در آن بید بید چنان در گردن گریه مخرج
 در دوش جوان کفایت مدنی بی جا و کمان و بطع ریح ابا بی بر بدم و از پشت
 بگردان حضرت و کدر مینوردم مخرج و شبان در برار ستم آه بزدی روشنی
 در طراز کسب با انا و غیره در نیم بر بر و کوبیده دم بمرشد ما بر و در نواحی
 رسانید که از هر دو جویش لوا بقیات بجا زبان بود و از آینه سبای سبک است
 نکوس صور بر ادوات نما که کاه و کوش رسایل در کشته و در خون شمس در پیش
 در شرفشاده مدقی که از برای در قبض روح ان اظطون کوشا مرض افی
 و از حضرت کوشیش ارسطو در کج خالی استونی نامی کوشا میان کوشش
 در شرفین مبتالانه و با لطف سنی ابریش منقلبیا ز اذن اقله لال افون
 مخرج کوشش شعرا ما ز بیله کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش
 فزونیستند و آنکیم علی اطلاق کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش
 او در انعام اعلی کمال ابدال و اقل اعلی اعلی اعلی و ابدال اقل اقل
 کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش
 کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش
 کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش
 کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش کوشش

که از فارسی نسی و ارم پس بیان زبان نفوس و از احولم کسی فرمودند هر چند برای این
 تا چیز خسته در مقابل لوله لالابرد و خنجر را در برارند مصفی در اول بود اما بگویم مال
 کله لایرک کله جواسع ال برین سوال بعضی باندیم چه کدی بی تو اسمن دارد لاجرم
 بقید اشقام در بند و با فروع نوارشم خورند فرمودند کای در شای فرخست بظن
 کتب فارسی و چهار و ایات میل و غیره با کتبا: بای شوی و غزی امری و فرمودند
 با کله حیر از عدم قایت رمل از حجت و این را از اعتبار و نقل را از خفیف
 و نوی را از ضعیف باز نمی شناسم چاره و برهانت بنود حمل و حمل و سهم و بطل
 باشی چند غزی که از حسن سماع و از لطف صفایک بری اند پر او شوم و چنانچه
 منظر خواهد شد اگر خور اشول بنام زنی و لغت که پیش کرده و با بکار کردید
 و بخارم را از غنی لغت پیش زینت داده ام بعد از چندی بخان روزگار برشته
 شوحب لطف را در زمین خاطر نشد و کجاده ایکنه زاده آدم اوزان رزم
 بهشت آیم زنده بالا جبار روی وطن بنام و چنانچه از مکتوبات شیخ کار نوشته آمد
 در وطن از که روز بخت هموار شد و دستداران دشمن و کل فرار و در اختیار
 بر چند مدتی امانت کوم اما تقریبی لطف خودم و ای بی عدایی کله زود بزم پس
 دست بیدم از وطن و منوطن مطلع و نمان آرزوم زور اخوان جفاکار مطلع گشت

باید

باید اصلاحی و تمسای فلامی افغان و خیزان روی بهمان کینه مقصود آوردم
 دی کتم **لحره** نزه ناپزین هر خشانس کوس پاره سنگ تیره و ملل بزنگ
 اوس دو باره بغربلوی شرف در بند و لرزه اندکتر انقود لغزش قضایا
 و بره مند آدم لاله لاله روز که هزار و دویست و شصت و شش هجری است آن پیش
 پرتخیش مند و الی شیخ الالمی و وجود محمودش روحی افزای صدر معنی انامی درگاه
 در عشق بر خورده بزرگ بسته و در کاش بر سر و در و تو انداز باب معانیش مربع افغان
 در سال ملک نشانی عجا کلام انام خلقش کارسار او پیش معجز نواز معنوی اشفاق
 خلق از حال شغفم سایه پوری و با غلو جام آفتاب از در پوری کرده اند
 بعد از زمانی چند اوراق متفرق در شان از شعرا این بی نام نشون که در کتبخانه
 مبارکشان مضبوط بودیم آورده و من بنده کمره او مرزومند که آنها را
 بطریق دیوانچه در سنگ نیکو گشتم جفا کردی از شکسته ربط و آرسا و مضامین
 و احوال عبات ایات مرزومند بکدی شرمند ام که با هم سرافکند و ام هر چند
 در طریق عهد ارشاد هم محل قبول نباشد امثالاً لاله العالی تجریر پر در حث و تینا
 قصیده بهار که در وقت بید محار و بدیج چار بایسته غازه رضا شایسته
 انکار نمود شاید چنان و بیل در موقع قبول آید و ابروی و ابروی

وی بند

باز عالم تازه شده از نشئه بوی بهار	کرد آغاز جوانی پر زلال روزگار
چشمه تیر روان جو شیده از پستان بار	خاک آسبن بروج نامید بنهاد بار
شود بادای زادگان شایان گشته اند	ابرها دریا نورد و بادها دریا گذار
بچو یوسف سر زندان کرد پروان آفتاب	سرخ بادها شد سوی گلشن رو سپار
شد نمایان باز از نسج ضای لیلزل	بر کنار بلخ و طرف پشت صحن زلال
ششهای کاغذان جز بهت فصل آدمی	از کمانهای کاغذان تیر بهت چشم روزگار
کرد تازی و سپای مویک شاد و پرست	ورنه تا در مقدم سلطنتی گل سازد شمار
باد نورد از پرده شد بر کوه وادی مشکین	ابر نیسان از پرده شد بر باغ مر و اردبار
کوه شد از رنگ رنگ و شد از دست	باغ انجلیک نمون و دراع مستقل طوق نگار
پیکر کوه کوه گران از لاله ای رنگ رنگ	بهینت شاخ رزان از کوه کوه رنگ و بار
کرد در دمان محراب تنگ کاوسی جهان	برده در صحن گلستان بر قطا و کسی بکار
گرفتند بهت کجور رضا بر کوه و دست	محل دره و کان مایه چنان دستار
طرف مامون از پرده با پرستگاری	سازد باغ از پرده شد بر صل و در شاهوار
بر لب طبره و خلیج لاله و سوسن هم	بر کن چمنی برقصان سر و پیش او کینار

روح ریحان روح بخش زلف سبیل در با	بوی شربین جانها چشم ز کس بکار
صحن بستان این یساره سبیلی	در شکم ارب از چه در بیان و در سبیلی
دست موسای ذوزنجان ابرو شاخ گل	آتش طوری مایان ابرو شخار
زلفهای قری پدل بیای سرون	خندهای بیکر کرد انگریف کو بهار
طعن که در خوش ادبی برادای افنون	خنده زن در خوش نوابی بر نوابی
چهر کل فروخته چون روی میی دلغرس	پید مجنون خشم بی فانت مجنون زار
بغ چون دودوس خرم لاله گل اندر و	حور و غلمانند چندی فطرا اندر قطار
هر در شی شاخ و برگ آهسته طوبی شال	خسته شده راست چون رضوا بدربانی چنار
من در این اندیشه بودم که نه شد ارب	بغ و بستان خرم و بیکو تر از پر اوردار
خواند برین که این مطلع بود از غنبد	سوس آن طفل بختگوی سبیلی بهار
ماه مولود است این ماه و تخت ز کبار	بر تو نور ظهور احمدی کاش
شیع جمع اینها هم ارسل خیر الوری	خواند بر دوسر او شاخ رود شمار
ان شمشاد جند اشرف که ساید شین	پادشاهان چهره غرور حسن اضطرار
کرمی کشتی و چو کس بهش پای دکل	در بنی بودی ظهورش موجب فکر کار
بینه اولی کشتی بر صورت او شنبند	بوی بری نمودی بر عرض ما به دار

چیت دوزخ از شره قهر او کیستند ناز	چیت جنت از بهار لطف او یکستند ناز
سبیل از نسج جان او یکجو نیار	کوز از بحر نوال و بود یککس آب
هم سموم قهر او آرد فغان نذر بهار	هم نسیم لطف او کارد بهار نذر خزان
کو که کرد بد سیر و باد کرد کو بهار	کو که در فغان بختش و رکنه امر سگوار
فیض او ریزان بجاک و بود جوان کسار	فوز او نایب بر خشن بود آدم ناید
اشاق پادشاه و اتصال بهشت چو	خردان کلش از مصیبت بودی کی شدی
رایض کریان کدش چون کدش کدش	عادل الحاکم امرش چون با مومن کدش
طی کند در کفتم ابر بهشت نگاری	بگذرد در کفینش از چاروشن چمت
کا جواز بند کاش خردان کا کلکار	داد خواد از خادش هر دران داد
برخ خانوش است و شرح و کیوان شمعار	پادشاه ای که بر ممدان نظم ترا
دیوه بهرام مانندی تا ابد در کفر ناز	سرکششی که در مغربین تو کل العارین
چون نه امر تو جاری چون کند حکم	حاکمی بر جلد از آن فلان میکند و سبیل
بر زمین آید مرا از اوج ملک بی آسار	سوی شرق آید ز غم از آفتاب از اضطرار
ایده شیرین بنامت آب و آب هم سگوار	بر زاده نوشین است شمد و شمد جان
کردی شرح از صفات و بجز از بیخوار	بود من مشت از نیزه خوبی کسناخی

<p> اینک کانی دگر و تر و بخت‌های خود کسب من تا شوم شان را او صاف خوان معج توحی طیل صلح اور جبرئیل من ندانم چستی شایسته نعت نوحیت بر چه آمد هر چه آید هر چه بود هر چه بزین جهان تا کنون کردم اینخسره نام چارجوی چارمنه‌ب چارمنه‌ب چارمنه چارکن باره و سینه‌ای ملک را اول آن صدیق اکبر سابق مضار دین دوست آن باشد که چون او در او ای دوست خاک بر سر کرده اعدا رسم با و پا باشد از ابد من او و پیم سطرش اولین کزین و اولین حسنین با نوب حوشیر افکن آن شردل کسیت اعدا که کرد در فی تا بل فرشان </p>	<p> زینهار آرم بر کاه تو شام از نینهار بیستم من تا شوم ذات ترا به مکنهار وصف تو آیات قرآن و صفت پروردگار اینقدر دانم ز بدخساق تا بکام کار جمله از بهر تو تو از برای کرد کار چار یار آرم بر کاه تو بخر استندار چار باغ شمع را هر چه نخل با و دار هر طرف بر جی است حکم بود بر یک چار سدر باران بنی و خنجر اصحاب کبار دست بردار در جهان و پانند و کام آتش فصل پرورن روز روشن دمار کجک چهره باز عاقر بره بی غم کرگزار ثانی ثنبن بنی شمش چون در اول با فروغ تیغ خون شام آن والا تبار بیست دشمن کز شمشلی تا فی جان تبار </p>
---	--

پس عزرا عدل با کم گزیروی است	دین اسلامی عزیز و ملت صنام خوار
راضی از کائنات و وضع چنان دین	فاضل اعلام کلمه و کاسبر اهل شمار
نام پیشین مصونان عین انظار	ز آنکه باشد مستقیم احوال در هر کار و بار
روز میدان چو تیغ جهاگیر از نیام	پانصد بر پشت خشک و درو کند در کارزار
ز یادگر کوش میدان جنه صای الحذر	ز یادگر دیده کردان بجز کرد فرار
عدل و افاق کیر چو او پیش پذیر	کلمه او قسط ار کرد و علم او عالم مدار
بدر عثمان آتش کردون بر ملک و دین	منیع هم و جفاکان شرف کوه و قمار
ان چو خجاشی که بشو با هم یوش کند	اصوات علوی و با سفلی چشم ر
علم او مشکل است و عقل او معجزه نسا	طبع او که پریشان است و او در آن نگار
بر سر نازش کند از پر تو یک آفتاب	چرخ با این ام و مرام دیگر و دار
آسمان آن در راه حق نواز دو ماه	اسرار ملکوت بنشیند و غرور شمار
پس عیسی آن صفدر اکرم که مگر حسین	خازن کنج ولایت و ایلی شست و چهار
صهر یک مصطفی صمد تقی زوج توبل	شاه مردان شیر زبون صفدر بود شمار
آن هزار سال شایب که بنگام سیز	پانصد بود دل و دست کرد و دو اعشار
کویا است بت بنفش اهل هند از اول	کویا است بت قاضی بنفش استیار

فضل

فصل این رزید میجوی توان شد که است شد چهارتا برون زاندازه مان آکا و شو بر این پادمان چون که ابوی کبش ای طریقه دمنده ای پیاده صیبا که چه کافر نعمتم آفرین از این مستم	فصل یک حضرت خیر البشر زو پادار پای کساختی زهد کدشت کاتب هو در بر این شهر ایران چون هم شکس بار کیدتم من مشت خاک در دنیا کی شمسار در دمنده مستم من در زمان و در نهار
در علاج خفته بهار که بنوی در وقت شسته ادرض و زیارت آن نیت شد	
دوش که آب تم رفته زن تاب و توان کام از شدت آلام بدل شود زین نه طیبی که بر خشم بگذارم دم نوا که رنگ وین و شمع و در سدر آس آدم نیم شب شدت محبت بودم پیشکاران حاصل نکند تا کاه دیدم اجرام سماوی همه در جوش و خروش جسته جسته ز زمین نور ساعد بعلک آن یک ز زمین کجوات جنان جبروت	خفته بر بستر کجوری و نه سید ز جان کاهم از محنت ایام بجان آه و فغان بر ریشی که چشاند دم آبی بدمان او به بیماری من کرد یکن من فلان با دل زار در وضاع کو آب گزان بر گرفتند و بی راز نما گشت حیران همه ذرات جهان پای زن دوست افشان دسته دست ز کفک فضا مدام در بیان وین یک از نور طبع گرفت شادمان

من از این حال ز چشم و فی الحی ال شدم	بول زار و تن خسته سوی کچه رودان
طوفی پری بسرا در پیش آمد	پیری که جنبه اش انوار هدایت تابان
پیش قدم با لب کشم ایام خضر پدی	چیت این شور و شغف در همه کون و مکان
دست بگرفت مرا پیش کشید و گشتا	کی زنده بچرخ بر سر بل سامان
این امر شود که در کون و مکان است	این امر بود که در عالم است عیان
مرا از شادی آن شب که هفت مقصن	شب قدر است و تعظیم قدم رمضان
بگشا و در خود خفته سلطان رسل	بگشا و در سجده عطا و احسان
خفته که شرفش بی دید شرف	ملاک زین پاک نبوی پادشاهان
کرده بحدستی دینی که ازان دست	نوح را نوزجنت از ملکات طوفان
کرده هدایتی روشی که بران روشن	ماه و شمس هم صفت مهر نبوت خندان
سود هر بگفت پی که ازان پادشاه	بر دل جویق و تن درش در روح نشان
کرده ام از می صدی که شد اول کار	عبودت علم لدن بود و فیض رحمن
صدی باغی کرده که بر جان خلیس	زان نفس گشت چمن شبنم زار عدوان
بود و بمخواب می که بود از غایت	نوری سایه و در سایه اش آسود چنان
خفته گامه از غایت سینه ز ازل	اطلس ز فیضش نیم طراز ازل

بهر که

<p> هر که از صدق بران دیده حق بیند که وی کرده آن پیش مثل بود هم از آن بود بر خط کعب حورا بر بار از همه در پیش برید جنت خضر را نیست جز این بهره ز عمر ابد پوشیدم من از این چرخسار الغرض از دل زار و تن چناب شدم تا رسیدم بر قصری که آنجا جبریل آن یک از دست لایح جنان جا کرد پیش رفتم قدمی دیده بر آن بودم جان فرسود ز غم گشت زخم آلود بود این جای که قدس مطاف عالم </p>	<p> بخش بود اگر آن دیده بر چند میزان آید از جنت اعلیٰ تبینا رضوان هم از آن کرد گشت بر بر یک چشم غفلت طاعتان را همه در گوش نوید فخران که بود زنده و هر ساله زند بود آن ز طرب دل نبردش آمد و چای در جوان نکات کفیان سوی آن جای که قدس حافظ پرده و افواج ملکات بر آن دین یکت کسب است انوار بهشت آفتابان شدم آزاد ز هر محنت و آلام زان دل با رخ قرین یافت ز هر خنج آن تا که نامی بود از عالم و از خلیفان </p>
<p>در تاریخ بیخ حضرت شیخ اسلامی مد ظله العالی</p>	
<p> سحر که ز کتبیهای صانع کیمیا زمین را کون و کبر بدید آمد ز زینت خود اقامه ماه ارشدند بر صد آرا جهان آنگند از جن زبان جز اله و </p>	<p> سحر که ز کتبیهای صانع کیمیا زمین را کون و کبر بدید آمد ز زینت خود اقامه ماه ارشدند بر صد آرا جهان آنگند از جن زبان جز اله و </p>

<p> بهر است از کشف و شایخ را پیرایه به بالا ز رنگ لاله خود رو بکود و سحر مهر پیاده و لب بجز آب گشت از خضر مبا اکنند در دهان کاشن لاله لاله مینا بزد بر جسته سر ز لاله شقایق پاک زود چو گلگون جبه بی بجمع غفلت کس را به کفری زبان جهان از فو دور دین شد در صبر را هر جا دید بکشت دم چنان چنان عنادل در غوغای که ایکست جنبه سکندر بر کز از من اندر سگشتیا که در همین شستا زود کس در کستان بنا که ناشی زو باکت کی شورید بود میان سال بر قتلون که بی بنجام شد ولی لغت را در او قی بر سنده اول </p>	<p> نیم از آب شمشاد خوابا زود در کس ز خوش بزد و بلوچین رخ و طرف سر فروزد و زرد به نامو بزار سحر کند در چوب این جنه اشتهب بطرف سوس کورستان طرد سوسل بشای که خف ان نچه شون کوشن بمخل دید کس از جرت کرم لفظ کستان خرم در کنین زین پلادون هر سو پا که بنیادم ضفا اندر نقاشن قناری در سوسنجی که ایکست روه سوسنو چنان پلاد و از اردین در همین جبر که در فصل خوان سینه کس در کستان در این اندیشه بودم که زوی چه سوسی سپین آثار کون کون که ها پر شست سر از فیض ان با کرم با غور و غول </p>
--	--

نور

قوام ملک و ملت زبور و پیاپی سوز	خازین و دولت فسخه بجز سخی
رموز شرح را و افق کونوز علم را کاشف	قنون عقل را عمار امور ملک را دانا
نیز در نور حسن قبول احکام در عالم	نیاید تا ز نام منبشس پر ایه مضام
ز رای روشن و بیضه هلام شد روشن	بر این سان سازه و نیاز ز نور پر مضام
ز یک ایگند آبد صد ملک نزل	ز یک فرمان کند ویران بر از آن محضام
زهی مسند که باشد آسمان از آگس	زهی منصب که خورشیدش بود در چرخ
اساس شرح از و حکم بنای علم از و عا	سرای ظلم از و بر این سمن عدل از و
ای عارف و لی عالی زادی گشت	برین مسند و مادت ساطع با نیکو
نیام دم زدن زاده تو ای سرور	ز اجاهت ایس بر تر از طبعی ایس
پی تاریخ این مسند که باشد سالها ممتد	کمون شایسته آن اما کمنه با همی
زیر عقل کردم آنکه استند او و بو شتم	ز عارف کبریا ز زوده صند شتم
قصید و حمد به مبارک حضرت شیخ اهلای	
و نوح سوده پی کب شرف عید ایام	بود بار که حضرت شیخ اول سلام
حجت ار علی خلقی تبریح علوم	حکمت ار علی اکسین منیر الاحکام
کند این شرط کا نقضاه عیاجات	عقد الفایض فوا لا سران ایام

<p> در کتب کشف مرآت خواص است و عوام هم از وی با شکر و شوقی شرح خدای ملام دم بجز بر مسائل چون کچکد اقسام دانند او آنچه ندانند بتوتم او نام کاکه کمالش شرح سخنند نظام کرده هر روز ترا عیب بی زنت تمام حکم تو در سر ساری آنچه خون در تمام یک کلبه نه در سوسه لب برب تمام زید زرد بود بر کاد نوای خرم کورم زید و هیچ آفتی بود در ایام تا که زای تو خزید و نشانی ز صیام </p>	<p> حننه ترش با آمال سفاکت و کبار هم از کشت قوی در کس پس نوبی که قهر و مسائل چون کذکشف رموز چند او آنچه ز چند سخنرا کفار پای اگر زای زینش کند آرد پیران داور او اگر ای که خدای متعال امر تو بر سر طاعتی آنچه خون در یار بسین عید بود چه بران در ما عید کیمیا کرده آمد بدوان ددان شاید از بندگی در که کور و مسامت عدت عمر تو عدت اقبال تو باد </p>
<p> در شکیبازی از برف در ما و ظلم بکفایت شیخ الاسلامی سرافراز </p>	
<p> شد فطر زمین هر کس از آن برف تاراج شد سگوند ز نیم بیان برف چون شیخ در کعبه بر طیسان برف </p>	<p> بکفایت موسم گل دادند آن برف بر باد رفت بکن گل از دست بود غمگند شاخ سرو ز بار کمان برف </p>

<p> و احتراف شد ز پادشاه روزگار افضال ناز پرورشش کز کج چون آتش فرود شد بر او از هر آس آنکه مانی زخم از دل دریا بر او چسبید در جو پار از جریان او شاد آب در کوه و دشت دور چو نظری کنم تمام با آن هر صلابت تن و او در تن ز غم یا رسم است دور بر کعبه مهر موری ز قهر کس از قهر آسمان در پیچ دل ز فرخارت نماند آه جز خون دل نصیبش جن و انس را بر هر دروس ای زاویزهای یخ پیچیده ز کلبه برون کرده خورد کویند یاره کرده گمان ز نور مادی جز نقد با بها بود این متاع را </p>	<p> بوی سفید رخسار گل همه زندانیان برف کشند ایسر عاوش ز بهر نان برف شد صیت قهر نترس از قهر ما برف تا خواند خطبه رعد بنام تو نشان برف جاری بدینا شده حکم رود برف ناید چشم جز غلج پریشان برف در سینه کوه بگرز گران برف بر کشیده ترس ز بهر بیان برف ممکن بود خروج وی از دروازه برف تا بر کرده بس هم سرویشان برف است که چه جویس از بخوان برف او بختند خنجر سیاه سان برف بر هزار خشم ز تر و نان برف امروز ماه مختلف است ارگنان برف کاوه جسته جسته با کاروان برف </p>
---	---

از صمدای برقی و سلسیلان بر فـ	زودیک شد که غایب عالم شود خراب
بر هر چه از خشم ز کیش و کمان بر فـ	مرغی از شیشا پزیده است کان نخورد
دوران ز جوش کیده شدی خانان بر فـ	کراکت بجز نشدی در دوران خلس
کویا که بر مچکد انسر مردان بر فـ	سردی مینت راه خانان در دوران خلق
آتش ز خوف تگر چاکه عیان بر فـ	رف از جهاد باز بدونخ پناه برد
تا پر کشد باز بلند آسمان بر فـ	شایان صبح امر سیرخ قاف شد
هستند قاف بضان رو بهمنا بر فـ	مردند چشم و طرز سخن و کویا
که بچم چا بنودش از قانان بر فـ	جان در شور سینه ز سردی بودن
در گوش فوج فرقه طوفانان بر فـ	پارون جند ز لطف اسیر کر آمد
طوفان فوج کرده از نوادان بر فـ	یاد ب کرده پیچ کن از چه پوسن
اکلام و جم خلق زو یوانان بر فـ	که سینه در خور جم از چه شد رون
سک تگر که متصل از آسمان بر فـ	در بر جم نیت پر باره این چسسن
روی نظم استم خال بر فـ	چاره جز این مانند که ام بجزنی
از یک کوه چو چمن استکان بر فـ	آن صدفی که کوی لطفش و کند
کسره در جم و شس پرینان بر فـ	شیخ نام و قدوه ملک آنکه آسان

انتهای

آن روی که نقشه خلق مبارکش	صد گونه نو ببار کند در میان برف
فغان دهد که امر مطشش زمان	در یکدوم بباد دهد و در یک برف
کر کند و باغ نسیم حاشیش	مشکل که کل فرود شود از زون برف
ای کج رحمت زین جانفزا مرغ	کا ورده ام بکفرت کوهستان برف
باشد یقینم آنکه بجز ذات تو کسی	شوان کرفت او دستد یکان برف
خوف طلال بود بسب ورنه دودی	شرعی در از از ازم بجانستان برف
آن بر که عرض حال کنم ختم برد عا	شاید رسد بپوش هم از زون برف
بر ساد تا بچکم خداوند لم یزل	آید بیمار و محو شود زان برف
مخرم بود وجود تو دریم چون	کا هیده با جسم خود بسان برف
در شایسته از زکار در خمدار در آجر کتاب و میراج حش شیخ الالامی مدظله	
من ز شما سوفا سهار جان مددوم	پس پرتی که از بخت پشان دیدم
تا بن جا کرده جان همواره نالان غم	دیدم تا و اگر در ام پوسه کن با دیدم
زیر غم می کند در کام اکنون روکنار	در کنار دایره کشیری بیستان دیدم
از کمال نخل مطرب گشت سید	بوی یاس برک جود با درم دیدم
در پنا طلب هر جا که بنام قدم	جاده اندر زیر پا چون ما پرتی دیدم

سازوبرکی هیشا هر کجا تا ستم	رنگ آبدی می نادیده میران دیدم
افزین مزج اگر ستم امید ی گاشتم	نور دود در کین برق درخشان دیدم
در کنار جویبار از بسبزه خیز خودم	درینا گلستان از غنچه پیکان دیدم
می خلد خارج جفایم راست از ترکان ستم	کز غلظت روزی گهی را در کشت دیدم
بر برون با کرده از سب که از غلظت ستم	تغیرا بر فزونی از غلظت خشان دیدم
پیش چو کان نهاد ایم میدان قدر	خویش را چون گوی سر کرد غلظت دیدم
نیستم بیهوده بسین صد پر کم کرده ام	نیستم یوسف ولی صد که زندان دیدم
او بهر جانب که آوردم من از کشتی	خضر راه خویش را دیو سپاهان دیدم
آفتاب دارد خورشید بخت نامور کن	کز هر دو پور نیان آزار سوزان دیدم
و ان چنان بستن برین کار دور کار	کز کشت دیبا همین چاک کرین دیدم
تا بر جایتیم طبع اقامت را اساس	از نم سبب و در قطره طوفان دیدم
می کند او آسبیا برین دین دان	ایسا سا آسبازا تا که دوران دیدم
از باده محبت بیخ و اتم تا بودم	مسکن را چار سو و چار ارنگ دیدم
که پس از انقلاب بیخ و دور دور	ایچو کستم پشتم بد زان دیدم
یک دردم شک؛ اکنون که از برف	خویش را در آسبیا خود دوران دیدم

سخن ایام

<p> آنکه اندر ذات او انوار زود آید و دم با وجود او تویی هم این هم آن دیدم کلک دست لطف او را من کهنان دیدم پیش رای روشش با ذره یکسان دیدم خورش را طبعی داد خوانا دیدم آنکش ویران و خالی کجا با کمان دیدم در جهان هر مشکلی کان بود آن دیدم کف من این سر دور از حد نه پدیدم از وجود فایض الحمد تو شاد دیدم ز آنکه دور دور کارت را بفرما دیدم بچه مهر تو چون بر باران دیدم در دمای خویش را صد کوزه در ما دیدم کز دروستان عشق از بر کمان دیدم سهویان در ما در ذات آن دیدم </p>	<p> تیغ اسلام امم مهر ضیا پاش کرم عالی شرح خداه و ارث دین بنی در نظام ملک و حکم شرح و استحکام دین مدها نسبت با این همه تا بنده کی در کش ایجا امید و اران یافتم تا کند آید و در ملک دلی ویران دوش پر سیم من از پر خدی از تو تنه پایه قصر جلال و کاخ فضل با کجاست شاهش شاد زنی ای آنکه روح چارم کام بخش کام گیر و کام نمود و کامدم فضل تو ذات تو بر سار دین و دل بند و پر و قفس کانا ای که از لطف تو کز کنایه کردم از روی خطا از من ذات انسان او نبود تا از نفس تو </p>
--	--

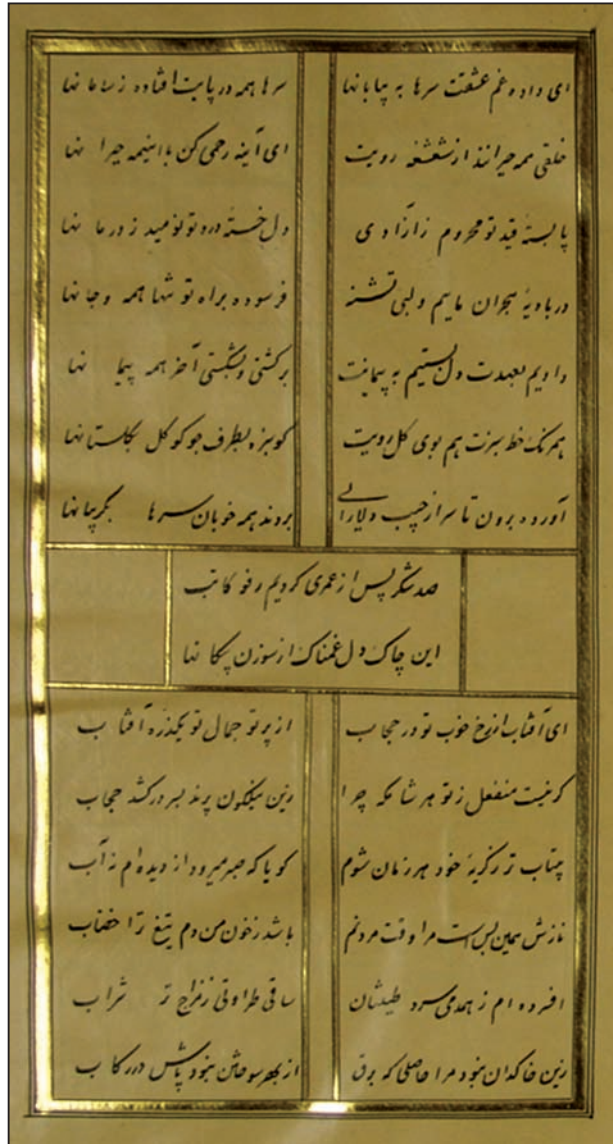
<p>سایه که چنین طرف حسین آن آفرین ما را میکنن طرف برقع را و میکنن شور در عالم گوش از چاره کارم بعد ازین صبح زبان در آغوشی و مانی نیست ای بار که چون غنچه مرا جانی بود و آنهم یکدم در قدم ریزم بهاست نسبتی کردم معاذ را غلط کردم سکبایی و من چو پستان کجند هم پیمان</p>	<p>ندول بر جای خواهد ماند بعد از نوبت ما را میفتان چو سگین را بکس سگ و لمارا چه حال از نصیبتما است و مذ بود چو ما را بجمال بند کون خوشم تر شد و سجاد را اگر آن رک رک شیرازی بدت آوردل ما پد نیست به حال است جرم میرو و پورا سکب من تویی رقی زولی بودی چو پورا</p>
<p>زین حافظ شیرازی دلم عاقبت کاتب کند اندر جهان کم نیست شرف نام شعرا را</p>	
<p>بگفت آن آفتاب جان بود پیغام ما رفتی و اندر دل مخزنم آرامی نشاند بعد عمری کاشانی با کانت یا شوم تسخیر را و تقسیم و زیا امش اولم هر چه آید هر چه بشود کوی از سینه بود بگردد و در صف پیش مضمون شریک استام</p>	<p>یا برد اندر صمیم حضرت او نام ما لطف کن با زانی و شین و جد آرام ما صد هزاران آفرین برکت یک انجام ما ساقی از برفند البریز کرد جام ما بگذرد و کرسیک اگر بدل جرم ایام میچکد شد با غشت کاتب از اقدام ما</p>

رک

خزوه کوی نازل شیر جهانکاری را	ترک های کند ترک دل آزاری را
طفل مست است و خا ندره دلاری را	دل رود در پی آن شوخ پری خوش لیکن
پنجشیدند کوضی کوشای را	و غلط شریع من از حق کند
کر نیارم پس ازین تاب پرستاری را	جان پاره خود از سین بر تو خواهم کرد
کاتب از جوهره نالی تو که آن سکنین دل	
می فراید ز جفا تا بشود زاری را	
دایم که ندارد اثر آد حسر ما	افزود جفا آن بت پداو کر ما
بر روی زمین ریخته شد برک و بر ما	این شکل و فایم که از صدم عشقتش
کو خضر هدایت کوشو را اسیر ما	گم گشته زمان شب تاریک خود بیم
حاضر شده از لطف بکر ما حاضر ما	دارم هر تکلیف که کوشش و ایکنک
باشد کفران دیده حرمت کنز ما	تو با دیگران مست و ضامانی دازد و
گذرد ندارد خبر از پای سر ما	میزن بسرم پای جفا چند که خواهی
کاتب چه کنی شکوه ز بی مری جانان	
که او کند رحم کند داد کر ما	
دین کل ز خزان یارب پوسته مریل باد	سیمان دفنا هست هر روزه فزون باد

سرودی که بر عین دربان سسر زانو	پیش الفت کتتم کشته چون باد
هر لاک که پدب از طرف چمن سسر زانو	چون غنچه رسنه تا چاشنه بخون باد
ساقی چو قنوج کروش مطرب بنوا پوست	شادی میسان آمد کو غصه برون باد
روز می که فشار دست آراست بیلابی	تقدیر مرا ز سود رسوی جنون باد
تا چند رقیبانت تو خرم دل و من کرین	کلاس طرش یارب کچند کنون باد
روش بکمان افزود از علم و بهر کاتبه حکمت که بقای او مستقر و بقرون باد	
در روی داغ نوبیدی بکمان دارد	شعور خونی تشش از خانان دارد مرا
بر سر بازار رسوایی در ندی در بدم	ضعف طالع بین زبان اندر زبان دارد مرا
تا فلک دور از در آن پستانم کرده است	صدیستانا لاله در هر آسمان دارد مرا
ید و بگذار و لب جبر و بیت بعدایم	از دو دیده در جلدای خون رو دار دارد مرا
صد بهار امید با کل کرد کجی نشد	نوکل من کجی رشک کاش دارد مرا
از نشان و نام بکنه شستم ساقی رخ می	ز ان می نابی که از خود بی نشان دارد مرا
بی کل رویش خیال خواب کرایه چشم	نوک ترشکان فارم اندر دیکه دارد مرا
که کجایم تا کند دیده کاتب چه غم	لطف بی پایان حکمت کاسران دارد مرا

ای داد

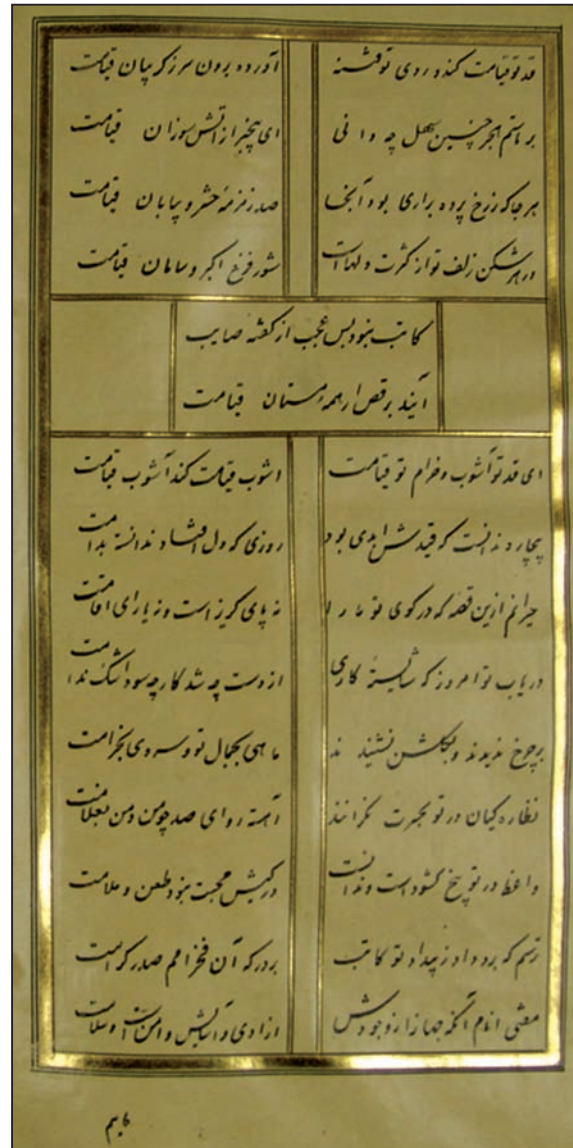
خواب تو ازین پیدل روده اند	آن زلف پتقرا تو آن چشم پنجه اب
کاتب و کرمال زبی مهری زمان	کشتی ز فاک در که صاحب چو کایا
حکمت که با نهایت فضلش سخنران امر روزی کنند زرای وی اکتاب	
چند بار در بناز سزاشی افشاب	جلوه کن و نشان در پس علی حجاب
یزه شب بجز راه روز کن از وصل خویش	ای که بلوغ تو من روز و شب ند غدا
وادی عشق است آن بجز از خود میباش	ورنه فوید ترا برق دروغ سحاب
قصد زندی عشق در نظر اهل حال	حسن مایعقال افضل مما سحاب
ای مریح شرف داد ایران بده	وی شاه ملک جمال رخ زکله این تراب
طرد عمر و شت فستند پرو جوان	غمزه چشم خورش آفت شیخ نه و سحاب
کاتب پیاده را که نواری بلطف	زود برم داد خود برود و در و سحاب
مالکند راه بین معدن دین حکمت آنگه در که او خلق را آمد و نعم الماب	
شبست و بل شکر می کند ممتاب	هو ابغایه بجز می کند ممتاب
شب خوش است و غنبت شمار می هم	پا پاک ز آخیری کند ممتاب

زین

زین چو شوره خام است سر بر کوفی	بجا که صفت کبری می کند معتاب
بیزهر بن شامی کز سایه و نور	چه شمشاد است که تصویر می کند معتاب
کنار جدول سیمین را ز منبر تر	قلم گرفته و بجز می کند معتاب
ز آنکه صایب است این کاتب	پایه راقع شیر می کند معتاب
فروغ قلب ز کف طلب که از او آید	
همی توقع شویر می کند معتاب	
ای ز شرم ماه را بر رخ نقاب اند نقاب	دل بچرخ و تاب زلف رفته اندر چرخ و تاب
طره آت پچان کند و مرغ دل از وی بماند	ز شرم محمود ناز و ملک دل از وی جدا
و صل تو راحت فراوان این راحت پیوسته	بجو تو آتش من و من در این آتش کباب
جان که از آن در غمت زان چو بر آتش بسند	دل هر آن در درمت مانند عطفان بر آ
رمم در ذات تو ای پر هم ایمان و تو بکنند	در دل من مهربانی مهر غم ببال است و آب
ز کجاست رنگ خون شامی دل می کند	کرده و محمود را از نسر بره ن کجور آب
کاتب پیاره از جلال جان پرور است	کر نوشه شربت عذیبی پس چیدن عذیب
داوری آن بر دم بود که کفایت کرد است	
با فروغ زای او شرمند ز نشان آفتاب	

<p> ندامت نوح نیدار لب لعل شکر غایت ز سحران با یکی برشم داری سپند آسا کر پان چاک در راه طبع مجنون صفت دلم بچنان پرشده از رویت قیامت قد و بخت خود زان است بر لب سکن خزانان اسرار ما بتغیر دل ویران کوشش جویم لیکن </p>	<p> ز خوشبخت می بردم دردم ذیبت چشم شدایت پای صد هزاران جان فدای سرو بلایت دلی فرسوده در دوت سری سرگرم نمودا جفا این قسم خوبت غضب آثار سیامت نه چون روی دل ذورت نه چون قد و قامت عمارت کی شود مکنی که شد پایال نجات </p>
<p> سوزنیان لطف حکمت برفیق ریزان شد کویر یزد کله کاتب چسبن طبع کله زایت </p>	
<p> کسی با استیلا آن پروردگار در بخت است ز جوش شکم اندر دیده کم شد راه نظاره جوانی جان از راه مظلوم تا حذر باید غیبت دین نصرت کوشش این ده روزه بمنزل راه چون با بی خون نازم نمون صفای باطن از خواصی قدم ز سوی میخاز زیستی ز هر دون ناری تو باشد خوش </p>	<p> نمیدانم کوان بی عدل با در چه ایست ز شور نام ام اندر کهور نفوس سنگ است نمی چینی مکر و نفس آنرا از تک است که مردم داند این چرخ کوه آساز است دین ره با بر عقل پای تو ان لنگ است که رفیقت دل از نواب کوه است رنج با بد بدین که عروج اوج است </p>

خوش فزنده و جیست از آنکه جزون و اورده نما		ز اندر قید زهر سست و ز اندر پی گنجه است	
بنا شده ز هزار زاده به پیش آزل کاتب		سخن را چون ز لطف طبع حکمت زینت در کتب است	
آسمان پرسته با من کینه و روزی کار داشت	بو العجب یزید گنک در هر گوشه پر کار داشت	در خم این طاق میسنا جنت بی عیب است	هر که جهان ناتوان و خاطر افکار داشت
شعله از بلاروی برخوشیدند غایت	غمت جاوید بود هر که خود را خوار داشت	آتش عشق تو در این مشت استخوان من	شیره خاشاک شکرش در برق آتشبار داشت
در چنین با گل ز درویش شرمی کشت با	بسیل از فوط خیر حکم بو بیمار داشت	بوجود عشق از خود در گنک آبد مجوی	خیز و برانی بناید چشم ازین سهار داشت
نشسته تو قیاس با بد کاتب از جام ازل		بوده الطاف حکمت هر که اسرار داشت	
ای طلعت تو مطلع دیوان قیامت	ابروی تو فلز آتش دیوان قیامت	در دور جمال تو اگر فلسفه بودی	می کردی اقرار با بیان قیامت
بر پایه کنی شور قیامت بقیامی	بنشین و برده پیستی سادان قیامت	فریاد از اندم کشیدند آن سگاست	لکمون کنن آیند پیدان قیامت

<p> بایم و سری بر استانت کشم همه گلشن و ندیدم دل تشنه لعل نوشخت بی ریش خون بی گناهی رقعی تو تشنه لب بدوند ای داروی درد درد سخت است بریدن از تو دراز </p>	<p> در پای کمان و پاسبانت یکغنچه برنگی و با نیت جان خسته چشم ناتوانت تری بجهیده از کجانت وامانده بسی ز کاروانت آفر نظری بخت کجانت سکنت جفای با غفانت </p>
<p> هر لحظه در سرگشت کاتب آرد بر خار بند کانت </p>	
<p> دل ز شتا از من چاره آن دیگر گشت کتور و لا گرفت از لشکر مشکان عبا سنبلیله پرچ و پیش تاب از سنبلیله بر بود قطره مای خوی بران لکون غذا آید خال مسکین تو هوش از جان شیخ آید شعر از آتش عشق جفا سوز تو بود </p>	<p> هر که دید آن چشم جادو دست از آن پادشاه حسن پند با پیش کتور گشت ز کس مت و خط پیش خواب از جگر گشت را در بر لکن تر و آفتاب اثر گشت لعل نوشین تو نوش از بیره لشکر گشت عجانت رو کمان پروانه از دور گشت </p>

نقشه از آن بعد زلف بزمسای تو	با صبا همراه شد آفاق در بزم کروش
آنچنین ز اندازه چند جور بر کاتب کن	ورز از دست تو خواهد دهن و اورگ کروش
مهر اوج داد و درش کت آن کو آفتاب	
در صف خدام بنش جای که بود کروش	
تا چند خورم بر سر سکت زرد در باشت	ای پود خندان حسی بکد باشت
ایا ز کی یا هم نامی نوشتن از تو	جویم کمی در شمس کای بر باشت
در بود غنچه لبش نه هزارانند	پونیده در کاهت جویند اسماشت
سر کشته چو بدم من آورده بھر سوبی	شاید رسم بوی ای کل ز کلاشت
بر باد روی کو نیت آشفته سودایت	از آدوی کوشد در چاه رخندانست
ای تازه سوار من چساک مران توستن	سر با است ز مردوزن خاکه رو چو تاست
از من تو چه بچوبی ای بنا بغدادی تو	یا سم و دلی و خشمم که درم بقهر هست
خبر کسش خاکش کس ز غانده و قربان	ایکف همه جانمانا در پهنه فرمانت
ز اینگونه که کاتب را پیمان جفا کردی	
رستم که در او بزد بگردد بدامانت	
در هیچ دلی نیست که از تو شسری نیست	در یکذری نیست که خونین بگری نیست

بیاورد

چون ریشة فرد شد زمین بی ثری نیست	بید کرده جل عشق تو خورشید از انام
کین آینه شایسته هر بی ابری نیست	منما تو بجز بی سس و پد محمده خدارا
امروز برین تو ز من تشنه زنی نیست	ایک دل و بنا در من هر چه که خواهی
منش عثمان کرده که اورا جزئی نیست	ز اید زدم طعنه بر سوانی و مستی
دانی که ما اورا بجهان دادگری نیست	بر کاتب چاره جفا تا کی و ناچسند
داد از تو برم بر دور حکمت که اتم را	
چون در که عکس پناهی و گری نیست	
این مرکز کدام آسمان است	یا سر و کدام بوستان است
ز ما در بدین صفت فوزان	ز سر و بدین نقش روان است
صدقه نمان در آستین است	صد شور و عینا در آستان است
ای گل چه کلی که از جمالت	پژده و کلی است و کستان است
در کج فراق بی تو هر شب	کارم همه شبیون و فغان است
اسکم بچط موج خیز است	آبم بگلک شرفشان است
رحم آر سجال زار کاتب	
آخر نیکی ز بندگان است	

روز باید که از فیض بیان حدوث	قطره باران شود لولوبعان حدوث
همها باید که تا ازین باد صبحم	نوکل رعنا شود زین کستان حدوث
ماهها باید که از تاثر ماه آفتاب	پار بسکنی اعل کرده در چنان حدوث
سالها باید که تا از پرتو نور انزل	شاهدی زینا شود شیخ سبستان حدوث
عمرها باید که تا همچو مجنون پیدی	در غم بلی و شمی سرد در پانجا حدوث
وزنهای باید که تا همچو حکمت فاضلی	چونیا از اناه از تر باران حدوث
کلک کاتبینش کرد رنگین این غزل زیند ار سازند سر لوح دبستان حدوث	
ای صحن تو غوغای جهانرا شده عیث	آشوب کین شور کما ز شده عیث
از هر درخت تافت یکی شعور در افق	جیرانی ذرات جهانرا شده عیث
در مجرای سینه عشقش عشقت	سوز دل خونابه چکارا شده عیث
از چشم ریست تو یک نشه صد شوب	بم عالم و هم عالمیا ز شده عیث
غانی که قلم بر کل روی تو رقم زد	دایغ بکر لاله رخا ز شده عیث
تند چو باد و کسر از کاشن بچا	گر کشکی سرور روزا ز شده عیث
کاتب چو کنی که سوی خویشت نواز د	حکمت که صفای دل د جانرا شده عیث

در غم

<p>در غم عشق تو کرده هر که همچون حسین سوی محرابی در کاستن گنای بازیگر از رفیق دیو برت بس که در گردش روی زردی در دو عالم عین فطرت است دید بگشت آنچنان مغلوب غلبه غفلت هر که ایمنی بود از زنده خون پای است از تیر و ملک استغفات حاصل کی شد تا بنام حضرتی ارادت کاتبین غزل</p>	<p>با سر کوی توش بود سما مومن حسین ای تیره دم مرا زان زنده پروان حسین آه تشبیه امین دارد بشعوان حسین کاش از کوفین می کردند پرده حسین کز کز اینجانبش می نمود با ضیون حسین عالمی را که از حضرت جگر خون حسین ست در بجز بدی صیسی بگردان حسین است با هر صفتی وی از روزگار حسین</p>
<p>آشای علم و عرفان و هدایت کت آنکه پیش روی روشش دارد فطانت حسین</p>	
<p>ما بیچ و بوس بیچ و ایل بیچ و بوی بیچ در لجه مستی چو جامیم و کنجند بسی طلبیم و لیکن نشینیم از کرده خویشیم بخل پرده جمی سر ما از کف خاک بود پیش</p>	<p>زین چار بجز بیچ نشد حاصل ما بیچ در خانه ویران ما غیر هوا بیچ در خانه عشق بجز با کف در بیچ بر کرده با پوش توای کرده ما بیچ از خاک پذیرد بجز از کرد ما بیچ</p>

بسیار گشتت کس یاد کرده است		از بهر و بغیر سلمان و سببا بیخ	
فادول شده براب زلال ز کف حکمت			
کاتبه کند بیل سوی آب بقا بیخ			
چشم آشفنا چو داشت حاصل دنیا بیخ	چون شاعت رونما شد بخون در آید	چشم آشفنا چو داشت حاصل دنیا بیخ	چون شاعت رونما شد بخون در آید
چند چشم جامه ز ابریشم و دریا و بیخ	شما چو از تنغ فنا شد طلسم و بیخ	چند چشم جامه ز ابریشم و دریا و بیخ	شما چو از تنغ فنا شد طلسم و بیخ
بیل چون نسبر برآمد دیگر از غم چه بیم	آب چون بجویا خاکشکی و دریا بیخ	بیل چون نسبر برآمد دیگر از غم چه بیم	آب چون بجویا خاکشکی و دریا بیخ
زخم چون کاری که آمدش در دریا بیخ	زهر را در کام بشا لذت علوا بیخ	زخم چون کاری که آمدش در دریا بیخ	زهر را در کام بشا لذت علوا بیخ
نشسته چون از چشم و لک آرا ایونم مد	دل چو برست از تنغ ساغ و صبا بیخ	نشسته چون از چشم و لک آرا ایونم مد	دل چو برست از تنغ ساغ و صبا بیخ
کار با در پر و پنهان سی وانا بی عمل	پرود چون ز کار و ابا جابل و انا بیخ	کار با در پر و پنهان سی وانا بی عمل	پرود چون ز کار و ابا جابل و انا بیخ
دیده و اپنش از آن که چند روی است	بیر چون از من جدا دیده پنا بیخ	دیده و اپنش از آن که چند روی است	بیر چون از من جدا دیده پنا بیخ
طالع اریه است چند کوشش از انا بیخ	بگشت چون رود در تنغ سی کوشش بیخ	طالع اریه است چند کوشش از انا بیخ	بگشت چون رود در تنغ سی کوشش بیخ
دش کاتب کسست حضرت مژا پنا	آز ما و اوباشا خط زورا بیخ	دش کاتب کسست حضرت مژا پنا	آز ما و اوباشا خط زورا بیخ
بیر زشان اوج حکمت و دین حکمت که چون		رای او پر تو فرا شد کسست پنا بیخ	
آز برش آل آب از تراب قنح		چشمش کسست که بر زده برش آب قنح	

کون

کسوت زجای بغم فشن تان سر زده	ز شرق لب خم همچو آب قلع
ز بیکو کرمی سگام می کند آبر	سز برشش خویش ار شود کباب قلع
سقطت و طبع آهشتم زهی کوی	کل است ساقی بزم در پراکتاب قلع
و لم ز غصه بر آمد پا در ای ساقی	بیاکت چنگ فی و نغمه باب قلع
فوج ماه بود آینه شد عینا در دی	و یا ز تور و ریش گوشه تاب قلع
بی لب ز ساینده آزارش شوق	هزار بر تبه کند هشت همچو آب قلع
ز او پیشه آیدست کاتب از شود	ز فیض بخششیانی نیجه یاب قلع
قوام عت و دین کت کند در بزمش	
چو بط آب خور و غوطه در کلاب قلع	
بدل شخم و فانی کرده ام طرح	و فانی پرفانی کرده ام طرح
مرا آتھر جان ره بدل فایست	ز دل بر در با بی کرده ام طرح
ز کسک آیزی وصف جاش	کل کوشش برای کرده ام طرح
نوامی دیده بر زار شک آیدی	گر شکل مدعی کرده ام طرح
ز نور ناله اندر کج محش	عجب ساز و نوایی کرده ام طرح
برای مقدم شیل خیالات	در و کسینه جای کرده ام طرح

زمین صمدای شمش بر دل و جان	غم دور و بلا بی کرده ام طرح
دین ویرانی زاهد قدم ز	کسین هم بوری که دوام طرح
زخون وید و محسلی شمش	زبان کربای کرده ام طرح
کهن دور از سگ خوشم کسین هم	بگویت شمش بی که دوام طرح
پاسکام آینه است کاتب	
کرکعت روی کرده ام طرح	
کاه شادی و کسین هم در جهان شیرین و شخ	بست علم را مذاق از این آن شیرین و شخ
روزگار است این کسین حش کسین ذات تو	می نند بر خوان این میزان شیرین و شخ
در جهان ازینک و بد چون هر چه بگذرد	هر دو یکین پیش بخوان شیرین و شخ
بر روی خود هر آنچه او در کار می چکان	بر مذاق تخم روید بوسه شیرین و شخ
بچه طفلانم اندر دست لعب روزگار	می نند انکشت بازی دور با شیرین و شخ
هر که لذت یافت از شد قناعت کسین	وقت خود را اندر سود و زبان شیرین و شخ
طبع سکر پیش کسین حش کاتب این غزل	
در دست و دوشین از این کام کجای شیرین و شخ	
تا چه دمی را در آن سگ قناعت	کلل جاسر کجای چاک زود و شاد شیرین و شخ

ابری

از بس خوشنوال ز دیده خود کیش	چون قطره اشکی شده بر آبرو ما سرخ
اغشته بجز ناب بگوشد عجبی نیست	کز سر زنده از رتبت من شاخ کجا سرخ
چون دست گل بسته بر دوش پای	گل بر گل رسته کله سرخ و قبا سرخ
با چهره زره آبی و کتاب سوی نکست	
کز زینش چیره کند کارها سرخ	
پیشش ای نازنین از شفا سرخ	پوشد مرز و زرات چنان سرخ
کلی از کلین حسنی و سکوا	رو برونهفت از بیلا سرخ
کل در و شش کنویم کاش	ز دار و سهره آن فدی کلان سرخ
برای ماه من کیش خدارا	کنناید بر اندر آسمان سرخ
عید از کستی کاتب از ازل	
همیداری بر تک غفران سرخ	
از عشق ما بجز طرفی شد صد لبند	ای مدعی محو کس شد ما جگر لبند
ما ز چپ خود بعبث بر کنده ایم	هر زنه چون جباب شود از هو لبند
خونی رقیب می کند آرد بخود مرا	چون شکر کمان نشیند و کرد زجا لبند
ای دل نیال بی اثری نیست سوزش	آهن شود چو از دم آهن ربا لبند

زان سان بر بکند ز نقش خاک گشته ایم	کردم بیان که در هر زیر پا بستند
مجنون از زان تا لیبی جز ده	با نکی گشت بی بسی از در بستند
ز سحر کشیم که میریم از دوی	نه آسیم با که شویم از صبا بستند
ما صاف می ز را غر حکمت کشید بوم	کوثر پاکجا طرف از صها بستند
نو نمید کانت از کرم کبر یا بسا ش دستی ز صدق کن بهوی دعا بستند	
این هر شری و صدقی که در شکر بود	شیره نیکنده زان لعل صفا پر بود
صیقل آینه دل از می احمد بود	فائل عراب از نشه ساغ بود
کو میا در من حسن تو هر دو تو آمدند	تا شود حسن تو از خون درم از تو آمدند
جز در زان چهره و مشک چین تو خیر یار	کس ندیدت اینجا مرا مال از غنم بود
نیم جانا بر خاک و خون حرم گشتند	فائل در این از خیزد بگر بود
پاک چون میگردد از آرایش کردیم	در امنی که خون چون من کینا آمد
این غزل را فخر مطلع نگاری کرد گشت بزم حکمت را رسکایت گنده راه آور بود	
تا هر دکل از بختان در رخ و سببان پرود	چون قدر و بیت را در گل که سپان

زان

زبان مبارک بجهت کمال را بر یکسان پرورد	زبان لاف مزه چینه سبیل کل آینه شد
سکه بکش از دود و پند لوله غلطی پرورد	معاشر بخلا کرده پند با قوت جبر سوره پند
باز هر آرد آنچنان بود در مان پرورد	چشمش کجا همه کین از غمزه سحر آفرین
جادو ندیدم کما غیبسین با کفر ایما پرورد	طرف بنا کوش و پند بر شده لاف جبرین
بیزی که در پیش کن آن مسلمانی پرورد	نوس قضا تا کرده زه جز بودم نادرده
شده عمر ناکان توان در دوتو با پند پرورد	بر کاستنای آرام بجای تیغ جفا چندین
تکلیک که از خوان نغم جمع عوینا پرورد	ورز ز دست آورم رو بر در صدر کرم
روی یار کلف نذارم بکنزید	کاهداران روی یارم بکنزید
کاشتم زار کسارم بکنزید	شد کسارم کاشتن از استک کلهی
تسخ و شور رو کسارم بکنزید	شوم از وی ثقی کارم از دست
صد پریشانی بکارم بکنزید	از پریشان طره شب رنگ یار
زخمهای جان کسارم بکنزید	بر دل از تیر کسارم جادوی
دست برده شدم آرام بکنزید	دین و دل برده از کفسم با یک کز
تاج فوق استبارم بکنزید	پای بر زدم از کاتب بناز

که بر دل تو دل دوزی نباشد	مرا اندر عشق روزی نباشد
که از نو بر دم سوزی نباشد	شبی در بچگی گذشت بی تو
همایون روز نوروزی نباشد	چو صبح روز وصلت شفا ساز
اگر شمشیر شاف دوزی نباشد	ذو بخ خان را بس شعله آه
بر هم آوردنش سهل است گویا	
اگر او را بد آموزی نباشد	
یار بی این در روزان غم نابد آباد	بناش نبود زمان این ناساز شاد
دیدم که خجرت چو سان و آهش در حق بر باد	خاست کل با جهالت ف بهره کنی زند
هر مویم چه امید که بد از بند او داد	زان بت بخدمت بر جان بس پداوش
یکره از ما پند لا انشوخ بر چنار یاد	رضت برست از در روش و دل بود
هر کسی را محنتی دادند از روز ازل	
من ندیدم کاتب ز ما در کسی آزاد زاد	
بجمال تو کلهی چهره ز پنا ننمود	تا گلستان شود از عدم آمد بوجود
دهد آزادیت از دغدغه بود نبود	بند پریشان شو که پکت جزندی
چه کنیم چاره تقدیر تبذیر نبود	سواستم تا دم از عشق بر سنجی نقل

دل دود

دل در جان نه و خون بخورد عشق بوز من کی گنجایکی و تا چه کنم جز انم دیرم آن گشته نوموهم که گویند حکیم	که ز مردم همه شرمیز و زینش همه سود غم دور تو برم یا بستم و جور سود لب جانیش نوش یک یک خنده کشود
کاتب امروز اگر کشف امانی طلبی خاک شود بر در نکست که پاهای مقصود	
سراحد موم کل کشت کشت لاورار آفر بیتقدن من زان لعل شیرین از جلوب تش نخوردم در دیار خود بری از وصل چو نه با شمری نشستم نه زیدی ز کمر بستم که انجانی کند بر حال چنان خود شب شب از سیاه شبم چون بر گشته گوش	بر شد عهد فو روز و شد ایام بهار آفر نهادی در کین زهری و آورد کجا آفر شدم محروم از یار خود و دور از دیار آفر مذاقم از پیله رو با من بکین شده کار آفر نوامی هر چه از خود هست بر کجا آفر چنین چندین چرا پیسوده نالی ای بار آفر
بنا و کمای جانکاه کفایتن داده تاکی نوبتم یک تر آبی کاتب از گرش بر آفر	
مایم و دلی فلان در سوسن آب اندر بس نشد عجب دارد افتاده مگر آشب	وز آتش غم جانی در عین غلب اندر از چشم خویش تا نکسی مژگاب اندر

جز آتش و آهن بود سحر او سستی	دردی بفر پیمان برقی سبحا اندر
نزدیکم و بس درم در و صلم و مجورم	نشینه کسی چون من لبش آب اندر
در پیچه عشقت پیت مال دل شاتان	پر سوخته صفوری در چنگ عقاب اندر
کشم که کنم پنهان هر غم عشقتش	کفها که تو اندر دست بود بجلاب اندر
تا چند کنی کاتب شرح غم بجز آنش	
این قصه فی پایان آید کتاب اندر	
ابروش صغری را ترک کند طغرای ناز	ببینی برین شرم شد غمخور استغای ناز
در خواب او در جوان سروسوی بالای ناز	بر زمین ریزد و خطف و شس کلنگی ناز
پای نارسجد نازی کوی آستانه اندل	بیکر خوبت سر سر حشا از افروای ناز
چشم بد دور از تو بود او در کز اسباب	راست بر بالای رعنا می تو شد کالای ناز
ای بنار از غم مرا او در میداری بجانک	آه بر او در زمین ای وی بر تو وی ناز
عضو عضو است که چه مرگ از نذر ناز	چشم مست بس خوش استاده از غم ناز
اقاب لطف کلفت تا بمن تا پیده است	
باشد نازی بجز کاتب چو پیدل جای ناز	
روی تو بگویشید مضامین کند کس	با حسن تو این و عجبی با من کند کس

نکته

آنکس مثل چشم تو در سحر طرازی	دیگر سخن از فتنه با بل کند کس
آن نخل مبنی تو که دستی لعل فزون	در تو بهر عمر حایل کند کس
عشق تو بلا غیر محیطی است که دروی	تا پای نهد روی با بل کند کس
سدل است بی فوج بشم حمزه پوری را	نسبت کسین شکل و شای کند کس
دلگشت و لیل ره بد بختسیم آخر	ای کاش چون پروی بل کند کس
عیبت چو مهر باشد و کاتب مهرت عیب	
آن بر که در کتب فضایل کند کس	
خواجگاه عترت مجنون پاهای او بس	چینه وان جنون از سنگ طعنان او بس
طایبان وصل جان را بصحرای طلب	پر میان زیر پا خار مغیضان است و بس
جان اگر خواهی تو جان در پی جان بس	چون بجای وصل خون دادن جان او بس
ای خوش آن او را در پنهان و مانی او	پستر و پایش از سنگ پاهان است و بس
اسکند با ید ریختن داری اگر شرم امید	اری آری دانه را بگری زبوران و بس
در دول را چاره ستم از کجی کشت رو	چاره این درد کاری رنگ در نما او بس
بفت کس را که از سوره شتاقان تو	شع با این محرم این را ز پنهان او بس
کاتب از پیدا و ایام و بجای روزگار	عباد توستان خردوران او بس

جنونم بزار سرچشمه ز جوش	بسیلاب فنا شد طاقت و جوش
پر روی که توان از تراکت	جیاش ز کرفتن اندر جوش
بجزم می کند که در کبکب	بر آس می مند که در جوش
بجوان کی شکید بنا غمناک	بر آس کی با مذوبیک فر جوش
سیر و رخسرم بنا خدارا	ز نام طهرات صبح بنا گوش
سوز و محفل از اقوال مطرب	پهنوش این کند ام با کور گوش
که با ساقی در او زوق کبر	که بخش است دلاور و خطا گوش
و هندار عشق او پندم و لیکن	کجا آهوشی که پندی را کم گوش
بشدستان عشق کبریا	
عزیزای دایمی ناز بردوش	
از جهان و هر چه در روی است جانانم خوش	ز کلام بهد تمنای کلاستانم خوش
عفو نظرات هست زاپستی نظا هر پسین	در دام هر چند که مهر و شام خوش
از پیا بان جنون و محبت آوار و کی	پیشینی ز غمهای سنگین لطفا نام خوش
در شب آریک بجوان بودم و هم قریب	از شتر آهوش ل بر بردم خوش
زین کله کانت که آوردم رون از کج	تخته سر حلقه کنت شام نام خوش

شرفا

<p>شده خط کرده عارض آن لب سگر محیط شاید بکف دروی توخو را مثل کنند از جرت جمال تو شب به صبح شمع بر جبهه یک جناب بود از محیط عشق</p>	<p>با نرسن شده است بجزگ تر محیط را از روی کشت ال بدور قر محیط چون نطقه بستاند و خون بگر محیط طاق خلک کت است بگشگ و بر محیط</p>
<p>کاتب ز لطفه خیزی طوفان عشق است چون خود که موج کشت اند بر محیط</p>	
<p>دل نماند برو فاد و مد رویان غلط تو زفت از دست کار آون ندانم کرد بود بر بیان و عهدی تو کمانی قنیت نرحمت پیوده تا کی در علاج کن طسب ز دیکشم نم منت تا هم چشمنی و کرد</p>	<p>در آستن چشم مید از این بر چنان غلط تا لھا پیود و زاری بی اثر افغان غلط بم کمان کن خطا شه هم ترا چنان غلط تم در دست کاری هم ترا در آن غلط با کمال شمع چشمنی بکس بر آن غلط</p>
<p>داو خواهد بود کاتب بود حرکت کاست با فنون دانش او حرکت بر آن غلط</p>	
<p>فی کل روی نوم از لاله مهر چنظ خسکان بجز با هر سم و در کای کار</p>	<p>بی لب کوشش نوم از چشمه کور چه خط تشنگان و میل از زبانه سگر چه خط</p>

<p>سوز و آبرو از لذت دیدار نیست شور خاک برده را با قطره باران پر سود در کوزه کهنه و اعطای چو در ما بیدار تا سحر شبها من و زمانه غفلت بجاک</p>	<p>مغ شب را آری از مهرشیا کتر چه خط سخت دل ز یاد را از آسخت چشم ز خط بر فلک کیم رساند پای سبزه خط پیدا عشقم از بلین و از پسر چه خط</p>
<p>میل کاتب سوی این از بزم گفت چون کنم پشمین غفلت از ریگان و سبزه چه خط</p>	
<p>پای تا سرازند چه تو سوزانم چو شمع آب با پیش زو این عجب باشد که من با خیال زلف سنگین تو هر شب تا سحر به و بیارت سر و گردن آرم ز شوق سوشم از عین حسرت تا ترا بشناسم پیدایش تو منم که بعد از مردنم</p>	<p>بی تو در کج جلدی شعله سامانم چو شمع در میان آب سگ خود که از منم چو شمع بر کند و دو آه خویش چنانم چو شمع کز زنی کردن به تیغ تیز بزم چو شمع شعله او را کسش عشق جانم چو شمع می شود غلای هر سراپا و رخ بینام چو شمع</p>
<p>خلل مکتب تا مراد ز پناه خود گرفت بعد از این کاتب چه باک از بود عهد نام چو شمع</p>	
<p>ای شده شکل قوت زب و ده صفحه باغ</p>	<p>لا در بار بکار از چهره ز نای تو داغ</p>

دی برادرسیم هم شب تا سحر تنت یوسف مهری که بگوان بستند یارا کفلم است کینه و سهل است بنده دولت غم که بیک جلوه مرا وقت آن است که رژیم علی غم خود خاصه وقتی که نمودار شود با کل لبه مدعی و نطق حکمت در شعر	کز زلف تو بوی کز آرد بر ماغ در تپان زخمندان تو که دند سداغ مشکل آن است که پرواز شکسته ز طغ از غم نبی هستی خود داده فراغ بود از خم لعلی ز صراحی بی باغ خاصه وقتی که بگذارد زنده چتر بد باغ روش کبک دری با شمشاد کلاغ
جوی اشکی که روان بودیم کاتب تجدوی آن ز شور باغ و اغ قوه و اغ	
نابت آرد در می از قطره باران صد موسر اخوت تا تربیب با بی کند ز پیت نبود دروغ اگر نسک استعد است ناکو در وی آرد بکنده دل نمی باید غمیر	دبغا خواهد کشید از ریش میان صد شد چنان دریا و عرفان کو هر روان صد در به نشان فواد سنگ و خود در عثمان صد زان جبه که دید گال لور نشان صد
یافت از فیض حکمت کاتب آنرا آنچه یافت درد در پای زرف از قطره باران صد	

دل رنجتیم در قدم میمان عشق از او شد دل از غم سو و در زمان عشق آتش بجان زخم همه مرغان باغ را زاهد تو و بهشت و قصور و نعیم خلد بر خیز تا که از ستم چرخ کیسند جو ترسم ز نه سبوری لفت چونی دل بردن او بجان زدن و دین ر بوند ز تو یک شد چنان ز غم تو بر خور و جان پاک که شمرای آه من طغیان است من هر قطعا بجاک تو	این است رسم پیشکش از بزم عشق چون کوی داد بر خشم صولجان عشق کز سر کم بجای آورد استمان عشق بگذارد عشق از آن من و من از آن عشق آیم رو بدر که دار الامان عشق از پاک سینه سر بدر اردوغان عشق آیند رسم رهبری رهبران عشق ای اولین خستم تو از خزان عشق خوش مشعلی است بهر رهرو عشق کس از نظر نبود سوی راه کاش عشق
کاتب اگر بری بسوی کت این منزل باشد بجای بخواند اگر از مغان عشق	
ای طاق من ز دوریت طاق بیدیم بسی ولی ندیدیم خوبان زمانه را یکا یک	طاقی تو بر سیکوی در افاق جفت تو بر این کمن طاق در پهن زلف توست اعناق

باید تو م غم و آصال	با فکر تو م عیش و اشتراق
حیف است کمال دلبری را	جز بر تو اگر کنند اطلاق
کاتب زخول سیرای تو	
خجالت زده شد در مشتاق	
خیزد بر در میخانه کشیم طریق	میر آن دایره پستی اکرم در زو شفقین
راه تو پیش نماید یکی حسرت می	در تحسین کشاید یکی جام رحیق
لب زو بند ز تطبیق معان و منطوق	جز می شود کشف معانی و مقین
بست از پر مخان جوی و قدم ز در عشق	اول سباب ریش است پس آنگاه طریق
کاتب اراده حقیقت سلامت طبعی	
جز این در بری راه بسیر نصیبین	
شور از است این خون گرفت باز شکست	کشید این نو بهار کاستانش ز شکست
کوارین سکنین لان بدل کشنی و فرشت	بیش نهشته کی جویند آهش ز شکست
بکده عزت آورد شکست جنون ماکه کوه	کردد پار ز شکست لطفان چو باد کاس ز شکست
دوش قسرا زنت دپای مردم فارغ است	غصنی پوشد جنون بر آبد آهش ز شکست
در غمت بر کس چو مجنون دهن همگوش	بود در کفی الشل بهر کرمش ز شکست

در عشق کز تو چون او من صفا کز تو بود در کفری مثل به کز پیش ز نسک	در عشق کز تو چون او من صفا کز تو بود در کفری مثل به کز پیش ز نسک
مشت تا بشد این نیست پیش ز نسک آدمی هرگز آید به چنگ و دندان ز نسک	مشت تا بشد این نیست پیش ز نسک آدمی هرگز آید به چنگ و دندان ز نسک
می توانی رهن من چون پیش ز نسک غزوه کز کند زان کز پیش ز نسک	می توانی رهن من چون پیش ز نسک غزوه کز کند زان کز پیش ز نسک
روی کوی حکمت آور کجا کز فیض او میدر خایت لعل پیش ز نسک	
کند در کف قاتل مرا دل خورد هر لحظه صد تر جفا دل	کند هر دم سوختن لب و فدا دل نمیچند رود کز آن چشم و ابرو
کشد در دیده همچون تو میا دل نند در پندروم بلاد دل	بنامی کز پای تو خنجر من از لطف تو دانستم که مارا
شده تا با غم تو آشنا دل بجان تو بنده حکمت تو کاتب	ز مایه کاشی خو کرده افسوس کزار پیش همی جوید صفا دل
هر شیوه نازت کند ایامی عاشق شمار همین چشم تو شد جای معاشق	هر شیوه نازت کند ایامی عاشق شمار همین چشم تو شد جای معاشق

<p>بر چند که خون مریز و زو سپاند بگشته بهم چشم تو پیمان انصاف یران شوم آن لعل می آلوده که با روی چو لبت داد بنام من مجور دانم نه بدگس مردم که بود است شمار من از جور تو رخورم و نازان خالت و یا کاتب تقدیر ز عین</p>	<p>چون تو سخن بچاکس اجرای تعاضل برده گنت نشن ز صبای تعاضل هم میکده هم میکده چرای تعاضل از خط سیر صخر سپای تعاضل در چهر تو ای زین سیمای تعاضل کردید جهانی ز تو لیمای تعاضل بر ناز حسنت زده مضای تعاضل</p>
<p>کاتب تو گریزد بود از در که گفنت از محوشش اگر در زده بود جای تعاضل</p>	
<p>جز یک شگفت نیست دلیل ره رسول بی مرشد جنون توان بر دل بدست ناصح عادت من دیوانه تا بجی ماندگان بسته بند اطاعت سیم چون عیسان بد فرخ بجز تواند بیم گفتم که مرد بار زین مدد بعش</p>	<p>گفتم و نهادم صلی نایع از رسول کاسی عقال نایع مطلب عقول ان لم اکن بابع قولی من اقول کرد گئی بقره و عطف از گئی قبول کی بشد آن چو ای رحمت گئی نزول دیگر چه گویت که خط گویی در قبول</p>

کاتب هزار فاضل تراره نمون شود		بابی اگر بدر که حکمت ره دخول	
ازان شیرین پر شوری مسکنه بر دارم		سکانه بر شوری ازان شیرین پر دارم	
چرخ است ایکنه روزش با از دور کو کرمم		چرخ است ایکنه هر دم از دوری دیگر تر دارم	
ز احلام چه می پسسی کرمین بر کشه احلام		جز از من چه سجویی که نه از خود خبر دارم	
ز دروغت و جور زمان و دوری جان		دل زار و تن چاره آه پر شرم دارم	
شود بر سر دارم عاقبت گشت ابرو بدیل		که بر لبش می بویسته ز آب چشم تر دارم	
چنین نازک خیالی نغمه کوئی در غزل کاس		زین مست آن حاصل کامل تر دارم	
توام دین و ملت عارف راه خدا حکمت			
که خاک در کفشش را همچو گل اندر لهر دارم			
بسنه پر سوز نامه می پسندم		جان و دل هر دو وادی پسندم	
از نوال گلک بغبت خنده		ز به اندر فلک می پسندم	
صفحه عارضش زینکین خط		گل سبیل کلاه می پسندم	
قصه عشق و عاشقی بجهان		خوشتر از هر مقام می پسندم	
در چنین دم که از نسیم بهار		باش پر سره و لای می پسندم	

لغت

لذت صد هزار سال عمر		در شراب و سواد می پسندم	
بیت حکمت		ز کلمات کاتب	
هر یکی سبک رساله		می پسندم	
من آن مرغ سبکبام که از هر قید آزادم	ز آن کج شخص لکنک و ز آن کج شخص شادم	ز آن دست برد فضل و بران بودم از چندی	بجدا که بزآدم جنون و کرد آیدم
چنان که دستم استیم که خوش روزم	بندارم ز پنداری که خاکستر بودم	ز جانی ز چشم پیش و پی خویشین گویا	ز قنای جنون مغیم جرت و او استادم
ندم در صد چشم و لیکن چون توان کردن	قضای نوشت است این و از ما در چنین آیدم	از آن تنگی که شادابی و به خون شبیداز	کرشم و کشت زخمی و جاز از در با دادم
هر فانی روی از بهاری بسکه غلطیدم	چه طفل سگت خویش آنم ز چشم مردم افتادم	زار و بچگی میل بسندی نظرت پسندم	بدان سار تا پیداشدم بر فغان افتادم
نخواهد که در پس چرخ از ستم گیتی کوک کاتب			
بگوش چاکران شیخ اسلامی رسد وادم			
که وصف نثرین اصل ز آن سر کرده ام	قافیه از بسکه نثرین شد مکر کرده ام		
بند و دیرینه دوسرای هجتم	عمر با در خاک ری حرفان در کرده ام		

<p>بخیال ملل بکون تو در شبهای آت از دایم زان خوش آمد کس نینداند کس بکد از شور جنون آب چشم از سر گذشت تا خیالت پانند در چشم و آید در دم</p>	<p>من بجای باره خون دل بسا که در دم خشت اندر ز بسره و پیش از پر که در دم پند جنون روید از غای که بر که در دم مهر و کیر در آن از چشم دل بر که در دم</p>
<p>ز پندار کاتب شود مقبول بر کفر من تا بنام مکتش پرایه از پر که در دم</p>	
<p>باز دل در دستانی بستام سر بقابی کسندی دادام از گل رنگین اشکم در کنار چو چو میل بر گل روی کسی از فغان و ناله هر شب آتخ این همه جی روان از خون دل</p>	<p>دیدم از پیرین دانی بستام جان بفرگن جوانی بستام طور و طرز گلستانی بستام بهر نفس یکدستانی بستام راحت راه جهانی بستام در غم سرور دانی بستام</p>
<p>سوی گهت کاتب از جنس عا هر کج که کار دانی بستام</p>	
<p>بکویت جان من بودید خنار مینالم</p>	<p>چو چو میل در بر گل زار در گلزار مینالم</p>

بوم

برویم پر دست باغبان در بست و زخمت	بروی خاک غنیم درین دیوار مینالم
بیاد لادرو بی رود دستان خود	بجوهر چین کردم بیکساری نام
بناشد و چین زار بهین خاص توای فری	مراهم باسی بروست کاروزار مینالم
<p>ز انم تا که ایمن در در اچاره کنم کاتب کلی از دست میگیرم که از اختیار مینالم</p>	
شد از کف در غم جانان قرار و صبر تابست	سید شد روزم از همچون برای آفتابست
شود از فرود از تابش این رخ برام	فرزایدش از آب این چشم پر آب من
من و مجنون دو بهر آدم در عشق تیان آفر	نصیب وی پایا کشت و کنج غم نصیب من
نند دروغ غلامی بر پس برین سوار از ا	خدا کند که میدان خسرو زین رکاب من
<p>ز انم تا که ایمن در در اچاره کنم کاتب کلی از دست میگیرم که از اختیار مینالم</p>	
شد از کف در غم جانان قرار و صبر تابست	سید شد روزم از همچون برای آفتابست
شود از فرود از تابش این رخ برام	فرزایدش از آب این چشم پر آب من
من و مجنون دو بهر آدم در عشق تیان آفر	نصیب وی پایا کشت و کنج غم نصیب من
نند دروغ غلامی لادرو باز با بر پشانی	خدا کند که میدان خسرو زین رکاب من

شده که از حال دل ریش گرفتاران	نوشتن بید از خون جگر کاتب کتاب بن
بیا و کرمی بازار دلبستان بشکن	بنفشه روشی که در ساحل ان بشکن
کوشه کن و گل را ورق بیاد بده	نمسی کن و غنچه را دمان بشکن
غشای بر کن از چهره جام استغنا	بگیر از سر و بر فوق فوکان بشکن
برون خام با زلف عارض وقت	رواج سبیل و شاد و از رخوان بشکن
بزار تو بسپه را زینل سیم تنان	پیک نگاه از جوشم نوان بشکن
باز کوی که جفت باز نینان ده	بخنده کوی که قدر سحر بیان بشکن
بنات لاف حلاوت که زند کاتب	
توفیقش کلام شکرشان بشکن	
ای لبت خندان من ای دو سخنندان	تا چند نوم در غم تو زار و پریشان
هم درد تو بر سینه و هم داغ تو در دل	هم تر تو در چلو و هم زخم تو در جان
در دیده مانده آب که در کیه خروشم	در دل نهاده آب که در کیشم افغان
جایی که دهن بازگشت بی ترسم	غنچه چه بود تا گشت یاد لب خندان
تا می بجال تو دوسه وی بجز است	در هیچ فلک سر نزد هیچ کستان

در پی تو آفاده منم با تن پیما از دل چه بجز کز نبود صرف بر اوست از زخم تو سرورم و ز درد تو مشکور تو با دگران و گران در تو بجز است رحم ارگنی با کاتب پیما و کر ن	در راه تو سر داده منم بدول نادان با چنانچه کم کز کنم پیش تو قربان ای زخم تو سر هم همه و درد تو در مان جمعی همه کز شسته و قوی همه حیران داوا از تو بهم برد آن سعدن همان
مشق امم کشف نام آنکه مراورا دوران براد آمده و چرخ بفرمان	
تا چند کردم بجز تو ای جان چون سیل اشکم از دیده جاری خار تو در پا داغ تو بر سر سایند و بندند بر درد و داسم بر زخم کاری چه سود هم کویند و حسندند بر حال زارم	کرد صحرای طرف پربان چون برق همم از سینه بفران درد تو بدول خشم تو بر جان درگاه همم نادان طیبیان بر درد نمک چو نفع درمان پران دانا طفلان نادان
افسوس کایت شد عمر آنس دین قصه عشق نامد بی بیان	

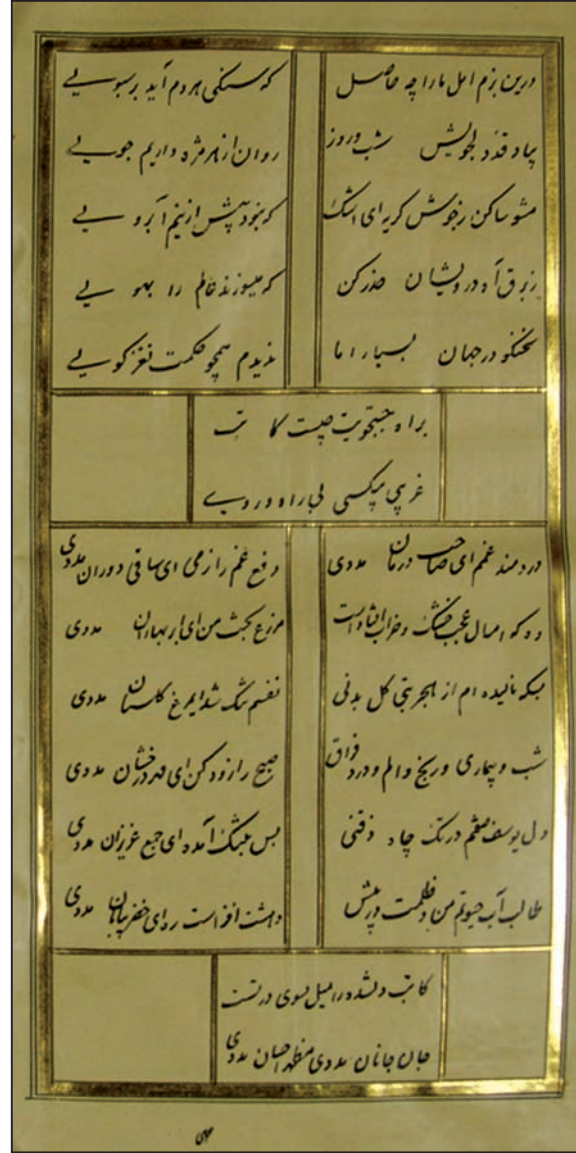
<p> زنباخ و کاخ دایو انش بگو از دو غناب لب جان پرورش آنچه میگوید کاب زنده گیت از دل کم گشته که خواهی نشان بر در دولت سراسی بیکده آنچه خواندش که سحر سامی آ </p>	<p> جای او جان است در پیش بگو هر کجا در وی است در پیش بگو در کتب چاه زنده انش بگو در خم زلف پیش انش بگو هر چه دشوار است انش بگو از نگاه چشم و انش بگو </p>
<p> ای که از کاتب همی جوی نشان دوست کو بیان در بیابان بگو </p>	
<p> در دم بوی تو نقد دل و جان هر دو ای دل چه خیال نهان در عین کوشای کو تا نماید بر طاق فلک سخاو چون در دل و جان که آن ترک پر کوه کو نیز بغم غمش چپ نهان مروانی در وادی ناکامی آتش نه و غیر غم پر از چو از حکمت دید این نزل کاتب </p>	<p> آتش نه و غیر غم من بی تو از من تو سودای همان این رستن زخم کسبو کان ماه بهال بود آنگه نقاب از دو بسیار بجای است خواندش اگر جادو کی کوش کند هاشم بر قول ملا مست کو ای باد سحر بوی زان طره مجرب بو در انم بردازد لغا مرق غل خوا جو </p>

<p> که در رویت جلوه دیگر چشم آینه سورتی همزنگ رویت می‌نماید کرده دعوی در اطا با تو کوی زبان این پی در شیشه باکس کل سوری دراز از تجلی خست گذاشت با آن مانده جبران تو اندر نظره اول چنانکه </p>	<p> آری حسن مر شود بهتر چشم آینه سر نه چنانی آنگذر چشم آینه چشمت از مرگان کشد خنجر چشم آینه با فروغ طلعت در بر چشم آینه بس عجب سبکین دلی بگر چشم آینه خواب نبود تا بد بر چشم آینه </p>
<p> چشم خونبار مرا کاتب غبار مقدس ز نباشد همچو خاکستر چشم آینه </p>	
<p> چو رویت لاله در باغ جهان ز منزه بار غم چندین خدارا مرا با تو هزاران شرح حال است بجانست آن چنانم در غم تو فغان کمان ترک شد شوب چاک بود ای غم عشق تو جان روان تو بود در کلمت تو کاتب </p>	<p> چو قدرت در چمن کسروی روان ز بکسب ناتوان ناب و توان ز چگونم چون ترا پسندم زبون که بی روی تو م پروای جان ز بچویم می کشد راه فغان ز دل دوین و ادم و چشم زبان ز که جز در کاه کوی لایمان ز </p>

برس ای بی صحرانکی جبرلی سالما کنی	چند چشم را باغ بجز خوش آن کنی
می نای چهره را و باز پریشانی طیب	سپو طفلم کا چندانی کنی کنی
غزده اسر داد تا در جهاش زنی	زلف را کشاده تا ملک دل ویران کنی
بردی مت و فراما چنسن در کشتن	دو نم آنم جیب جان را چاک زودمان کنی
بسته با صدی است کاتبه رنما در بریتغ	
حکم داری که بخشش و کوش قربان کنی	
ای خوش ناهت که بخش دردی	چهره بر خاک درش ماییدی
دشمنش زار و زار کمان کردی	خار در کاشش بر کمان چیدی
سالما که این شدم از دست پیوست	و در پیوستی کردی خندیدی
کی چنسن زار و پریشان کشتی	کز دل در زلف او چسبیدی
آب کشتی امشب بی کمان	
انچنان بر کوه اگر ناییدی	
نسیبش بر دل بانک زود عقل تیری	چونم بر بصر امید بای زلف زنجیری
ز غم معیوب را با لب جمعی ای بو	سوی کعبانان از سر کن ای با دگریری
بیدی سوخت پند و مراد ای مدم	پی سکون ل زان چهره ای شایسته تیری

برای

بکام مایه کجانشان طلوعی نیرای کوب بصحرای غمخس در مازدم ای قاصد آهنگی سکرت رهنم پسند چنوا ای اجل صبری جدار کوی حکمت مازده بی نوزای دیده	برغم میدان ای آسمان زمین دور غمیری زخیرت راه نظم برت شدای خار تجوی هنوز اندر برشس بازت چشم ای کرک خوری خدا را زان غبار استای باد شموری
بجانک و خون طیدتا چند کاتب جمعی قانی برغم دگر افشا دست کاری سخن کلان تری	
چه جسمی ای پری پیکر که پائز بر آنی اگر جانی تو چون جسم از چه رو منظور است یکی در روز آزاری ولی پیوسته شاد است بگویت دل زغم و ز سود و می سپند آکر	چه جانی جان من آکر که پائز بر آنی وگر جسمی چه تنبسته همچون آن در بدانی یکی شاخ گل نازی می همواره چندان برامت پای شوم سود و میدانم نمیدانی
این حسن خدا داد ترا نامم که در عالم مسلم بر تو خوبی گشت و بر کافران تو خانی	
دل رکعت برد طغسی شد خوبی کوبیم ازان کلچره بر بی شب ناریک و شمایی مر افس	بنا آتوب شوخی فرست جو بی چه با دم در بدر مردم بسو بی که دارم بخیاش کشتکوشی بی

<p>مهی با این لطافت با خورستی بچشم اندر منی آید مثلت بعامت العت خاصست آوز من عذر از آه درد آود من کن بیانت نسبتی کردم و بسیکن تعالی از میان ما بردیان</p>	<p>خزین از هر دو گویم در خورستی بنامیزد چه بیکو منظرستی ریمده همچو آهوی برستی که از بگریخت ز نازگرتستی غفلت کردم که از جان خورستی بغض در با بی ما برستی</p>
<p>ضعف کجست حو کاتب چه نامی که کجست را کینه چاکرستی</p>	
<p>انچمن اشقه ای زلف نگار پرستی که ز زنجیر جنونی رفته در هم چرا که ز بود ز منی همسر چه اشقه که ز منگ آودی چندن مشکباری که ز سام نوچدین سحر کار پرستی آخو ای ابر بهاری قطره بار پرستی لطف کجست با تو که یار است زار پرستی</p>	<p>که قرار از ما بروی پیوار پرستی ورز تاب از من کوشی تو بار پرستی ورز با بکشت منی هم رنگ تو از پرستی ورز عجز جنسن عجز نثار پرستی که ز هر مان نمی آرد نمان وصل کن پروچ اگر با ما کردد روم کاتب غم خور</p>

ی کمشت ای شوح که سر و چستی	که سر و خاستند و میان بدستی
از حرت ناف سر کیوی تو آمو	دل جوشیده آوارده دست ضعی است
ما جان بوفای تو پیمان تو دایم	با آنکه جفا پیشه و پیمان شکنستی
خط کشیده قیام کرد لب لعل تو آری	اینجا که بود خاتم جم امر منستی
باد دست سخندان مرا کاتب اگر چه چون جاوه کند دست چه جای سخنستی	
شب تاریک بجز از دید در بزم شک چندانی	که عالم گیر کرده با که از هر گوشه طوفانی
در جرم بند بندش کوفت و سوسه شام	مباد آنروز زیارتش شهر گلستان
ایر شکسای محنتم ای دیده که در کسکی	که بشا دانه میسدن محتاج بارانی
چنان آرام از قید حقایق چشمه جانی	که نشینند مرا از بصر ره که دی بدانی
روای در سپردی هم از در خوش خست	رود ناچار جوید هر که در در دست
در اقیام وجودم عشق شورانگیز شد تا که	بلی عوفانست مکی را که در روی سلطانی
محبت را بهای نیست بجز از جان	بسیا ناچیز و کلا در کف نخل که اینجا
جنون ادایغ دیگر شد از یک سر مردم	بنقش کان ز پای ناله افتد در میان
شود چون شمشیر خاک که در سلطانی به درو	چو تاج هر از خاور چه آبادی چه دیوان

ز آن زانم که تا ایم خود بر لب با		ز آن مرغم تو ای سنجی کنم در هر گلستانی	
من و خاک جناب مکت و کاتب دوحی		که شد سایه اش رزق من محکم کلبیانی	
نمایان در پرتو رخ و رخ خشار با رستی	کل اندر ببرد پیدای که ماه اندر صهارستی	نوکر جان دادم خواهی و کردل رستم	فدا سازم ترا که جاسد و در دل هزار رستی
برون ایغار کردم رشم از نا محمان خان	درون آجان من که آهلام دید چهار رستی	بند و بعارض کل بجز نیرین بسوسنیل	بنامیزد و یارسن را در کین بهارستی
که چنان چاک ازان دارم کم تا فاش بود		که کاتب را بدل در عشقش ناصحاری	
جان چنو در اضطراب تا کی	دل غرق خون تاب تا کی	سر پیچد دل بگون عشاق	هر لحظه کنی خضاب تا کی
تا چند سگیب و صبر از من	وز تو نسیم و عتاب تا کی	بنشین نفسی مرا با بلین	ای عمر چنین شب تا کی
از صدرش شکر غم تو	مکت دل من خواب تا کی	با خیزش اشلاط و از من	رم کردن و اجتناب تا کی

بکره بره صواب باز آ	این کرده ناصواب ناکلی
بر آتش بجرمان کاتب پوسته در التباب ناکلی	
بی ادبی کرده این یک دو قول حافظ علیه السلام را تخریس ننموده نو	
در اینی ثبت افتاد	
پیکر افکند خدا شده رشا خواهد شد	دور کردن بول غزه کان خواهد شد
وقت عیش و طرب لاله رخا خواهد شد	نفس با صبا مسک فغان خواهد شد
عالم پر در کباره جوان خواهد شد	
لا از چهره خود ریزب چمن خواهد داد	بود شب را یک مسک فغان خواهد داد
ساقی از باده مراد دل من خواهد داد	ارغوان جام حقیقی صبر من خواهد داد
چشم ز کس شقایق کز آن خواهد شد	
پند من کوش کن از دست عدو ساختم	که ز باران سحاب کرم خالق گل
زود بپشد که نمودار شود چهره گل	ز آن تطاول که کشید از غم بجزا بیل
تاسه پرده گل مغرور زمان خواهد شد	
اندرین دم که بر آمدندک ابر ببطر	با دور رس گلزار بر آفتاب صبر

بیل

پس از آتش گل سحر بر آورد و نیز	کر نسیمه بجز ایات روم خورد و کبر
مجلس و حفظ در راه است و زون فریاد شد	
چشم فطرت کتب بد و بعزت گوشتید	با مریغان مین جرم صوری گوشتید
قوی بر خرابات بجان پیوستید	با دشمنان مزارک فرج کین گوشتید
در نظر آتش حیدر رمضان خواهد شد	
ای که در کوزه انکار قیام است پیوسته	وی که دم نوزاد گریه گنج آید پیوسته
همچو کاشک دل درین بنار پیوسته	با فضا از سوی عدم بر تو آمد پیوسته
همه بر آن آید و بر این بود در بران خواهد شد	
و ایضا	
شکر کین غمزه در کاس کین آمد	تا صد شوش بنواز و بس بر این آمد
مژده وصل بر لبش مکین آمد	سحرم دولت چیدار بجا لیلین آمد
گشت بر نیز که آن عاشق مکین آمد	
طی بر شد دولت در کاشاد بام	شد فلک یار و چنای دور و اقبال
ز آن می عمل که بر کعبه نعل مام	فدی کوشش بر خوش بنامش بگرام
تا به چینی که کیمارت بچایین آمد	

نغمه سازده ای میل خوشکوبه برای	که بر طرف چمن زده و باد صبا می
کل صدبرگ کشف است بعد برک و دروا	زود کافی برده ای خلوتی نازکشی
کز صحرای هشن آهوی مسکین آمد	
رحم بر جان مان بت طناز آورد	مدت بجز در بنجام باغ از آورد
ساقیم ساغری با طرب و ناز آورد	که آبی بیخ سوختگان باز آورد
ناز فریاد رس عاشق مسکین آمد	
عمر امید بر آورد سر از زیر حجاب	رست بجا از لم بجز و دل از قید خدا
بنوای فی واد از دلف و بانگ برآید	شادی با پر کبک برده باد و تاب
کرمی لعل دوای دل نخلین آمد	
جان گرفتار خم زلف مسلسل موی آ	سینه آماج خندک نژد مردوی آ
یای در سلسله عشق بت بدوی آ	مخز دل باز گرفتار کمان ابروی آ
ای کبوتر کز آن پیش که شاهین آمد	
میج در گوشه باغ آن سرخوبان کل	مست و مددش چو پرن شده از نشسته
کعبه کاتب نبویس این بر صفت کل	تا صبا کعبه حافظ بشنید از میل
عزیزشان تماشا می را عین آمد	

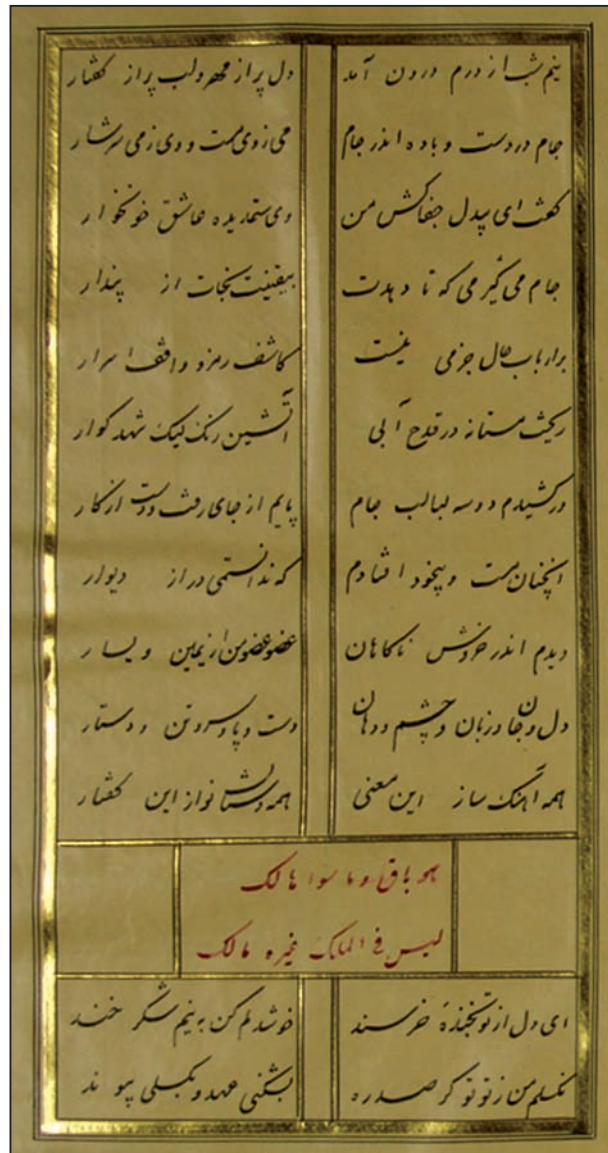
فی ابرج

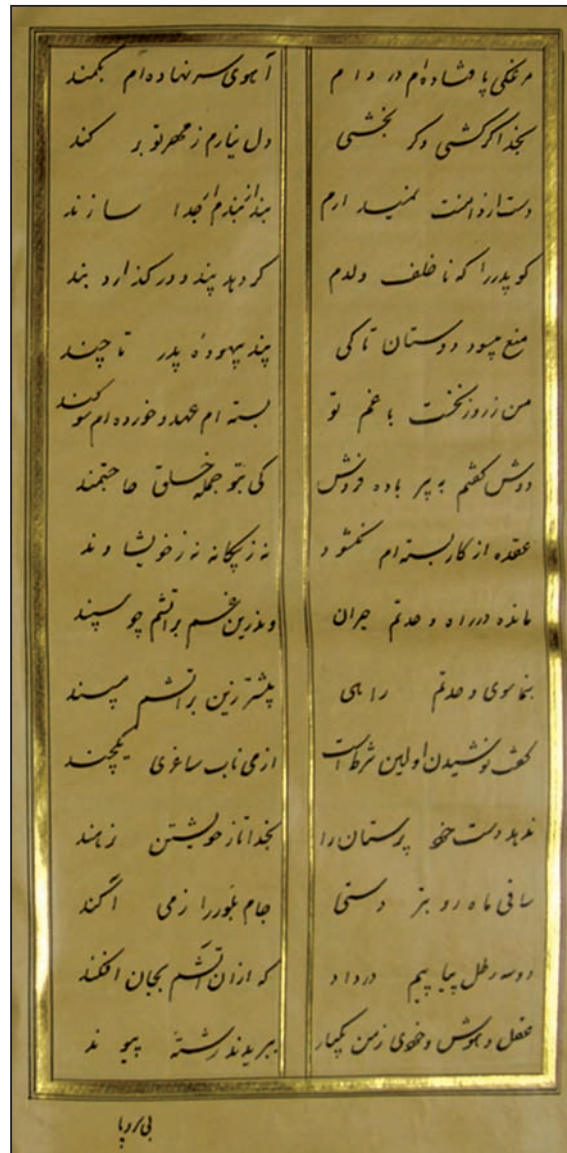
ترجیع

وی ایرغش هم این دیوان	ای نگاه تراخت دل و جان
چشم ست تو نشسته دوران	طرز ناز تو سرش عالم
برست سر نهادم آن	ز درت پاکشیدم مشکل
ورنه در راه تو فاشتم جان	کز در پای تو کشتم دل
خسته باد آن بختیگر بران	خسته باد این بدشته خونیز
ایکو دردی مرا موسم در مان	رحم بر حال در دستم ان کن
خار در یاد است در دمان	ره نوردون وادی عشقم
درین چار کوشه افران	امشب ارش بدایمی تو
دل پر زرده همچو گل زفران	چشم بارنده همچو ابرو بشار
وز جفای تو دمبدم نالان	پنجال تو که بکده داله
شدر دستم عیان تاب و توبان	پنجه اشادوم اندران کاست
شهری زده خودس بجنگمان	اندازان پنجوی مرا ناکاه
وی نمی دست مایه آسان	کشت کی منت بوده ففعلت
ای پراز جمل و خالی از عافان	کتر از من کنی نه بر خیسنه

<p>صفت پند ترا که خوش و طیور بگرییم ولی چشم یقین هر غولان دشت در تقدیس هر یکی نکته سخنج این معنی</p>	<p>جمله پندار و تو بخواه کوان می شنیدم ولی بکوش حیان بهر مرغان باغ زلفه خوان هر یکی نغمه ساز این دستان</p>
<p>هو باق و ماسوی مالک دیسس الملک خیره مالک</p>	
<p>پرده از روی بر کشیده بخار پر تو عرض است این یا خود کنمت زلف یا نسیم صبا کور اگر نیستی پیا بنگر تا به پنی لطایف غیبی آن سگی سر و باغ دلجو بی برق خرم رهای ناب و نوان رنگ سیمین شان کشمیری راحت جان پدلا غمین</p>	<p>بشما پند یا اولی لا بصار سر برون کچه مهر از رخسار برکش است نافه تا تار ایکه داری زخشن ما انکار تا به پنی مطلع انوار وان قیامت قیام خوش رفتار آفت خانه سوز مهر و قرار غیرت کارخانه فوفار مرهم ریش سینه ای بخار</p>

بمهر

بیا سر پادوان برون جستم	بچو دیوانه جیبده ز بند
ناکه از بوم آسمان در داد	باشی این صد اباکت بند
<p>هو باق و ما سوی مالکت</p> <p>بیس فی المالک یزید مالک</p>	
<p>در اثنای تجرک زبان رباعی بجز ایه و قید شد</p>	
کشم بسبب سر مالکت زادم	آیا کنی از قید عث آزادم
کفایه تو ان کرد که در درخت	ایش زره ارش رسید آزادم
<p>بر مناسبت تالیف خدم این قیید در آخر ثبت افتاد</p>	
خوم آرزو که بودیم بیا و ای عدم	نه غم ازستی خود بود و نه پروای عدم
فان از کس کس کف و کم و سود و زیان	جدانستی و عیش و معنی عدم
گرچه ستم ولی هستی مانبت نماند	بیت این است بجز صورت معنی عدم
نظر از ملک وجود استحقاقی نماند	نفسی پیش نیایی تو لاجرم ای عدم
پشم عبرت کما قدرت حق پهن کرد	رد نداند برون از شب بلی عدم
این همه کوه ای که عالم خوانند	رشی مبرجی بود از بکر کهر زای عدم
آسان آینه داری کندت شام و کهر	که در جلوه دران آینه سیما ای عدم

نقش پشه اوداغ سیدای عدم	لاز زرد از طرف گلستان کونشد
متصل قافیہ بین بود پهای عدم	بچه بندیم درین کسسه سزا دل که مدام
سرزو بود و کرد باره بدای عدم	هر که مای صفت از بزمه انگار بر قاست
تا چه مقدار بود و صفت صهای عدم	و اگر بگذشت کرد باز بنا مد بجهان
جام از کف نهند ساقی صبهای عدم	این چه بزم است که نام بود آرنستی
کرد گلک کدوش شتم ز نهنگای عدم	نارقم راندن صفا از پی توفیق و جوی
بکت بکش باز و بدیم تنه صفا عدم	از قدم دست نشا عاریتی داد بدهر
باز در پرده کشید شبده پرای عدم	بردی عبود بعد رنگ دید بوی صعبی
چست ابرام هم در کوشن لای عدم	چست جام هر طور خور خوان ابل
خوان آریسته در موضع معنای عدم	باغ پر کسسه اندر کدر باد سوم
پیش از اندم که شود ز کف پذیری عدم	پاک کن آینه قیاس از زنجیر بسوس
در مرایای صور قفسم مرایای عدم	می توان کرد اگر نیک قیاس نوری
همچو کشته جاسی آ بدریای عدم	شکل این کسبند فیروزه بر پشت بخش
زرد و شس در بر ما دنگ آرای عدم	مهر را جای بر او است کسی که کج بیض
زرد ابعاد فضاخت پسنای عدم	ز بجز کشته محمد نه بارکان و جسته

نثر

عکس یک کل بود از نشانه‌های عدم	زنی آبریا ز سمانا بسکت
حسین از ملک وجود با سخای عدم	چست عم از بی چست بقای بی
مطلع شعر ز بل مطلع شعری عدم	مطلع دیگرم از دل کند اینک طمع
رشته کورست دل از برق تجلی عدم	کود نورست تن از نور چشای عدم
هر یکی یک ورق از نشانه برای عدم	هفت المباح نذیب که درای چند
صد چو خندان سر اسیر فیضای عدم	پی بر پشته اصلی با سیدی که بند
نم کی قطره در دست زمینای عدم	جره آبی که سکند شرب کد و نیش
پای نگذاشته بر سینه سینای عدم	کی سرافراشی موسی بندای ار
پای نه بر بر چرخ معنای عدم	کم ز غیبی شود در گذر از کون و مکان
ریزد از پای اول پر معنای عدم	پای کای است عدم کند از میل صعود
برتر از نفس اتفاق بود جایی عدم	تیر کج است همال و نه بعرض نظیر
در خور خصم نشد در ده معینای عدم	نه بدست عدیل و نه بطوبی امثال
بتقاضای وجود است برای عدم	در بیان تو و مقصود حجاب نحو است
هر یکی جلوه است شعش برای عدم	پروان چنان مقدس همه پروانند
جره کوشش کن از غیر مصفای عدم	ذو بندت ز کرم با رنگلو که قدس

همی بستی بر مستحق نذر از نالی	مستند ذمه در لذت آلی عدم
هر بی نوح و کلین کج ده و بیج	هر دارنده ملک و همه در بی عدم
بر روح اند محسوس زود بای فضا	هم کج اند محسوس بجنای بی عدم
خفته در بر همه از طمس الای فضا	تاج بر سر همه از ورده چغنی عدم
بخت آبی ز کعبه است دم و این یعنی	نذر رضوی وجود نذر برای عدم
ای باد دل که ز نودی طلب خون کرده	وی با بجا و آب ز نشانی عدم
سرد و آن است که در دم دم را در نود	زند آس که بجا و او بی بی عدم
سرس بودیش گلستانه چنانکه یکم پی	لا زاری است آراز لا زاری عدم
هر کجاست بر پی مسلی و لب و لب	نظری باز کردیم بکلی عدم
زهره رخا اند چون طرزه نصیحه بیع	عناش کوش نمی عقد ترا عدم
سهم آن سوختاری که باورانی بچنا	کرده آب قلم سر بر ای عدم
بکشتل خسته از نام که در آینه کشت	خند صیوم ام بجز از بی عدم
کو میا هر محسوس و از خوار کج شمشیر	دایغ کشته بخت من و شعلا عدم
می توان کشت درین دم بید روزی	صفتی سر نود از آدم و در بی عدم
یا که در روز نازل کاتب فخرت بود	کرده در صفتی آهال من اعلا عدم
این کن در راه رضا تا چه بود حکم فضا	این کن در خون جسم تا چه بود بی عدم
هر چه از یکند و در او ز بود در کله	تا چه باریکه و در روی خودی عدم

دردی

این کون و کون خم ناپه بودای عدم	این من اراده رضا ناپه بود علم فضا
ناپه باریک و پدید روی بودای عدم	هر چه از بیکت و بدام و زله داکه است
کشت کی داد بر خویش بودای عدم	دیش بر سخن آرای خود از ره طرز
اشب کت تو در عرصه نوحی عدم	ختم کت تو در عری ایچا دشمن
کوه طون کند مل معای عدم	بی جرات زده خویش فراتر پستی
کمی از شو نو در طرز نویش عدم	بتر آن بست که طرز غالی بک گنی
کافین کوشه نطفه بصنای عدم	باز که ختم نغمه این طرز نوال
ای کول از غم تو در و حسه ای عدم	
مرغ جاز آنکت به تو ذای عدم	
کوه تا مهر دشت بیور ز جمنی عدم	رفور بود در غم بکریان تحول
من کسین ز خور دشت و طودی عدم	نور خود یعنی در زاید بکس غم برین
اثری هر قدم از ناله بیلای عدم	بست و افع دل مجنون به بیابان فنا
قصه در من و فسانه خدای عدم	ماند از عشق من و حسن تو که کشته بودم
صفت اندر بی اثبات وجود مذکبید	
کاتب از هر زبانت کند قضای عدم	

در تاریخ تولد در کتب باغ شرف که بطریق توهم نگاشتن وجود آمدند و هنوز

لب واکرود باز بگلزاره جهان خوابند

چنان صورتش در طرف مکتب شب سه شنبه چارم روز در ماه بر آید	طراز لوح صورت زبور و پاپه معنی بر یکدم در برات همش از جانب مولا
بگلزارش از نسیم لطف ربانی دو زنده گویند او را در وجود آمد	دو گل در کینفس خندید و شد روی ناز یکی از گلش اکنون یکی از غصتش آس
باینی که در دست اشرف آید مژده یکی راقع عطا گویش کس از کوه آدم	بگرداری که تا بد مشتی باز نه زهره زهره یکی را ایزد او در پیش جلا از بنو خدایا
بهر آن روان قنات آرد شد از غم بهر در این ارشد جیر کا کل عثمان	شد از فزود قدم آن یکی خندان دل با نواب پائی آن کوید مکل دیده حورا
عرض چون این دو سولود سعید از لطیف پی تاریخ آن میلاد از روی شفق	بمبد خیر گرفتند اندر کربان ما و بجز مکتب اماند را با سخن پیرا
بنا که با شفی در گوش کاتب خواند این مصحف	که با چشم چون قدم سوزون آن سبین نشان بمبد خیر گرفتند اندر کربان ما و

متمم باروی اخص از کمال صدق بنوش
عطف اول بر تو باش بمبد خیر خوا

ارضا	
صدر ارباب کرم نماز بدو حکمت	که چنانچه بافت از وزب و چنانچه نازد
دانش ایزد عنایت ولدی دو پرورد	زرد و برج می است بلای نازد
شد مسی عطا او ابروش و نام	در جهان در بندش فضل و کمال نازد
پی تاریخ تولد همه جا اهل سخن	مجمع آریسته از بهر حیالی نازد
بیل فخر کاتب زینت ایکن	غفلت کند بعالم زمینی نازد
خداوند با صد طرب و زینت و دو جود دارد	
شد عوی در چمن دین منای نازد	
فخر اتم حرد اتم حمدا	معنی برین المولی الجلیل
لسن قد فاق فی الافاق فصلا	معنی لا قران ذی بیخ طویل
بمولود سعید دام سعدا	هباء او با لغوز الجلیل
علا لا بدر اقبال فارخ	
عطا فاضل من لطف جمیل	
حرد و بقعه و نظره بقیه المحتاج الی عفو او و کریم سلیمان فی شهر شعبان ۱۰۶۱	

نوسخه‌ی دووهم

منه كتب الادب الفارسي

ديوان الاديب الشيخ سليمان الكردي البهباني
المختص في اشعاره الكاتب الفارسي

وقال اشعاره عند الديوان في مدح شيخنا الامام
عارف احمد طه الصفا حيد عنه المكتبة الحزبية
وقفا بشرفه

١٩٩
١٤٠
١٤٠
من مكتبة الداوين

بسم اود الرحمن الرحیم
چنین که در حقیر غیب سلیمان المشخص کاتب که این نیازمند از کربستان
بودم و از آن کجا آن زمان در او ان غنی بچین عالم از هر ص حواش بی برگ برآ
و برآه وجودم بی ساید نعلی پر از آتیه شتاب حدان جلای و من خستیدار و در کنار
مرحت خاک که حال خشارش در درنگارم بود و اگر کشم چنان برتر پنجه پرواست
از خط و اسل و شورش روی چشم بر جبهه بر تا در چیل بعد از مدتی قبل از آنکه
فایده نام با حق باشم بنیب حواش از درنگار با از از ان و یا فیض اادم جد اولاد
بجالی واقع و واق اور و عالم بنیاد است حدی و صبی پریشان روزگار در روز پاره
که در صحرای و در کشت و با نصای صباوت حال با جابل و صای حکام و نشتم بجهت
خواه در آن خاوند چشمه و شنیده را نه شنیده انکام با کاه قان و تقدیر صبی او است
بجهت در راه نصیرم افروز و گشای کن در راه سلفه حیدر قطنینه صمانا در عن آگاه
و العینه آورد قدری در ان عید طیبه بر ان در کردن کوریم

دلی خون گشته و آتش دوزار : در دوش جهان گرفتار : سرفی با و کون پلکار
 شیخ ابابکر بر بوم و از لخت بجز ناله میخوردم **محرره** شان در غیر از شعله
 بزودی روشنی در خازم راه : با لاف خضره ایستم رهبر و کوب چشم همسر شد مرا
 بدر و دلتی حفری رسانید که از مهر و جوش نواز کجکبات ازلی تا به این روز آینه
 سیاه با کیش خلوس صور مرآت نمایان در کله نوش بر سائل در اهل کلاه و خون
 نمش بر وضع و شریف نماده مدتی که از برای قیاس روان افلاطون گرفتار
 مرض دق و از حسرت کفر عیش ارسطو در بحر بحالت متفوق غاضبی که شایان
 آستان خورش روشنی طریقی آینه اند و با نطق معنی کیش منطقیان از زبان همت
 لال تا فویغ مریدان کس که انداز بیط کسان کوب حرق اشراقیان و در ب
 نامرادی زود فرستند و حکیم علی الاطلاق کشتش لب نماند حکیمان کلمه کشتش را
 بگردن جان گرفته الا بهر العالم علی کل حال الباقول الفاعل المثل بین الحق
 و اربیل عارف و حکمت اوستیسی **محرره** اصل یک فصل یک دفعه یک کلمه بر کوه
 کز ترا مصطفی در خاندان عصمت است : القصد به حضورم دادند و بند غم از دل
 در دست برداشته و چون آن نوشتند توانا بهر زبان شهنش و بنون عوارف و کمال
 و آه بود بخودت فرستند که از فارسی نیمی دارم بهمان زبان تفسیر از علم کسی
 فرمودند هر چند بر این ناپخته فرموده در دست تو بود لاله لاله برون و ضلالت از
 شده مصفی در آوردن آه بگیم لا یرک کلا لایرک کلا جواب سوالی بر این سوال

برض رساندم چه کند بخواهین داد او را بجم نقد العاقم در بند و با نفع نواز ششم
 هر چند ساعد کاهی در انشای ذوق بطلد کتب فارسی و اشعار و ابیات ییل
 و غیره را با کسبیه پندای شوی و غنی امری فرموده این چهاره را که در قدم
 قایت رمل را از هجبت و مزج را از لغاترب و بغیل را از خفیف و قوی را
 از ضیف بزمی ششم چهاره جز اطاعت بود سبوح و محفل و ابطال و مهمل
 با نهای چند غنی که قات بی قایتشان از کسب معنی عاری و لذت بر نضایان
 برایست پر دوشم و چنانچه نظر برسد اکثر غزل انزل نیم بایش کوه ام در کبار
 کریم نظر انکارم از صلی لقب بایش زبث و او هم بعد از چندی باغبان در کنار
 ریش شجر حب الوطن را در زمین خاطرش نه و کینا و اینکه زاده او هم از دن
 بر تم بشت آیینم راند با الاجبار روی بر وطن نهادیم و چنانچه از سر سگاست
 طبع کار را بنسب نوشته آمد **نخورد** در وطن از آنکه روز و کشت با هموار شد
 در ستاران دشمن و کل خار و بار چنان شد هر چند سواد امانت کردم اما لغت
 بی لطف نخوردم و آبی بی عذابی نرسیدیم پس از آنکه دست امیدم از وطن سترین
 نفع و نفع آرزویم بزور اخوان جهاکار نفع کشت با بر صدی مغزی
 غلامی افشان در خزان روی جهان کعبه مقصود آوردم و می کفتم **نخورد**
 زرد با چهره چهره شش بوس **نخورد** سکن بزم و کوه بدشش بوس **نخورد** و بار
 بزم با کوی شرف در بند و از موانه کبر العواد نفعش فیض بب و بر می رسد ام

ملاطفت آن امروز که هزار و صد و شصت و شش سوره است ذات پاکش پر از بخش
 سنده و الای شیخ الاسلامی و وجه کوشش روش افغانی صدر معنی الانامی در کلام
 محمش بر خورده و بزرگ بار است و هم میگوید بر وضع و شریف پر خواندند
 بب اصنامش مربع افضل نام است و استغناء کلامش علی اکلام نام
 منقش کار سار است طبعش عاقل و نواز بر خورای الحامل بعضی غیر فیض معلوم
 جامع ذره پوری که در دوزخ قرار چشم پاکتری بعد از زمان چند اوراق
 متفرق از شعار پریشان این بی نام و نشان که در کتب نامه مبارکشان جمع بود
 بدون آوردن در مرفوعه که آثار الطریق بود که در سنگ حکم کرده اند
 و این پیاره با کلام است که رابط و نارسا مطمین و اعرجاج عبادت
 اجات مزبور بکدی شرمند ام که با هم مرا بکنند ام و با هر چند در طریق
 اعتدال ششم چاره جز اطمینت نیامد امثالاً لامره العالی بجزیر پر خشم
 و سخت تینا قصده بجا که در نعمت اول شمار و وصف چار یا برابر است
 غار زینار شاه زشت روی انگار خویش نموده که شاه یارین
 در شکاه نظرش عز قبول باشد باشند و بااد العون و انوش

و بحسبی و نعم الویش

<p> کشفندت کجور قضا بر کوه و دشت طرف ماسون از چه باشد پر گشت نیتی برباط سبز غلطان لاله و سوسن جسم روح بیکان روح بخش زلف سبیل در با صحن لبنان است این ز ساقه سبناستی دست موسای فودران است بر هر شاخ گل نالدان قمری جیران بیای سسردین طعمه که در خوش ادا بی برادای غزون چهر کل از وحشه چون روی بیلی لعل باغ چون فرخس خرم لاله کل اندرو هر درخی شاخ در کز آهسته طربشال من در این لذت بودم که چه شد یار خندان برین مکر این مطلع باواز بلند ما دم لوونه این ما و مجسمه ز کجور شع جمع اینا ختم از سل خیر انوری آن شننا غنڈ اشتر که ساندش بدر کرنی کشی و جویش پشت ایچا و کل </p>	<p> عقال در با کوان و مایه چمن و منا ساقه باغ از چه شد پر سل و در شاهوار در کنار جوی قضا بر شاه و کمان روی نسرین نفسه از ختم کرس ککار در شکم یارب از چه در مین و در سار آتش طوری نمایان است بر هر شاخار خند های کبک که در آن لعلی کوی کسار خند زن در خوش انوایی بوای سقار پند مجنون خم لبان هات مجنون زار حور و غلمانند پنداری قطار اند قطار قد کشیده است چون رضوان بر باقی باغ و شمشاد خرم و کینو تر از پیرار و پار سوسن آن طفل شکوی بوستان بهار پند و فرخنده احمدی شد شکار خواجده هر کس از شاخ روز شمار پادشاهان چهره و جزو جسمین ضعیف درنی بودی فلور شس موجب آئی ککار </p>
---	---

<p> همیشه اولی منشی تر صورتش نشیند بیت جنت از بهار لطف او بیکه است گل که ترا از بحر اوهوال او بود یکی س آب هم نیم لطف او کار در بهار اندر خوان که در بهار فرمان بگینش در کند امر سکون نوزد تا بان ز غرضش بود آدم نابود قدر مان بگش از مصلح نبود کی شد حاصل انجام امرش چون شود نامون بگذرد در کفینش از چار گوش جسته داد خواند از خاندان مسروران داد پادشاه ای که بر م سعدت نظم ترا که گشتی کرد فعلین تو کل العین بین ماکمی بر جمله در آن خلق آینه و بیل سوی شرق آید ز مغرب آفتاب از خط ریزد از نوشین لبانت شده و شد فخر بر دینش در نیز دیم کس نمی مرا از کس کاری و غیره نیز بگفته سهای </p>	<p> جوهرها میزودی مرعوض ز نایب دار بهت و دوزخ از شرار قدر او یکشند غار سبیل از منبع حسان او یکجو چار هم سموم قدر او آرد خزان اندر بهار کوه کردد باد سیر و باد کردد کوه مار فیض او ریزان کجا که بود حوا حاکم اشفق چار ضد و اتصال بهشت و چار رایش کران قدرش چون شود کردن طلی کند در بکدم این بهشت کفاری حصار که جز از بندگش خردان کا مکار هیچ فاکوس نه و آخر شمع و کیوان دیده اسلام مانندی تا ابد در کفر تار چون شود امر تو جاری چون کند حکم و کار بر زمین آید مر از اوج ملک بی اختیار آید از شیرین زبان آب خوشگوار کردی شرح از صفات و معجزات قدر زینهار آدم بر کاد تو شایان زینهار </p>
--	--

بسم

<p> بیتیم من تا شوم شان ترا افشا خوان مدح تو حسی جلیبیل و مدح آور جبرئیل من ندانم چستی شایسته لغت تو چیست هر چه آمد هر چه آید هر چه بود و هر چه هست زین جبار بنا که من کردم ایام فخر انام چار جری چار مذہب چار بیخ چار صلہ چار رکن بارز بسعت سرای حکمت اول آن صدیق اکبر سابق مضمارین دوست آن باشد که چون او در دوستی خاک بر کردد اعدا را رسم باد پا باشد از امید امن او پشم سلطوش اولین رکن سنین و اولین صحن صمیمین بانیب حلد شیر اکھن آن شیر دل بیت اعدا که کردی تا مل رشاشان پس عمر آن اعدا ایام کز نبردی او رافع ارکان عدل و مواضع چنان نام پاکش شد بر اول زین نظم </p>	<p> چشم من تا علم ذات ترا مدحت گذار وصف تو آیات قرآن و وحشت پروردگار ایقدر دانم ز بند و خلق تا انجام کار جمله از بجز تو بود و تو برای کرد کار چار یار آرام بدرگاه تو بجز خدایار چار باغ شرح در هر چار نخل باردار هر طرف بر جی است حکم نزل هر یکین چنان صد یاران نبی و فخر اصحاب کبار دست بردارد ز جان و پانند در کاما ز تابش فضل پرور آن آرد از دشمن دار کبکت چهره باز عاجز بر روی غم گزار ثانی تنین بجای شد چون در اول کشتار با فروغ تیغ خون شام آن و اول تار چیت دشمن کر باشد بی ثانی جان شمار دین بهلای عزیزت است همام خوار حاضر اعلام کفر و کسرا ایل شعار را آنکه باشد مستقیم احوال در هر کار بار </p>
---	---

<p> روز میدان چون کشید تیغ جهانگیران ناید اندر گوش بر او جز صدای الحذر عدل او آفاق گیر و عفو او پیشتر باز همان آن شه که درون بر سر کند دین آن جهان بخشی که با ذات همایون کند علم او شکار کشتار و شعل و سحر نما بر همه نازش کند از پرتویک آفتاب آسمان شان اوراد حق نور از نو پس معنی آن صفه اکرم الیومین صد پیک مصطفی صدر تقی ز روح قبول آن جز بر باب غالب چه بچشم سبزه گویا است هست به نفس اجل خدا اول فضل ازین برتر چه سچویی توان شاره شجره نهاره بر نماند از دانه کاکا بر درین پادشاهان چون که ایوی کش ای طیب در دندان می پناه جانین که چه کار و نعمت آفرین ازین استم </p>	<p> پایند پرشت خشک و رو کند در کارزار ناید اندر دیده کردان بگر که فرار حکم او انظار کرد و علم او عالم مدار سینح علم در حساب کان شرف که در مدار اصوات سفلی و آبار علوی افش طبع او که هر نشان و دست او قرآن جوخ باین چشم و از شعاع و بگردار اندر از حدشان پیند و غرور افش خازن کج ولایت و ایشتر چهار شاد مردان شیر بزوان صفدر که در چهار پایند بر دل و دست دارد در العطار گویا است هست قاضی به پیش دستار نسل پاک حضرت خیر البشر زو پایدار پای کس خج ز هد کدشت کاتب شاد مد بر این شهر باران چون شکر آبی مبار کیست من مشت خاکی در دماغی سراسر در دهنده محسن تر تا توان و دل بخار </p>
--	---

در مدیح خرقه مبارکه نبوی در ایام شدت مرض زیارت بفرستد و در عین

آن خوشی است و پادشاهان

خسته بر بستر بخوری و نومیذ ز جان	دوش کز تاب هم رفته زن تاب و نون
گاه از محبت ایام بجان آمد و صفایان	کام از شدت آلام بدل شود اینین
نه صیسی که بدردم بسیار در زمان	نه طیبی که بر خیم بگذارد هر مس
نه رفیعی که چشتم نه دم آبی در مان	نه صوفی که رساند قدمی بر بالین
او بر بیماری من که به گمان من نالان	خواب که کشان من به شمع و همدردیش
بدل زار در او صفای گوگب گزبان	آدم نمیش از شدت محبت بودم
برگرفتند و بسی از آن گمان کشته عین	پشکاران فضاقل فلک در آن گاه
بهر ذرات جمای زین کوه افشان	دیدم اجرام سماوی بر در جوش و جوش
دسته دست ز کفک فیض عالم ریزان	بسته حبه ز زمین نور مصفا بکفک
آیدین مرکز خاکی بر جاده قص گمان	قدسیست از شرفات کفک مسبار کفک
میرین یک از نور طبق بر کف پادشاهان	آن یک از عین کجرات جنان هجره نو
بدل زار و تن خسته سوی کوه رودان	من ازین حال ز جاستم و فی الحال شدم
پیری که جبهه اش انوار هدایت تابان	خرقه پیری بسیر راه مرا پیش آمد
پست این شور و شغف در بر کون بجان	چش رفتم بود یک چشم ای حاضر هدی
کسی ز خود پیغمبری با خودی بی سامان	دست گرفت مرا پیش کشید و کوشا

این مرثیه که در کون و مکان است بید	این همه سرور که در لبان است عیان
سره از شاهان است که شب بیقین	بش قدر است و تقسیم قدم رمضان
بکش و نذر خرقه سلطان رسل	بکش و نذر کج عطا و احسان
خوفه که شرف دوش بی دید شرف	حد کز تن پاک بنویشت نشان
کرده بجهت آستی که ازان دست برسد	نوح را فوز بجات از کجکات طوفان
کرده بجهت آستی که بران دوش بود	ماه دوش مهر صفت مهر نبوت رخشان
سوره بر کف پای که ازان پادشاه	بر دل چرخ و تن لوح و مرعش نشان
کرده بهم از می صدری که شاه اول	صیقل علم لدن مورد فیض رحمن
بهدی بفضی کرده که بر کافیل	زان نفس گشت چمن شعله ناز عدون
بوده به خواب آبی که بود از غایت لطف	نور بی سایه و در سایه آلوده جهان
خرقه کاهه از غایت بهت زازل	جلس ز ملکش نیم طراز امان
هر که از صدق بران دیده حق بین	عاشقند آنگان دیده به چند میزان
کردی که دامن پیش مبل بود	آید از جنت اعی تقست رضوان
هم ازان بود و عطر بکعب حورا	هم ازان که کوشه سر کوشم غولان
ز ابر از ابر در پیش برید جنت	طافان از ابر در کوشش نوید غفران
حضر را نیت جز این بجز ز عمر ابدی	که بود نذر و هر ساله ز نذر بران

چونینم

<p>پوشیدم من از آن پرچین نعل شب لغرض بود زار و تن چنان شد تا رسیدم بد قهری که آنجا جبریل آن یکم از دسته گل بن جنان جبرئیل چشم رشم قدمی دیده بر آن دردم جان فرسوده ز غم گشت زخم آلوده</p>	<p>ز طرب دل بگوش آید و بجا در جوان آنکه بنگران سوی آن هر که کند اول حافظ پرده و افواج طایفه در بان این یکم از نسج آنها بهشت آید نشان شدم آزاد ز هر محبت و آرام روان دل با سچ فزین یافت ز هر سچ امان</p>
<p>بود این جا که نفس مخلف عالم تا که نامی بود از عالم و از عالمیان</p>	
<p>در تاریخ شیخ متبحر حضرت شیخ اقلامی مداره طهرانی</p>	
<p>سحر که کشیدشاهی صنم صانع بگفت زمین را که نه و کر بدید آمد زرب و فو منم از آب ششم شست خواب از دیده ز جوش بر نه و بگو سخن بیخ و طرف جو همه فرورزد و زمره به یون آمد کرد سحر کند در چوب ریایان عمر شهب بطرف کوسن نویسته نشان طره سبل بشدی که خندان غنچه برین لب سسین</p>	<p>خود اتمام ماه از من و شام صدر آرا بچنان کند از من ز بان جنبه الماد بیوالت از سگوف شاخ را پر ابر بر بال ز رنگ لاله خود رو بگو بکنه و صحرا همه بی و دین بجز ایش از خضر ا صبا کند در دین کاشن لولول لال سنا سزه بر جسته سر زولاد حمر سنان چاک زود در جیب کون جری پروا</p>

بجمع عقل مکن را بیکدیگر زبون کنی چنان از زور دین شد چه بر مغز ما را عناد دل در نعل خوانی که بیک جنت سوی او دید یک نام چنان اندر چنان آوا سکفته سر بر هزار دین اندر شکفته که در عین شتاب نادیده کس بکشتا کما بنا که یا تقی زو باکت کی شوریه سودا همین اشکال بوقلمون که بی انجام شد پیدا ولی نفیست را در حق بس سندان طراز دین و دولت نشسته مجبور معنی فنون عقل را نشسته کور مکت را دانا نیابد نام نامش بر پایه امضی چنان که صفیحه درینا ز نور پر تو سبضا ز یک فرمان کند ویران هزاران سخن زهی منقب که خورشیدش بود بر در چرخ سرای ظلم از ویران ستون عدل از ویران برین سندان دست ساطع با دیده کی سوان تراجا بی است بس بر تو هم استی بس دانا	عقل دید ز کس را ز جبر کرم نظار کلاسه خرم و رنگین زمین پر لاله زین قناری در نو بختی که ایستاد در نشسته بر سو پا که بنام رضا اندر نفسش چنان پر لاله و از نار دین در عین جبر که در وصل نران نشیند کس در سبوی بزم درین اندیشه بودم که زوای پرده چینی همین آمار کون کون که غا هرشت بی کس همه از فیضان باشد که با غور ترن کن توام یک دولت ز نور و پیا چه صورت سوزش را واقت کنوز علم ز کاشت کنیز و زیور حسن قبول حکام در علم ز رای روشن او پیشه هلام شد روشن یکت ایما کند آبا و صد مکت دل دین زهی مندی که پادشاهان ز کین با سلس شیخ از و حکم نهایی علم از و کین ایام رضای عالی ترا دی حکمت ابد نیام دم زدن دیگر ز او صفا نوای
---	---

<p>پی تاریخ این سند که پند سالها ^{معتاد} اکنون ثابت است که تا مهر می نبت</p>	
<p>ز پر عقل کردم آنکه استند او بر ششم</p>	
<p>ز یار فیک زبنا فرود هفا سند نوا</p>	
<p>تقدیم عیدیه مبارکاه حضرت شیخ الاسلامی مدظلہ</p>	
<p>بروز بار که حضرت شیخ الاسلام</p>	<p>بازخ سو فی کب شرف عید صیام</p>
<p>حکمت ادر علی المنس بنیر الا حکام</p>	<p>حجة الله علی الخلق تبشیر عوم</p>
<p>عقد الغایض کاف لاسور الایام</p>	<p>کف الباط و اف لفضا الخا جاست</p>
<p>در کش کف مراد و خواص اعوام</p>	<p>خترش مرجع آمل مستغراب و کبار</p>
<p>بم از و یات نوی شرح خدای عدم</p>	<p>بم از و کت نوی بن پسین نوی</p>
<p>دم بخیر مسائل چو کبره اقدام</p>	<p>که تقریر مسائل چو کند کشف رموز</p>
<p>داند او آنچه نداند تو هم او نام</p>	<p>پند او آنچه نپند بختکار</p>
<p>کار ملک و ملل و شیخ بگزند انعام</p>	<p>پای اگر رای ز زینش کند ارد پیلان</p>
<p>کرده هر روز ترا عید بی زینت عام</p>	<p>و او را و او که ای که خدای استعال</p>
<p>سکیم تو در همه ساری آنچه ما در جام</p>	<p>ار تو بر همه طاری آنچه خون در اعضا</p>
<p>یا که لب نشن و لوسه لب برب جام</p>	<p>یا رب این خید بود چه در بان در یاب</p>
<p>ز چه زو بوسه بر کاه تو ای فخر کرم</p>	<p>عید یکساله آمد بدو و دانی</p>
<p>ز نور جمیع آفاق شود در ایام</p>	<p>شاید از بندگی در کمت ای صدق جود</p>

عدت عمر تو عدت اقبال تو باد
تا که نای بود از حیدر نشانی نصیحا

در شجایت از سر ما و نظمم هر بار حضرت شمشاد

بگذشت موسم گل و آمد زمان برف	شد خط زین سحر کبر از آن برف
بره در وقت برک گل از دست برودی	تاراج شد سگموز لیلیا بنان برف
خم کشته شاخ سس و ز بار کران بیخ	چون شخ در کوچ بر طیلان برف
وا حرا شده ز پیدا و روزگار	برف رخمان گل همه ز نادانان برف
اطفال ناز پرور کلهشن که چون	کشته ایرما و شاره ز نان برف
اقش فرود شده بود از هر سس آنکو	شد صیت قهر منتر از قهرمان برف
همی زیم از دل دریا برون حبید	تا خواند خطبه رعد بنام نشان برف
در جو پار از جردان او شاد آب	جاری بدهر تا شده حکم اوان برف
در کوه دوش و در چو نظری که تمام	ناید بچشم جز مخرج پریشان برف
با آن همه صلابت تن داده تن بخر	در و صلبت که بجز کران برف
یا رسم است دور بر کباب ز مهر بر	بر سر کشیده ترس ز بر پان برف
موری ز قهر چه کند از قضا اسباب	مکن بود عروج دی از زوبان برف
در هیچ دل اثر زخامت نماند آد	نایز کرده بس دم سردی ن برف
جز خون دل لیب نشد جن و انس	هستد که چه جلوسا و کجوان برف

بر هر در سرای ز آوزنای ییغ	او بختند خنجر سیاب سان برف
چهار ز زنگنه برون کرد خورد	بر سر هزار رخسار بتر و سان برف
کویند پاره کرد و گمان ز نور ماه	از روز ماه مخف است از گمان برف
هر نقد جان بها بود این متاع را	کا در حسنه جسته بما کاروان برف
ز ذبک شد که خانه عالم شود خراب	از حلقها برق و شس یل سان برف
معنی آیشیان بر بیهوشت کان نخورد	بر پر هزار تیر ز کاش در گمان برف
گر استک بخت نشدای در درون چشم	ویران ز جوشش گریشدای فغان برف
سودی بخت راه فغان در درون خلق	کو یا کس بر بچکد از سر مردان برف
رفت از جحشا و باز بدوزخ پناه برد	آتش ز خوف کسکه چاکد گمان برف
شایدین صبح هم سر سبغ قاف شد	تیر کشد و باز بند آیشیان برف
مردند وحش و طبل ز کشتی دگر میا	بمسشد قافلهمان ز راه همندان برف
جان در نور سینه ز کشتی برون شدی	کریم جان بودیش از قافلان برف
برون جمد ز لجه اسب که کرد	در گوشش فوج فوج طوفانیان برف
یارب کرد و بچکد که از چه رو پسین	طوفان فوج کوه کوه از نودان برف
کز بنیتم در خورجم از چه شد روان	احکام رجم خلق ز دیوانیان برف
در هر رجم مبت چه ایاره آپسین	سنگ تگرگ مغل از آیشیان برف
چاره جز این نماند که آمم کجبرتی	روی نظمم از ستم خالمان برف

آن حضرتی که کرمی لطفتش دو کند شیخ انام و قدوه یکی گنگه آسمان آز دردی که نغمه عشق مبارکش زبان دهد که امر طعاش زانرا کز بگذرد باغ نسیم حمایتش ای کج رحمت زین جان فدا مریخ باشد بقسیم آنکه بجز ذات تو کسی خوف طلال بود بسب درندارسی آن بر که غرض حال کم خشم بر عا پرساله تا حکم خداوند لم یزال	از یک کله هزار چو من مستکان برف کسرتده در جرم درش پرینان برف صد کونه نوبهار کند در میان برف در یکدوم باد دهد دودمان برف مشکل که کل نسوده شود از زبان برف کاوردد ام بجزت تو درستان برف شوان کرفت داکتدیر کان برف شرمی دراز از الم بپاشش برف شاید رسد بکش هم از زو بان برف ای بار و محوشد ز زلف برف
خوم بود وجود تو ایم چو نوبهار کامسیده باد جسم صودت میان برف	
در شکایت از روزگار و مدیح حضرت شیخ الاسلامی علیه السلام	
من ز شمای پر غایبها ز جان دودم تا بین جا کرد بجا همواره فلان باشم ز بر زبم می کند در کلام اکنون روزگار از کل مال زنی طلب گشت امید	بس پشانی که از سبب پشیمان دیدم دید تا او کرده ام همواره کریان دیدم در کنار دایه که شیرهای پستان دیدم بوی یاس در یک مجروح و در طمان دیدم

در پیمان طبع هر جا که بنامم قدم	جاده اندر زیر پا چون طریحان دیده ام
سازوبرکی آشیانه هر کجا تا ساختم	رنگ آبادی همی نازیده ویران دیده ام
اندرین مریخ اگر گنجی امید ی کاشتم	ناز و دود در کمین برق درخشان دیده ام
در کنار جویبار از بیزد خنجر خورده ام	درینا گلستا از غنچه پیکان دیده ام
منی غلغله خواجهایم رست از شرکان چشم	کز غلظت روزی کلهی زود گلشن دیده ام
سر برودن ناکره از مشرق که از خط شعاع	تینخما بر ذوق از خورشید رخشان دیده ام
پیش چو کان هضادیم بمیدان قدر	خوش را چون کوی سرگردان و غفلت دیده ام
بنستم بعبقرب لیکن صد پر کم کرده ام	بنستم بر یوسف علی صد کوزه زندان دیده ام
رو بهر جانب که آوردم من از کسر کشتی	خضر را در خویشی دیو پیمان دیده ام
آفتاب در دشت بخت ناموران	کز خیر و پور نیان آزار سوسا دیده ام
آنجنان بست است برین کار دور کلان	همگرشاد بهیامین چاک کربان دیده ام
آبدر جار بختم طبع افانت را اساس	از نی سیدانی ووز قطره طوفان - دیده ام
می کند او سیدانی برین دین دان	ایسا سا آسار از ناکه دوران دیده ام
از بلا و محنت ورنج و اولم نابود ام	سکسم را چهار سود چهار ارکان دیده ام
کر پدین از انقلاب چرخ و دور کلان	آنچه کسشم من بدر آزان دیده ام
یکدم دارم شکر ما اکنون که از بوی	خوش را در آستان فخر دوران دیده ام
شعخ اسلام امم مهر ضیاءش کرم	انکه اندر ذات او انوار بزبان دیده ام

<p> ما ی شرح خدا و ارث دین بنی در نظام ملک و حکم شرع و استحکام دین مهری تبار با آن همه تائیده کی در کفش را بجا امیدواران یا هم مانند آ باد و پر ملک ملی و بران دوش پریدم من اینر خود کی از قوس باید نصر جلال و کلاخ فغانس تا کجاست شا و پیش و شاد زنی ای انگر هیچ کام بخش و کام گیر و کام خواه و کام ده فضل تو و ودات تو بر ما دین و دو بند و پر قبله کالای که از لطف تو من گر کنایه ای که در روی خطا از من برینج ذات بن است و نبود غای از غصه و </p>	<p> با وجود او قوی هم این و هم آن دیدم کلک و دست و غلق او را من نگین دیدم پیش رای روشش با ذره یکسان دیدم حضرتش را بجای داد خوانا دیدم ارگش و بران و غالی کبر با کان دیدم در چنان هر شکلی که بود آن دیدم کشت من این هر دور از حد ز پایا دیدم از و جبهه نایض خود توش آن دیدم ز آنکه دور دور کارت را بفرمان دیدم بگو هم پر تو چون ابرو بار آن دیدم در دای خویش را صد کوزه در نما دیدم کز و دستها که غصه از بزرگان دیدم سودن بیان و ای و ودات بن دیدم </p>
---	--

بسم الله الرحمن الرحيم

<p>الطبی بروی دو چهار دستا فر بیضاج انبیت رنگ مثل اذنان من زهشتمای چشمه اکتری در بجز جان نوا آموز غمان چین کن نمند و دم بجز خون مل بود ساس پس نیست مساج کاسدی دارم پیدم کز نماند</p>	<p>بندان از سیم لطف کو از پیمانم را بر نوز از قوزج ارسنی شیخ زبانه کندی کشتا شیخ ریشن مانم را هم آواز خود سوسوش کربلای مع جام چو عشا از شافت ده بندی کسب نام را بر آزار عطایت مایه سود و زیانم را</p>
<p>دین چون غنچه لیمو کاتب اجندی ولی چون لاکر که پیداسوز دل ریخ غنچه نام</p>	
<p>ای مانه و کجرت ز جمال بصره تو شیخ آوزری ویرامن جانت از یکس هم رکنه شد چنان بر جان</p>	<p>اقشا در صبحی ای کجا و نظر ما جانما همه پرواز صفت سوخته پرا در کوی تو گم کرده صفای راه از نا</p>

ای فخر

ای خسته دلان حال خسته چه دهید ای عشق ندانم چه بلا خیز مجملی غافل مشو ای آینه بر شاد که نیز هر لاله نئی است ز خون دل بخون	از شمع پر سید درین قصه خبر ما کاتب همه خوش است و جبات همه سر ما داریم بعین آنفس کرم شر ما در وادی که تا قدیبی است اثر ما
کاتب تو مشو رنج که خواهد تری داد نخنی که بود آب وی از خون جگر ما	
شراب میگویند جان فراید قوت دلها تا نخل سینه یار و حایل در میان پرده ز دست نخل پر ارم باوری بنون دست درین دریای طوفان موج پنجم صد هزار ما زیند باطل و رخط جنگ آدول ای سا ز شور عشق پیمان ما چنان رسوای مشهورم	الای ایچاقی اورک سا و نا دلها چه بشد که جمعه برقی و سوزد جمله ما که جیران ندرین مانند بسیارند ما فروشند زورق هستی نذید روی ما بهره جای زواید تا ز خاطر عشق ما که از سر ایسم سازند در هر گوشه ما
قدم که اندرین راهی نعلی غافل مشو کاتب که عشق آسان نمود اول ولی تمام مشکلاتما	
نماید که چنین طرف جبین آن نازنین ما میکنن طرف برقع را میکنن شور و جالم گذشت از چاره کارم بود این ناصح زبون کوش	ز دل بر جای خنده ماند میلم نازنین ما میباشان جعد کین را و کس کلک دلها پر حال نصیحت ما اند با دو چاه ما

<p>براهکی دایلی نیت ای باران که چون حافظ برامانی بود و آنم یکدم در قدم ریزم برایت سستی کردم معاذار منظر کردم کتیبایی دهن پرتو پیرسان کجند بهم بهیاست</p>	<p>بمال بندش غنیمت شرفه و بجا را را اگر آن ترک برآری بیت آورد دل دور بر نسبت به جمال است جرم یکس و پار کتیب سن نری رقی ز دل بودی چاکسار</p>
<p>زین حافظ نیز از دهنم می قبت کاتب کند اندر جهان کم حیت ثروت نام شعرا را</p>	
<p>بگفت آن تاجان جان سپهرام ما رقی و اندر دل مخزنم آرای مانده بد عمری انسانی با سگانت یا شتم تشنگان راه عشقتم در پاشادایم هر چه آید هر چه بشد کوبیا از یکند و بد</p>	<p>یا بود اندر جرم حضرت وی نام ما لطف کن باز او منبشین ابد آدم صد هزاران برکت بگفت ایچام ما ساقی از جگر خدا لبریز کرد ایچام ما بگذرد که بگفت کرد بد لاجرم ایچام ما</p>
<p>بگردد در وصف لبش مضمون برین بسته ام میچکد شمس با شتاب کاتب از اقدام ما</p>	
<p>ترک مای کند ترک و لاداری را دل رود در پی آن شوخ بریوش میکن و افخ شهر چرا منع من از عشق کند</p>	<p>خورد کوفی ز ازل بشر جفا کاری را فضل است و ندانند و لاداری را بخشیدند کوه خرق کوفتاری را</p>

جان پناهنده از سینه برون خوار کرد		که بنارم پس این تاب پرستاری را	
کاتب از جور چه نالی گوید که آن سبکین دل می فراید ز جفا نشنود زاری را			
افزون جفا آن بت پیدا کرد	دانم که نثار او اثر آد سحر ما	آن نخل و نایبم که از هر شمشیر	بر روی زمین ریخته شد برک و بر ما
کم گشته زبان شب تا یک خودم	کو خضر بدایت که تو را بهر ما	دارم سر تکلیف سگ کوشش و اینک	حاضر شده از طشت جگر با حضر ما
نوباد که آن مست و خرافاتی وار و در	باشد کز آن و بد و حسرت کز ما	میرن برم پای جفا چند که خواهی	کز او و نثار او جز از پای سر ما
کاتب چه کنی شود ز جفا مهری جانان که او بخند ز جسم کند داد کرد ما			
سیمین و قناعت هر روز قرون با	وین کل ز خوان یارب پرست مصلون با	سروی که بر خنایی در باغ سراوارد	پیش الحف قوت خم گشته چون با
هر لاله که بد اخف از طرف چمن رزود	چون خنجه رسد تا پیشش بخون با	سافی چون قبح کوفت مطرب بنوا پست	شادی بجهان آمد که غصه برون با
روزی که قضا رویت آراست بیگانه	تقدیرم از هر سودای جنون با	تا چند رقیب از تو خرم دل و کن	تکس طربش یارب بچند کسوتون با

روش بجهان افزود از فضل و بهر کاتب حکمت که بقای او سفرون بقرون بود	
لاله روی رخ نویدی بجان دارم بر با زار سوا بی و زدی و بدم تا فلک دور از در آن دستام کرده یاد بنده اولب جسم و بت بعدا ویم کرده ام پچار خود پرستی تا بد کند صد بهار امید با گل که در بوکلی نشد از نشن و نام بکنده شسته قی ما غمی بی کل روش خیال خواب که آید چشم	شعله خوبی آتش اندر خان و مان دارم صفت طالع پین زبان اندر زبان صد نیستان ناله در هر استخوان دارم از دیده و جلد های خون رون دارم آرزو بکنم که زینان خسته پنا دارم نوکلر من کلبه رسک کلک شتا دارم زبان می نابی که از زخمی نشن دارم نوکلر کلک ان خار اندر دیرنگ دارم
سر کج کام ما نکرد دستما کاتب چه غم لطف بی پایان حکمت کاهران دارم	
ای دوده غم غمت سر تا به پیمان خلقی بر جبر اند از شعله روت پالسته قید تو محسوم ز آزادی در بادیه بجهان ما بجم و بی نشد دایم بهمت و دستیم به پیمان بر کشتی و کشتی آخر پیمان	سر تا به پیمان در پایت هماده ز سامانها ای آینه رحمی کن با این همه صحرانها دل خسته درد تو نوید زوره پیمانها فرموده براد تو شما همه و جانها بر کشتی و کشتی آخر پیمان

بهرکت خط بزلت هم بوی گل رویت آورد برون تا سر از چوب لا ای	کو بزه بطرف جو کو کل کجاست بروند همه خون کسرا بگر با خطا
صد سحر پس از غری کردیم رفو کتاب این چاک دل عنکب از سوزن چکانه	
ای آفتاب از رخ خورشید در حجاب کویت سفل ز تو بر شا که چو ا	از پر تو جمال تو بگذرد آفتاب دین سیکون پرند بر در کتد حجاب
پشت زر کوبیده خند هر زمان شوم نازش میان بس است مرا وقت در غم	کویا که صبر میرود از دیده ام نه آب باشد ز خون من دم ترا خناب
افزوده ام ز بیدی سرتو نیستن بیت فاکه ان بنود م اصلی که برق	ساقی طراوتی ز مزاج تر شراب از بجز روشن بنود پاش در کاب
خواب و قرار ازین بدل ربلواند کاتب دگر نمان ز بی مهری زمان	آن زلف سپهر از تو آن چشم نجو ب کشتی ز خاک در که صاحب چو کای ب
حکمت که با نفعیت فضاش سخنان امروز کمی کند ز زای وی کتاب	
چند براد بناه سر را قی در شب تیره شب بجز او در کن از دوس خوش	جلوه کن در پیش نهی نجی یکه بدایخ تو من ز در شب از غم
وادی عشق است بان چرخ از حرم ورنه فرید ترا برق در رخ سحاب	

قصه زندگی و عشق در نظر اهل حال	احسن مما یقال افضل مما یکاب
ای مریخ شرف داد ایران بده	دی شد ملک جمال رخ زد که یکن
طرز مینر و شت نسته پر جوان	غمزه چشم خوشت آفت شیخ نه رجا
کاتب پیاده را که نوازی لطف	زود بزم داد خود برود و لغت اب
<p>ساک که ره یغین معدن دین بخت کند در که او ضیق را آسوده نعم المصاب</p>	
شب است و میل لبیک بر می کند کعبه	بوی اغبالیه تخمیر می کند مهناب
شب خوش است و شینت شادانی هم	سپاسگاه که تا جز می کند مهناب
زمین چه طوره خام است بر بر کوی	بجای صفت اکبر می کند مهناب
بزیر برین شایخی گز ز سایه و نور	چه نقشه است که تصویر می کند مهناب
کنار جدول سیاهین در از مهنر تر	نغمه گوشه و خنجر بر می کند مهناب
ترا که کشته صاحب سبیل این کاتب	بماله را قدح شیر می کند مهناب
<p>فروغ قلب ز حرکت طبع از در پیش بای توقع تصویر می کند مهناب</p>	
ای ز شرم ماه در بر رخ نقاب انداخت	دل ز تاب و بیج زلف رفته اندر بیج و تاب
خطرات بچان کند در مع دل از دی	رکت مخمور ناز و ملک دل از دی
وصل نورجت فرازون این چه سینه	بجز تو آتش فدا من در این آتش کباب

جان در که از آن دور است زین چه برین دل هر آن دور است مانند عشان و مراب	رحم در ذات تو ای بی رحم ایما و کونک در دل من جبری بی مهر و خاک است و آب
با من و با غیر من داری ز راه مهر کین لطف بی عدد شمار و جور چند صاحب	گر رو و محمود را از زبون کز تراب کس چشت سرت خوش آبی دل می کنند
کاتب پیاورد از لعل لب جان پرست گر نوشند شربت عذابی از چیدن عذاب	
<p>دوری آن به برم بر در که هکت کرم است با فروغ رای او شرمند و رشان آفتاب</p>	
ندامت قبح میدارد لب لعل سکر خابیت ز بجان نابخوشم دوری سپند آسا	ز خرم می برودم فزین چشم شربت بیای صد هزاران دل فدای او با کاست
کر پان چاک در راه لب مجنون صفت ام جهان بر فتنه از زودیت جانت تو بگوشت	ولی فرموده دردت سری کرم سو است بغا آیین ستم خیزت غضب آثار سیامت
خود زان سب رنگین خرافاتی ار و بمیرول و براد کوشش من استم میکن	نه چون روی دل فرزند نه چون قد و در عمارت کی شود مکی که شد پامال نصیامت
<p>سکر زبان لطف هکت رفیق ریزان شد که میریزد کله کاتب چنین طبع کرم است</p>	
کهی با طبع است آن پروردگار در حکمت ز جوش ستم اندر دیده کم شده راده	بند ام که آن بی مهر با در چه انگ است ز شور نام ام اندر کله راده ستم است

جوانی جان کن از آه مظلوم صابر باید	همی چینی کرده و نفس آینه را رنگ است
عینت و ابهرت گوش این در روزی است	که مردم دانند و این صبح که آینه است
بشمال راه چون با بی جنون آرد خون	در این راه پاید و غسل را پای تو است
مصفا باطن از خواهی قدم ز سوی بخانه	که رفع غمست دل از زاریان لکر است
پرستی ره برون ناری تو پالسته خوشی	ز خنده باید بریدن که عروج اوجت است
زای فرخنده کجاست آنرا که مجنون دارد عالم	ز اندر قید ناله کجاست از اندر بی گناه است
بنا شده خزان از در بشارت بازل کاتب	
سخن در چون لطف طبع حکمت زینت در کتب است	
آسمان پرگشته با مایه روزی کاروان	بوی العجب بزرگ در هر گوش بر کاروان
در ضم این طاق عینت بی عیب هنر	هر که جان ناتوان و خاطر انکاروان
شده از بالا روی بر خورشید عاقبت	عزت جاوید باید هر که خورده خواروان
آتش عشق تو تو این است اسخواران	سینه فاشاک بخش و برقی آواروان
در چمن با گل از دست شسته می کعبه باد	بهر از فرط بجز حکم بو بیماروان
با وجود عشق از خورگ آبدای مجوی	خیزد و رانی بناید چشم ازین معماروان
نشسته تو رفیق یا بد کاتب از جام ازل	
با دله الطاف حکمت هر که اسراروان	
ای طلعت تو مطلع دلها قیامت	ابروی تو طغز آتش دیوان قیامت

درد در جمال تو اگر فسخ بودی	می کرد کی افکار زانین قیمت
بر پا چه کنی شاد قیمت بقیامی	بیشین و بد و پستی سامان قیمت
فویاد از اندم که کتیبه ان کجایند	گلگون کفن آیند مبدل قیمت
قد تو قیمت کند و روی تو فتنه	آوردد برون سر زگر بیان قیمت
بر ما ستم بجز حسرتن بصل چه درانی	ای بجز آتش سوزان قیمت
هر جا که ز رخ چهره بر روی فتنه آنگی	صد ز زنده حشر و مهابان قیمت
در هر شکن زلف تو از کزین دهکاه	شور فسخ اکبر و ایجان قیمت
کاتب بنود بس عجب از کوشه صایب	
آیند بر نفس لرزیده مسکن قیمت	
ای قد تو آشوب و خرام تو قیمت	آشوب قیمت کند آشوب قیمت
چهاره نه نیست که قیدش ابدی بود	روزی که دل فدا و نه هسته بد است
چرا نم آید این قصه که در کوی تو مارا	نه پای کوی نیست و نه یاری قیمت
در باب تو از روز که رشیده کاری	از دست چه شد کار انگشت قیمت
بر چرخ ندیدند و کلبلش نشینند	ماهی بجمال تو روی بجز نیست
نظاره کیمان در تو بجز کسرا نند	آینه روی صد چمن و من بعلت
واعظ در تو بجز کسود است و سدا	در کیش محبت نبود طعن و سدا
ترسم که بر دود زینداد تو کاتب	بود که آن فخر ام صدر کرامت

معنی نام آنکه جهان را ز وجودش		آزادی و پیش‌امن است در دست	
بایم دسری بر آساست	در پای گمان و پاسبانت	کشم هر کاشن و ندیم	بکنند بر تنگی و نمانت
دل تشنه لعل تو شدت	جان حسته چشم تاوانت	بی برش خون با کمانهای	بتری بنسب از کمانت
رغمی تو تشنه لب بردن	و اما نه بسی ز کاروانت	ای داری درد در دهنم	آخر نظری بر حسکانت
سخت است برین از نوزد	کحل است جفای پاسبانت	هر لحظه در سر سگت کاف	
آرد بر نثار بندگانت			
دل ز شما از من چپاره آن بود	هر که دید آن چشم جاوده از دل بر کرد	کشور دل را گرفت از گنجه گمان تا	پادشاه حسن بهد بایدش گنجه گرفت
سنبلیله برچ و تابش تابانست بود	رکنست و خورشید زرد عجب گرفت	نظره ای خوی بران لکون غنچه بود	زاد بر کجک تر با آفتاب خضر گرفت
حال مسکین تو پیش از جان هیچ و نماند	لعل تو پیش از نوزد از بزم گرفت	شعله ز درش عشق جهان سوز تو بود	عاشقانت در کجای پروانه زاد گرفت

نقد

نخستین زانان جده زلفه بمنز سای تو اچنسن زانانزه بجد جور برکاتب کن	با صبا هم اده آفاق در مبر کردش ورن از دست تو خواهد دین داور کردش
مهر ارج داد و درش کجاست آن کو آفتاب در صف خدام جاهش جایگه بر کردش	
تا چند خورم بر سر سنگ رود در بانست ایار کجا یا بیم نامی و نشن او تو	ای اوشه خویان رحمی بکده بانست جو بیم کھی در شهر گاهی بر پانست
در بادیه عفت لبسته هزارانند سرکشته چه بادم آوارده بچهر سوی	پوینده در کاهت جوینده چنانست شاد بر رسم بولی از کجور کوشانست
بر باد سری کوفت بسته سوادیت ای تازه سوار من بی باک مران کوشانست	از دودی کوشه در چاه رنگه انست سر بانست زمر دوزن خاک ره جوانست
از من تو چه سجوی ای جان بھدای تو خجرت کشش عاشقش فرمانده در ما	یا بیم دوی و انهم کریم بقر بانست اینگ بره کرد منا در چنبره زمانست
ز نیکو که کاتب را پانال جفا سازی رسم که در آویز بکوز به بانست	
در هیچ ولی نیست که از تو شرر نیست چاکه ده بدل عشق تو حسنه اندام	در ایکنه ری نیست که خوبین بگری نیست چون ریشه دوشد برین بی اثر نیست
سنان تو بهر بی کس و پا چهره خدارا	کین آینه شایسته هر بی ابهری نیست

<p>خوابم که در هم جان بچکان تو میکن رحمی بکن ای پیر خرابات که از من اینک دل در چاه و سروتن هر چه که خوا زاید زدم طعنه بر سوای دوستی بر کاتب بچهاره جفا ناکمی و تا چند</p>	<p>در کوی تو از جور برسم گذری نیست در سیکده ایشاده و محتاج تو نیست امروز بیغ نوزن شسته زنی نیست منفس ثوان که که که اورا جز نیست دانی که مراد او را بچهاره داد کوی نیست</p>
<p>دو از تو برم بود حکمت که اتم را چون در که لبش پناهی دگری نیست</p>	
<p>این که ز که ام آسمان است نه ماه بین صفت فروزان صدقش نمان در اسب نیست ای کل چو کل که از جملت در کج فراق بی تو هر شب اسکم محیط موج چیز است</p>	<p>بزرگم بوسنان است نه سرو بدین نفس روان است صد شوره عیان در استان است پر مهر و دل کل است کستان است کارم همه شبون و دعان است ای هم بعلک شرفان است</p>
<p>رحم آرجال زار کاتب آخر نیکی ز بندگان است</p>	
<p>روزها باید که تا رفیق ضایع مدوت هوشما باید که تا ازین بود صدم ما همما باید که از تا بر ماه در مشاب</p>	<p>قطره باران شود لولو جهان مدوت نوکل رعنا شود رزب کستان مدوت پاره سنگی لعل که در درخشان مدوت</p>

<p>سالمها باید که تا از پر تو نور ازل عمر تا باید دهد تا همچو مجنون پیدنی ترنبا باید شود تا همچو حکمت فاضلی</p>	<p>شاهدی از پاشا شو شیخ مشیتان حدوش در غم میلی کوشی سر در پیمان حدوش بینوایان از این پناه از تر باران حدوش</p>
<p>کلک کاتب آرایش کرد و رنگین این قول ز پندار سازند سر لوح و پیمان حدوش</p>	
<p>ای حسن تو غوغای جهان زانده عیث از هر خست تافت کجی شعله در افق در حجر پسته تفتش عشقت از چشم سیرت تو یکفته حدوش</p>	<p>آشوب کلین شور کجا زانده عیث حیرانی ذرات جها زانده عیث سوز دل فغانه کجا زانده عیث هم عالم در هم عالم زانده عیث</p>
<p>غالی که قلم بر کل روی تو قسم کرد قدت چه بر او در سر از کشتن ای کام</p>	<p>دایغ بکل لاله رخا زانده عیث سر کشنی بر در و از ان شده عیث</p>
<p>کاتب چه کنی که سوی خویش نوازند حکمت که صفای دل و جان زانده عیث</p>	
<p>در غم عشق تو کرده هر که همچون حبیب سوی حنا جان در کاهت نکای بی کس از رقیب و بوسرت بسکه در کوشی روی زردی در دو عالم عین اندیش</p>	<p>با سر کوی کوش بود بجان ای حبیب ای تو هر دم مرا زانده از درون حبیب آه شبا من دارم بشنون ای حبیب کاش از کونین می کرد ندرون حبیب</p>

دید و بخت آنچنان منوب خوب غنچه است هر که اپنی بود از دیده خوبی پلای از تجرد ملک است هفتاد حاصل کی شود تا بنام حضرتی آریست کاتب این غزل	کر که آنجا پیش می بود با فنون حسنیج عالی را کرده از حضرت کبر خون آبیج است در تجرد علی بگرد حسنیج است به صغری وی سر و زرد آبیج
اشاب علم و عرفان و هدایت کت کند پیش روی روشش دارد نند طون آبیج	
بیاچ و همس باچ و ایلچ و همس باچ در تجردستی چه جابیم و کجند بسی طلبانیم و لیکن نشیدیم از کرده خوشیم جمل پرده رحمی سر زار و آرزو فانی بود پیش بیار کز دست است که کس بد کرد است	زین چار کج باچ نشد حاصل ما بیج در خانه ویران ما غیر بو آبیج در قافله عشق کج باکت در آبیج بر کرده ما پوش توای کرده ما بیج از خاک چه خبر و کج از کرد فنا بیج از به بد و طعنه سلبا و صبا بیج
تاول شده براب زلال ز کف کت کاتب نهند میل سوی آب بقا بیج	
چشم استغنا چو کشته حاصل دنیا بیج چند چشم جگر از ابریشم و دما بیج میل چون از سر بر آمد دیگر از خرم و دم	چون شامت رونما شد خون دل آبیج شق چو از تیغ فنا شد طمس و دما بیج آب چون از جوی کشته کشی و دنیا بیج

نغم

<p>زخم چون کاری که اندیش او را چو کرد نشسته چون از چشم دلگشا را افروغم مدد کارها در پرده پنهان سعی و نانی محال دیده رویش از آن با که پند روی لیع ارباب است جمد و کوشش از نادانان باش کاتب گلستان حضرت شو باده</p>	<p>زهر را در کام جلا لذت حلو است هیچ دل چو برست از لغاتش غرور صبا هیچ پرده چون از کارشده جاهل و نادان هیچ بار چون ازین عهد دید و چنان هیچ بخت چون رود در صفای سحر و کوشش هیچ تا زمان او جلا خط زهر است هیچ</p>
<p>بزرگشان اوج ملک و دین ملک کربل رای او پر تو فرزندش پیش میضایح</p>	
<p>زنده ترش دل آب از شراب قنق کنون نه جای بنم حقیقت مان زرد ز بسکه کوی همکار می کند تا بس سعه است دماغ چشم ز می کوی و لم ز غصه بر آمد پا و ای ساقی ز رخ ماه بوی که شد عینا دروی بی لب رسانند نازش شوق ترا چه نشسته ایست کاتب انشود نورم ملت و دین حکمت آنکه در ز</p>	<p>چه ترش است که ریزد بر لبش آب قنق ز مشرق لب هم همچو آشوب قنق سزد بر لبش خویش اشوب کباب قنق کل است ساقی بزم و پراز کلاب قنق بیاکن چکنک و فی و غمزه ز باب قنق و یاز پر تو رویش که شده تاب قنق هزار مرتبه کند حش همچو آب قنق رفیق بخشی ذاتی خیمه یوب قنق چو لطف آب خورد غوطه در کلاب قنق</p>

<p> بدلتخم و فانی کرده ام طرح مرانا مهر جانان ره بدل با ز کینه آینه‌ی وصف جاش تو ای دیده بزرگشک آیدیا ز سر نادر اندر کج محبت برای مقدم خیل خیاش ز صله‌های شش بر دل و بنا درین و بر از ای زاهد قدم ز ز غم دیده در صحرای عشقش سخن دور از سنگ خیمه کسینم </p>	<p> و فانی پو فانی کرده ام طرح ز دل هر در بای کرده ام طرح لکل و کلشن برای کرده ام طرح که نخل مدغای کرده ام طرح عجب ساز و نوای که کرده ام طرح درون سینه جایی کرده ام طرح غم و درد و بلای کرده ام طرح که من هم بوریای کرده ام طرح زین که بلای کرده ام طرح بکوبت نقش پای کرده ام طرح </p>
<p> بیایم کلام آیین است کاتب که حکمت را دعای کرده ام طرح </p>	
<p> کاد شادی و کسب غم در جهان برین در کاهت این کسب غم کسب دولت در جهان ازینک بعد چون هر چه آید کند بدروسی خود هر آنچه امروز کار کن بچهره خلفایم اندر دست لب از کار </p>	<p> است عالم را مدافق این توان برین می نهد بر خوان هاین بزم باین برین هر دو یک نهد پیش بجز این برین بر مذاق تخم او دید بوستان برین می نهد کشت بازی در و نا برین </p>

بر که لذت یافت از شهد شاعری کند	وقت خود را از پیشه نمود و زین برین تیغ
طبع سحر پیش گفت رفت کاتب این غزل	درت و دشمن را از آن شد کجا بجا برین تیغ
آچهره ز می ساخته آن سنگ قبا سحر	کل جامه خود چاک زد و شد ز جراحی
از بس غمش خون دل از دیده دور	چون قطره اشکی شده بر نامر با سحر
آغشته بگونا بگوشه عجبی نیست	گر زنده از زیت من شایع کیا سحر
چون بسته کلابسته برودش پامد	کل بر کل بسته کله سحر و قبا سحر
با چهره زرد آبی تو کاتب سوی گشت	
کز ز پش چهره کند کادر با سحر	
پیش ای نازنین از اشخان رخ	پوشد سر زوزات چنان رخ
کلی از کلین حسنی و کل را	روا بود نعت از اشخان رخ
کل در کوش نجوم کاش مد	ز دار و کسر و آن قدر کل آن رخ
برای ماه من کیش خدا را	که نماید در اندر آسمان رخ
جد از حکمتی کاتب از از و	
همیداری برکت رخوان رخ	
از عشق ما بر طریقی شده ابلند	ای مدتی خوش گذشت ما بر ابلند

<p> هر سر نه چون جاب شود از هوا بلند چون شعله کان نشیند و گردد زجا بلند آهین شود چو از دم آهین برجا بلند کردم لبان کرد زهر زبر پا بلند با سخی گشت بی سببی از درجا بلند نه آیشیم که شویم از صبا بلند کوربت پاکجا شرف از صبا بلند </p>	<p> ما سر زجب خود بجهت برنگردیم خوی رقیب می گذارد بجز و سرا ای دل بنال بی اثری نیست سوزش زان سان بر بگذارد غمش خاک گشته ایم همچون رازنا فانیسی جز دهد نه شمع کشیم که مبریم از دمی ما صافی ز ما غر حکمت گشته ایم </p>
<p> نزدیک کاتب ارکرم کبریا بباش دستی رخصت کن بهوای دعا بلند </p>	
<p> شیره بچینه زان فعل صفا پرورد بود حاصل عمر ابد از نشسته ساخت بود تا شود حسن تو از فزون دردم افزونتر بود کس ندید است اینکه مر را مال از غنیمت بود قائل ما را دروغ از خنجر دیگر بود دای که خون چون بن پکنای تو بود بزم حکمت را از کاتب طرف راه آور بود </p>	<p> این همه شیرینی و شهدی که در سبک بود صیقل آینه دل از می احسب بود کویا در دین حسن تو هر تو آهنگ جز فزونان چه در پیشین خط و دفتر بود بنیم بجا بر خاک و خون سرمه بگذاشتند پاک چون می کرد از آیش کردیم این غزل را فخر تا مطلع نگاری کرد </p>

تأرد

تا رود گل را بغبان در باغ وستان	چون قد در دوت سرو گل منگل که آن پرورد
ز آن لطف غنبر چشته سبل گل آسخته	بریکان بلالدر کشته گل را بریکان پرورد
لعلش کجما آلوده پان یا قوت غنبر سوخته	شکر بیک اندوده پان لور و غلطان پرورد
چشمش کجا مهر و کین از غمره کجا آون	باز هر آرد آنگین باور در کجا پرورد
طرف بنا کوش و چپن بگرشته لطف غنبر سوخته	جادو ندیدم کجا غنسن با کوزان پرورد
توس قضا ما کرده زد جز بدم ناورد	تبری که در کوش کنان نامنما پرورد
بر کاتب ای آرام جانتیغ جفا چندان	شد عمر باکان ناوان در دوتا جان پرورد
ورنه ز دست آدم رو بر صدر کرم	
حکمت که لزه خوان نغمه صبح غنبان پرورد	
کلهزاران روی یارم بگریید	روی یار کلهزارم بگریید
شد کنارم کاشن از رنگ گل	کاشتم در کنارم بگریید
شوم از دی تنگی کارم از دست	تج و شور رو در کارم بگریید
از پریشان طره بشیرین یار	صد پریشانی بکارم بگریید
بر دل از تیر سناهی جا دوی	ز خنمای جان بخارم بگریید
دین و دل بود از کفم با یک کمر	دست بردش سوارم بگریید
پای بر سر زد مرا کاتب باز	
تاج ذوق است با هم بگریید	

<p>هر اندر غمت روزی نباشد بشی در هیچیک نگذشت بی تو چون صبح روز وصلت شفا را فروغ خانه را پس شعله آه</p>	<p>اگر بود تیر و دلدوزی نباشد که از نو بر دم سواری نباشد سالیون روز نوروزی نباشد اگر شمع شب افروزی نباشد</p>
<p>بر صم آوردنش سبب آگاه اگر او را بد آموزی نباشد</p>	
<p>بی غمت نبود زمانی این سال نباشد خراست کل با جفاش تا بهر کنی زند زان بت بندایم بر جان بس پندار نیست رخت بر لب از دیار دور و دل بر دو کز</p>	<p>یار بس این ویرانه زان غم تا ابد آباد ما دیدی که غیرت چندان وادش فرق بر باد هر سر سوم جد ایگو بیدار بغداد داد بگرد از ما پهل آفتوخ بدینا داد</p>
<p>هر کسی را محنتی دادند از روز ازل من ندیدم کاتب از ما کسی آزاد</p>	
<p>ناگهان شود از عدم آمد بوجود بنده پرستان شو که یک جرح می خواستم تا بهم از عشق بسر بنجه عقل دل ده و جان بند و خون بخور و غش بوز</p>	<p>بجمال تو کلی چهره زیبا نمود دهد از ادب از دغدغه بود و نبود چه کنم چاره آفتدیر بتدبیر نبود کاز نمودم همه شتر ضرور پیش بهر سود غم و درد تو برم یکستم و جرح سود</p>

دوم

دیدم آن نکته سوختم که گویند بکیم	لب جانخش نوش بیک خند بکشد
کاتب امروز اگر کشف آمانی طلبی	
خاک تو بود در حکمت که بیالی مقصود	
سراپه رسم لک شکت لاله زار آفر	بر شد عهد نوز و شد ایام مبار آفر
بمقد قیل سن زان لعل شیرین از جواب غش	نمی دی در کین ز بهری و آوردی
نخورم در دیار جنو بری از وصل به خود	ندم محرم از یار خود و دور از یار خود
نه با شری نشستم نه بزیدی را که بستم	ندانم از چه رو باین کین شد او را کافر
که ای خانی کند بر حال سپاه خود	نوامی هر چنان افزود بهت بر کجا آفر
شب از سیاه ششم چون برانگه گوش کل	چنین چنین چه اسپود با ای هزار آفر
بنا و کهای جانکا و ملک تن داود آفر	
نوبم یک تیر آبی کاتب از کوش بر آفر	
یابیم و ولی نمان در سرش و تاب اندر	و زش غم جانی در عین خدای اندر
بر نشد عجب اردو افتاد که کراش	از چشم خوش ساقه عکسی برابر اندر
خبر آتش و آدمن نبود سحر از پستی	و دوی شهر پیمان برقی بیجا اندر
نزدیکم دوس در صلم و محرم	نشند کسی چون من نشند با با اندر
در پنجه عشقت چهت حال کن شتافان	پرسوخته عصفوری در چینه عقاب اندر
کشم که کنم پنهان اگر غم عشقتش	کفها که تواند بت بورا بکباب اندر

<p>تا چند کنی کاتب شرح غم بهجانش این قصه با پایان ناید کتباب اندر</p>	
<p>ابروش بر صفحه عارض کند طغرای ناز در حرام آرد چنان که روی بلای ناز پای تا سر جلد نازی کوی استاد ازل چشم بد دور تو باد امروز که اسباب ای ناز از غم مرا امروز میدار پلان عضو وضوت کرد چو گمان ناز اندر ناز</p>	<p>یعنی بر من چشم شد مشور استغفای ناز بر زمین ریزد و غطف دوشش کلهای ناز چیکر خوبت سر ارچست از اجزای ناز راست بر بالای رخسای تو شد کالای ناز آه بر امروز غم ای دای بر ذوی ناز چشم مست بس خوش اموات از غصه ناز</p>
<p>آفتاب لطف نکست تا بن تا پدید است باشد از نازی کجود کاتب چو پیدل جای ناز</p>	
<p>روی تو بخویشید مقابل کند کس ناگشت مثل چشم تو در سحر طرازی آن نخل مبندی نو که دوستی عهد افشا دل گشت و بیل ره بد بختیم هر عشق تو بلا خیز جھلی است که دردی سمل است بنی نوح بشر حور روی عیبت چو هز بند و کاتب هنرت</p>	<p>با حسن تو این دعوی باطل کند کس دیگر سخن از نسخته با بن کند کس در تو بهمه عمر حایل کند کس ای کاش چو من پروی دل کند کس تا پای بند روی ب حل کند کس نسبت چنین نکند و شای کند کس آن بر که در کتب فضایل کند کس</p>

عزیزان

<p> خاک باده عسرت مجنون پیاوست و بس طالب وصل جان را بصحای طلب مدون اگر خدای تو جان در پل جانان ای خوش آن آواره چنان دانه زهر اسکن باید ریختن داری اگر کرم امید درد دل را چاره حستم از کیمی کوش بیت کس را آنگهی از سوزنا مشافه تو کتابت از پیدا ایام و صفای روزگار </p>	<p> پهنه داغ جنون از سنگ طغیان است پریشان زیر پا خار صیقل است و بس چون سهر وصل جانان در آستان است بستر بالینش از سنگ پیاوست و بس آری روی دانه را بر می زبانه است و بس چاره این درد کاری کز این است و بس شیخ بالین محرم این را ز پنهان است مبار توستان خردور است او بس </p>
<p> شیخ الاسلام جهان حکمت که کار کوش دید در همیشه کحل صفایان او بس </p>	
<p> جنون باز از سر چشمه زود جوش پر روی که شوان از تراکت بجوم می کشد کوی که کشیب بهران کی سکنه جان غنا که بسه روز غم بنما خدا را سحر در محفل از احوال مطلب که با ساقی در او برود فتح گیر </p>	<p> بسیاب فنا شد طاقت و بس خیاش را کرفتن اندر خوش برش می بندد کوی که جوش برش کی بماند و بکنه خوش ز نام طره بت جیح بنا کوش چه خوش این سکنه ام چاکد کوش کوی بخش است و داد در خطا </p>

دهند از عشق او بندم و لیکن		کجا بوشی که پندی را کم کوش
بهرستان عشقت کجاست کاتب		
عزیز بی تو ای غمناز برودش		
از جهان و هر چه در روی است جانم	نه کلمه باشد تنها که کاستم غرض	
علو نظرت است زاهدی ظاهرین	دردم هر چند اما مهر خشانم غرض	
از میان جنون و محنت او را می	چاشنی ز جهای سنگت طعام غرض	
در شب تاریک بجان بودم بازم	از شرار آتش ل تر باردم غرض	
زین کلمه کاتب که آوردم برون از بجز		
تغذیه حلقه حکمت شناسانم غرض		
شده که عارض آن لب سحر محیط	یا نترس شدت بجزک تر محیط	
شاید محیط و روی تو خوراک کند	را ز روی کشت ناله بدور قر محیط	
از جبروت جمال تو شب تابش شع	چون لفظ استاده و خون بجز محیط	
بر حبه یک جناب بود از محیط	طاق فلک که برت بجز محیط	
کاتب ز لطمه خبری طوفان نمیست		
چون غرقه که موج کشند بر محیط		
دل نهادن بودی و در سر رو با محیط	دانش چشم میدار از سیر چشمان محیط	
تا رفت از دست کار آفرینم که است	تا لعلی بود و زاری لبا را افغان محیط	
میروی از پیش چشم و مبدی زمان	هم مرا زمان پذیری هم ترا در زمان محیط	

<p>بود بر پیمان و عهد تو کمانی عاقبت زحمت پیموده ای کی در علاج کن طبیب ز در چشم غم منبت لایم چشمی و کرد</p>	<p>هم کمان کن خطا شد هم ترا پیمان غلط هم ترا در سینه کاری هم ترا در پا غلط با کمال شوخ چشمی کن بر سببان غلط</p>
<p>داد خواهد بود کاتب بر در حکمت کرامت با فنون در این حکمت یونان غلط</p>	
<p>بی لبش قوم از لاله احمر چه خط شکمان بجز را با جسم و در پا چه کار کورد را بجز از دولت دیوار نیست</p>	<p>بی لبش قوم از چشمه کوثر چه خط شکمان وصل را از شیره شکر چه خط مخ شرب را آری از محض ضیا کتر چه خط</p>
<p>سور خاک تیر را با نظر و با آبر چه سود در بگرد گفته و غلط چو در ما پس دلان تا سحر شبها من و فریاد و غلظیدن بجانک</p>	<p>سخت دل ز یاد از ایش چشم تر چه خط بر حکمت کرم رساند باید مسنبر چه خط بی قرار عشقم از بالین دار تبر چه خط</p>
<p>بیل کاتب روی باغ از بزم حکمت چون گن باشیم خلقش از سبجان و سبندر چه خط</p>	
<p>پای تراز نفی جبره تو سوز آتم چو شمع آب با شش نازادین عجب بشد کون با جنال زلف سکنین تو هر شب تا سحر بر در جارت سردی که برون آرم ز شرق</p>	<p>بی تو در کج حیای سلیمانم چو شمع در دنیا آب سگند خد که از انم چو شمع بر کند دو آد خویش پیغم چو شمع کزنی کردن بر تیغ تیز بر انم چو شمع</p>

سوخم از عین حسرت تا ز آشنایان ختم پیدایش نماید من که بعد از مردم غم	شعله آوارک من شد دشمن جانم چو شمع می شود ظاهر سپهر با داغ پنهان چو شمع
غلط است تا مرا اندر پناه صحنه گرفت بعد از این کاتب چه باک از یاد هد نام چو شمع	
ای شد نخل مدت ریب ده صفحه باغ روی برادرسیم بهر شب تا سحر	لاله را بر بکار چیره زبانی تو داغ کز سر زلف تو بوی کز آید به باغ
صفت یوسف مصری که بزرگان بست بار اگر قتل مرگت مکنجه سهل است	درت چاه ز رخندان تو کردند سراغ مشکل آن است که پرواز سگ کند ز جوی باغ
بنده دولت عشقم که بیک مبلو مر وقت آن است که بر بیم علی ز غم حوم	از غم نیستی و هستی صحنه داد و فرغ باده از غم لعلی زراحی با باغ
خاصه و تنی که نمودار شود شاهد کل بهر مدعی و منطلق حکمت در سپهر	خاصه و تنی که نمودار شود شاهد کل روش بگدازی باشد در شمار کلاغ
جوی آبی که روان است برویم کاتب تا جود و ایست ز سر زار و داغ قوه داغ	
آب است آردوی از قطره آوان صدف سعره را چونست تا ترتیب آب بکند	رنگی که چشم سینه از برش زبان صدف شد چنان دریا و خزان که هر دو صدف
ترتیب نبود در بیخ کنس که استعداد در بختان خواب سگ و خواجه در عثمان	

تا که

<p>مگر در وی دوست بجز دل نمی باید خیزد ز آنجکه که دید لور در رخشان صدف</p>	
<p>یافت دل از فیض حکمت کاتبان چون یافت در دل در بای شرف از نظره باران صدف</p>	
<p>دل پیشتم در قدم سیهان عشق از او شد دل از غم سو در زین عشق آتش بجان ز غم همه مرغان باغ زاهد تو در بهشت و قصور بغم غلغله بر خیز تا که از غم چرخ کیسند جو ز رسم زمانه سبوری دل قیامت چونی دل بدون است و جان درون و دین ^{رو در کتاف} ز تو بگشتند چنان خدام تو بر خورده جان پیاپی که شرمای آه من طغیان اشک من سر غلغان ^{جفت} کگلک</p>	<p>این است رسم پیش از زینان عشق چون کوی داد و سر حکم صولجان عشق که رسم کجاستی از دهنان عشق بگذر عشق از آن من دین از آن عشق آیم رو بد که دارالامان عشق از چاک کینه سر بدر آرد عشق این رسم رهزنی رهزنان عشق ای اولین خدام تو آخر زینان عشق خوش شعلی است بجز شب رهبر عشق کس را نظر نبود سوی زاده عشق</p>
<p>کاتب اگر بری بوی حکمت این غزل باشد بجا بخواند اگر ارمغان عشق</p>	
<p>ای طافت من ز دوریت طافت دیدم بسی ولی ندیدیم</p>	<p>طافی تو بر سیکوی در آفاق جفت تو بر این کمن طاق</p>

خوبان زمانه را بکجا بیک باید قوم غده اصلا حیف است کمال دلبری را	در چینه زلف است اعناق با فکر تو ممشا و اشراق جز بر تو اگر کنند اطلاق
کاتب ز غزل سراپی تو خجسته زده شد روان عشاق	
خیز تا بر در میخانه کشیم طربتی ره تو خستید نباید پیکر جودتی لب فرو بند ز تطبیق معان و منطق همت از پرستان جوی و قدم نه در	میران و ایره پستی اکرم و وزو در تحقیق کشید پیکر جام حقیق جز بی می نشود کشف معانی و فنون اول اسباب حقیقت پس آنکه جودتی
کاتب ار راه حقیقت بهارت طبعی بر این در نری راه بر هد حقیق	
شوره زار سبزه این جنون که زنت پیش کشند که این سبزه این دل را بول کشی و شمشیر بکده عشرت آورده سگ جنون ماکه کوه دوش قبیل از نشت و پهای مردم فارغ در غمت پرس چون درین محو کرامت وجود ما تو نامرجمی ای سبزه سگ	بکشفد این نوبهاره کله سبزه سگ بیشه بکشته کی جویند آتش ز سگ کوه پر از سگ مقلای چه نه پیش سگ ضعیفی پوشد جنون سزنا بد پیش سگ بر زود کرفی المثل به کز پیش سگ مست خاک باشد این زنت پیش سگ

<p> ما در دهر اینکه ما را چند که می پرورد که کوفانی سوی خود دیوانه خور لطف سر زبان ناتوان کن چیدن بایت قضا غمزه کو بگذرانند نوک کچکاش رنگ </p>	<p> آدمی خوری است به چنگ و دستش رنگ می توانی روشن گمنون چشاش رنگ غمزه کو بگذرانند نوک کچکاش رنگ </p>
<p> رو بگوی حکمت اور کابنا کر فیض او بعد مدفا صبت لعل بدیشاش رنگ </p>	
<p> کشد بدم سوی آن بی وفا دل نه چقدر رود اگر زان چشم دابرو عیارهای کز تپای تو خیزد من از زلف تو دستم که مارا زنا چکاش کنی خاک کرده افکوس شده تا با غم نوشتند دل </p>	<p> کز اردو کف قائل مرا دل خورده لطف صدر تر جفا دل کشد در دیده همچون تو با دل بکشد در پهن دام بلا دل شده تا با غم نوشتند دل </p>
<p> بجان تو بنده حکمت تو کاتب که از زایش بجزوید صفا دل </p>	
<p> شانه همین چشم تو شد جای تعافل هر چند که خوابان همه پر ناز و فریاد بگشاید بجهنم چشم تو پیمان از لطف حیران تو م آن لعل می آلوده که با روی جوهرت داده بنام من معجور </p>	<p> هر شبی که ازت کند ایما می تعافل چون تو کند بچسب کس اجرای تعافل برده بگشاید ز صحنه ای تعافل بهم بگشاید هم بگشاید برای تعافل ز خط سیر طریقی است تعافل </p>

دائم ندید عکس مرادی که بودید است شما ز من از جور تو رنجورم و نه لان خال است و یکا کت تقدیر ز عین	در چه تو را آینه سیاهی شافل کر دیده جهانی ز تو بیغی شافل بر نامه حسنت زده همضای شافل
کاتب تو کزین بجز از در که حکمت از کیش اگر ذره بود جای شافل	
جز یک اشک زین اصل در حصول بی مرشد جنون توان بودی بدست ناصح ملاست من دیوانه نابخشی مانند گان بسته بند اعطاسیم	کشم و سلامت علی تابع از رسول کاشی عقل نامه مطلب بود عقول ان لم اکن ب مع قولى لمن اتول کر و کنی بقره و عطف ار کنی قبول
چون عاصیان بدوخ مجنوناندریم کشم که مرد بار نیبی تن مدد عشق	کی بشد آن چو آیه رحمت کنی نزول دیگر کجوبست که طلوسستی و جهول
کاتب هزار فیض آرد نمون شود بانی اگر بدر که حکمت ره دخول	
از آن شرین پرشوری مسلمانا بر دارم په حسن است اینکه هر روزش با از روز ز احاطم چه می پسکی کن برشته اجولم ز دروغت ز جبر نام و در در صفت	مسلمانان برشوری از آن شرین پر دارم په عشق است اینکه هر دم از دمی دیگر تر دارم جز ازین چه میچی که ناز خود خیز دارم دل زار دهن پمار و آد پر شر دارم

<p>شود سرزودم قیامت کشت ایله لاله چنین نازک خیالی نقره کوی درغزل کا</p>	
<p>که بر شای پرست زاب چشم تو دارم دین منبت ان خال کامل بند دارم</p>	
<p>تو ام دین دولت عارف دره خدا گت که خاک کبرش باجو کل نذر بصر دارم</p>	
<p>سینه پر سوز ناله می پیسم از نوال ملک بقیامت خد</p>	<p>جان و دل هر دو دال می پیسم زهر نذر ناله ناله می پیسم</p>
<p>صفحه خارش نیشکین خط قصه عشق و عاشقی بجهان</p>	<p>کل سبیل کلاله می پیسم خوشتر از هر مقاله می پیسم</p>
<p>در چنین دم که از نسیم بهار لذت صد هزار ساله عمر</p>	<p>باع پر سر و لاله می پیسم در شراب دو ساله می پیسم</p>
<p>از جفا پیشه ساقی دوران</p>	<p>خون دل در پیاله می پیسم</p>
<p>پت هکت زنگنه کا تب هر یکی یکت رساله می پیسم</p>	
<p>من آن مرغ سبکبالم که از هر قید آزادم ز تاب پست بر غفلت برآ بودم از چندی</p>	<p>نه از کج نفس لکن نه از کلمات دارم بگدا که باز آمد جنون و کرد با آدم</p>
<p>چنان که متاع ستم که خویش بودم ز جبرانی نه پیغم پیش پای خویش کوی</p>	<p>پندارم ز سپیدی که خاکستر بودم ز فتنای جنون تعلیم حیرت دادم</p>

نزد و صد و ششم و یکم چون تو اتم کرده از آن تنی که شادابی و پرخون شهید ز بچه فاکاوی از بی زاری بیکر غلطیدم نزد و یکصد و سی و هفتی غلطت پیستم	قضای ز نوشتت به این و از ما و چنین کوشم و کشت زخمی و جان و پیا و اوم چو طفل بخت آخر چشم مردم آتش اوم بسان سایه تا پیدا شدم بر خاک افتادم
خواهر کوس چرخ از کشتیشی مگر کاتب بگوش جا کردن شیخ الایامی رسد اوم	
تا که وصف سخن لعل ترا سر کرده ام بند و بر بند و دستهای حسنتم باضال لعل بسکون تو در شمع تاری از تو ام زون خوش آمد گسند که من بیکه از شور جنونم آب چشمم از سر گذشت آن جنات با نند در چشمم و آید در دلم	فایده از بسکه شیرین شد مگر کرده ام عمر نادر حساری حرف این در کرده ام من بجای باده خون دل با سر کرده ام خشت اندر زیر سر با پیش از پر کرده ام پد چون روید از خاک که بر کرده ام مرد و کرد و در آن از چشمم و دل بر کرده ام
زیند ار کاتب شود مقبول بگو کز من تا بنام مکتبش پر اید از بر کرده ام	
باز دل در کستانی بسته ام سر قطعی کسندی داده ام از کل رکابین چشمم در کنار	دیدم از هر این و آبی بسته ام جان بقدر آن جوانی بسته ام طهر و طرز کستانی بسته ام

<p>همچو عیال بر کل روی کسی از فغان و ناله هرب آسوخ این همه جوی روان از خون دل</p>	<p>هر نفس یک دستانی بسته ام راحت راه جهانی بسته ام در غم سسر دروانی بسته ام</p>
<p>سوی حکمت کاتب از جنس دعا هر که که کاروانی بسته ام</p>	
<p>بگویت جان من بودید خنجر سنیام برویم بی مروت باغبان در روز بیاد لاله روی سسر و قد و ستان بناشد در چین ناله بهمان خفاقی</p>	<p>چو عیال در بر کل زار در کفر سنیام بروی خاک غلظت درین دیوار سنیام بگرد هر چین کردم بگر سنیام مر ایا هم می آردی کار و زار سنیام</p>
<p>مذاعم تا کلامین در در چاره کم کتاب کھی از دست بیکرم که از غنای سنیام</p>	
<p>شد رکف در غم جان قرار و صبر و کین شود انشوده از آب تشوین وین من و مجنون دو همزادیم در تشوین نند و اغ غلامی بر چین شیرین سواران</p>	<p>سید شد روزم از جهل برای آب فراید تشوین آبین چشم پراب من نصیب می پیا بکشت کج غم نصیب من خراند کرد پیدل خسرو زین رکاب من</p>
<p>شود ناگو از حال دل ریش کرفار لوشنن باید از خون بگر کاتب کتاب من</p>	

<p>پا و گرمی بازار و بران بسکن کرش کن و کل را ورق بیا بد نقاب برکن از چهره جام استغنا برون خرام با زلف و عارض و تان بزرگ توبیسه را زخیل سیم شان بناز کوی که حجت بناز نینان ده</p>	<p>بغیر از روش که در اسراران بسکن تبسی کن و غنچه را در مان بسکن بگر از سر و بروش فودان بسکن رواج بسنبل و وارغوان بسکن یک نگاه از آن چشم ناتوان بسکن بجنده کوی که قدرش گران بسکن</p>
<p>بنات لاف جلالت اگر زندگانت تو قیبتش بکلام شکرشان بسکن</p>	
<p>ای لببت خندان من ای سرکشند هم درد تو بر سینه دلم داغ تو بزل در دیده من مانند آب که در کیه صدم جای که دهن بازگشت بی بر تبسم مایه کجبال تو دسری بجز است در پای تو نشاده منم با تن سپار از دل چه بود که بود حرف بر است از زخم تو مسرورم و در درد تو تو با دگران و گران در تو بگرت</p>	<p>تا چند تو دم در دم تو زار و پشیمان هم تیر تو در پیلو و هم زخم تو بر جان در دل نبود تاب که تا بگرشم افغان غنچه چه بود تا که گشت بد لب خندان در هیچ ملک سر ز تو هیچ ملکستان در راه تو سر دادم بدم بادل نالان با نجا چه کنم که کنم پیش تو قربان ای زخم تو مبرم همه ای درد تو در جان جمعی بر سر گشته و آهسته و صبران</p>

رسم ارگنی بوکاتب پیچاره و کرنا	داوا از تو برم بروران معدن احسان
صفتی اتم کف مان اتمه مراورا	
دوران بر او آمده و صرح لغمان	
تا چند کردم بحسب تو ای جان	کرد صحاری طرف پیا بیان
چون میل اشکم از دیده جاری	چون برق آتم از سینه خیزان
خار تو در پاروغ تو بر سر	درد تو بر دل زخم تو بر جان
سایند و بندند پرورد و دوا	درمان و رسم ناون طپسان
بر زخم کاری چه سود همسم	بر درد و تنگت چه نفع درمان
کریذ و خندند بر حال زارم	پران و نا طفلان نوان
افسوس کاتب شد عمر آخسر	
دین قصه عشق نامد پیا بیان	
ز باغ دلکاخ زایو انش بگو	جای او جان آدرنش بگو
از دو عناب لب جان پرورش	هر کجا دردی است درکش بگو
آینده بسکویند آب زنده گی	در کینه چادر نرغندش بگو
از دل کم گشته که خواهی نشان	در خم زلف پریشانش بگو
بر در و قترای میسکده	هر چه دشواری است پیش بگو
آنچه خواندش که بحر ماری	از نگاه چشم هاشش بگو

ای که از کاتب همچوی نشان
درست کویان در پایش بجز

داوم بهوای تو شد دل و جان هر دو ای دل پر خیال تین در عین کوشی	اشقه و حیرتم من بی تو وارمن تو سودای محال تین استن زخم کیسو
کو تا نماید بر بطاق فلک خود را چون در دل و لبت جا کرد آن تر که	کان ماه پهلای برو افکند نقاب از رو بسیار بکاشا خواندش اگر جادو
کو بند بطنم عشق چند اش مرواریدی در وادی ناکامی در مازند دنا لایم	کی گوش کند عشق بقول ملامت کو ای باد سحر بوی زان طرب غیر کو

پرایه چو از حکمت دید این غزل کاتب
در غم برد از دلها ذوق غزل خواجه

کرد در دست جلود و دیگر چشم آینه صورتی هم کن اویت می نگیرد تا	اری حسن مر شود بهر چشم آینه سر زینای آینه چشم آینه
کرد و دعوی در لفظ با کوی زان این پری در شیشه با عکس کل مورق	چشم از مرکان کشد خنجر چشم آینه با فروع طلعت و لبر چشم آینه
از تجلی خشت کند زشت بان نازک مانده چو آن تو اندر نظر اول چنانکه	بس عجب کین دلی بگر چشم آینه خواب ناید تا ابد هر چشم آینه
چشم خونبارم اکابر خنجر چشم آینه	تو بتاشد همچو خاکتر چشم آینه

چو رویت لاله در باغ جنان نه	چو قدرت در چرخ کسروی روان نه
منه بار غم چندین حسد ارا	بکیم نماند آن تاب و توان نه
مرا با تو هزاران شرح حال است	چگونه چون ترا پسند زبان نه
بجانت سخنم در غم تو	که بی روی زوم پردای جان نه
فغان کان ترک شد آتش چالاک	بجویم می کشد راه فغان نه
ببودای غم عشق تو جان	دل و دین دادم در بچشم زبان نه
روان تو در حکمت تو کاتب	
که جز در کاد او کشف الامان نه	
بر من ای بی محمد تا کی جود بی سامان کنی	چند چشم را بدایخ به چون افشان کنی
می نیایی چهره را و باز پوشانی بعب	بچه طفلم کا چندانی لکمی کنی
غمزه را سر دادی تا در جهان کشانی	زلف را بکشاده تا ملک دل ویرانی کنی
بی روی است و حراما سخنین دران	در غم آخر جیب جان را چاک کنی
بسته پا صیدی است کاتب بر ندادد زیر سب	
حکم داری که بخششی و کوش قربان کنی	
ای خوش است که بازش دیدمی	چهره بر خاک درش بید می
نوش را همش را ز دیده کرد می	غار در کاشش بر شان چید می

سالها که این شدم از دست چرخ	و در چه بودی که روی خسته
کی چنین زار و پریشان گشتمی	که ز دل در زلف او چسبیده

آب گشتی کاتب مشایخ پیکان
 اینچنان بر کرده اگر ناید می

نیبش بر دل با کس زوای عمل نیت	جنونم بر صحرای سید بنای لطف رخبری
ز غم یعقوب را با لبها در صحنای	سوی کعبه ایستاده کن ای باد شکبری
جدلی سوخت بنیاد مرا و ادای ای مسموم	پی سگین دل ز چرخه ای شغال تصویر
بجا که سیرتشان طوفانی نیرای کوب	برغم حسدان ای استوارین دور تغیری
بصحرای غم در ماند ام ای قاصد	ز جرات در راه نظم بسته شدی نامه کجبری
بگرت رفتنم پسند بر خود ای بلبل	بموز اندر زرش با پیش چشم ای مرگ تجری
جدا از کوی حکمت ماند بی نوری در	خدا را زان غبار آسایش ای باد تنوری

بنا که در خون طبعه چند کاتب رحیمی خائل

چه جسمی ای بری پیکر که سر تا همه مانی	چه جانی جان من آفر که پناه همه آنی
اگر جانی تو چون جسم از چه در نظر البانی	و که جسمی چه بنشیند همچون بنا در ابدانی
یکی از کس از ذری ولی پرستد شادانی	یکی شاخ گل نازی ولی همواره خدانی

بگوریت

بگویت دل زخم فرسودوی چشم زنا اگر	براست پای شوتم بود و سیدم نمیدانی
باین سخن فدا داد ترا نامم که در عالم	مسلم بر تو خوبی گشت و بر کاتب غمگین
دل گرفت بر دلفی شد خویلی	جهان آتش شوی فتنه جوئی
مگر بایم از آن کجکده بوی	چو بدم در بدر مردم بوی
شب تاریک و شتابی مرا بس	که دارم با خیش کنگوی
درین بزم امل مارا چه حاصل	که کسکی مردم آید بر بسوی
پاد قد و بوشش شب و روز	اروان از هر طرفه دارم جوی
شو ما کن ز جوش کزیه ای چشم	که بنودش از اینم آبروی
ز برق آه درویشان حذر کن	که میوزند عالم را بسوی
سخن کو در جهان بسیار	اما ندیدم هیچ حکمت نفع کو بس
براه جستجویت کبیت کاتب	
غریبی پاکسی بی راه درو	
در دند غم ای جنب درنا مددی	دفع غم در رمی ای ساقی دندان مددی
و که امسال عجب جنگ و خراب شد	فرج کج من ای بر بچاره مددی
بکه نالیدم از بجزئی کل بدنی	نغمه کش شد ای مرغ گلشن مددی
شب و بیماری و ریج و الم و درد	صبح مار و کون ای محم در شان مددی

دل یوسف صتم در ته چاه زخمی	بس بسکند آمد ای جمیع عزیزان مددی
طالب آب جیاتم من و طاعت در پیش	در هشت از نیت راهی خضر پناه مددی
کاتب دانشه را میل لبوی در دست	
جان جانان نظر جهان مددی	
صمی با این لطافت یا خورستی	زبون از هر چه گویم در خورستی
بچشم اندر نمی آید مثل است	بنامیزد چه سینه منظر هستی
بعامت الهت خاص است و در زمین	رسیده همچو آهوی برستی
قدر از آه درد آلود من کن	که از کلبرک تر نازگه هستی
بجایت نسبتی کردم ولیکن	عقد کردم که از جان خوشتر هستی
تعالی از میان ما هر ویان	بغض دلربای ما هر هستی
ز ضعف بگفت خود کاتب چه نالی	
که کفک را کینه چاکر هستی	
آشنای شهه ای لطف نگارار چستی	کردار از ما بر دی پندارار چستی
کردن ز پخته جنونی رفته در هم چرا	ورنه تاب زمین گرفتگی تابدار چستی
کردن باروز منی بمسره چاکر شهه	ورنه با بگفت منی نمکنک تار از چستی
کردن ز مشک آلودی چند آینه چستی	ورنه عنبر چنن عنبر نثار از چستی
کردن و کاد چو کان و کعبی خیر تویی	کردن سحر تو چندین سحر کار از چستی

جزیر همان می آرد نهال وصل من	افزای بر بهاری صله برار حسنی
چرخ اگر با ما نکرود رام کاتب غم خور	
لطف سکت باز کرد آزار از حسنی	
می گفت ای شوخ که سرو حسنی	که سر خوانند و بیابان بد حسنی
از صرت ناف سر کبوی تو آهو	دل خون شده او از ریش فتنی
ما جان بوفای تو و پیمان تو و ادم	با آنکه خفا پیشه و پیمان کتنی
خط کشته عیان کرد لب لعل تو آری	آنجا که بود خاتم جم امر حسنی
با دوست سخناست مرا کاتب اگر چه	
چون جلوه کند دوست چه جای سخننی	
شینه یک بجز از دیده برزم شکست چند	که عا لیکر کرد و آنکه از هر گوشه طوفانی
وجود بند بندش کوش و روش پناه	سباد انور زیار کمال شد در کلک شانه
ای سرخشان حال محشم ای دید که آشتی	که باشد دانه امید من محتاج بار است
چنان از ادم از قید علائق حشره غایب	که نیشند مرا از بیخ ره کردی بدامانی
روای در پید روی هم از درون غمش ختم	رو و ناچار جوید هر که ادر روی ادرمانی
در اقییم وجودم عشق شور اینگز شد تا که	بی غوغا هست مکی را که در روی بیست مطلقانی
مجت را بجای نیت غیر از جان و کس	بجای آنچه کالاد کف طفل کر ابجانی
جنوز او غ و یکر شد فزون بر کبره کرد	بشقی کان ز پایی تا قدم در پیمانانی

شود چون عشق غارگر چه سلطانا چه درویش	چو باد مهنواز خاور چه آبادی چه ویرانی
ندانم زانم که تا آیم خور و بر لب با	ندانم مرغم کجا می کشی گم در گلستانا
من در خاک جناب مکتوب کاتب و دعای او	که باشد سایه اش رفیق من کج کعبه ای
ندانم در بیار لاف و رخ ریشاریستی	کل اندر بر نه پیدا که ما اندر چهارستی
کو که بجا دارم خواهی که دل بودم جوی	خدا سازم ترا که بجا صد و در دل مهر آستی
برون ز اغیار کردم دشمن از ناخبرمان	درون آجانم که نظام دیده چارستی
بعد از و معارض کل بطن نیرین بموسیقی	بنا میزد و یار حسن دار کین بهارستی
که چنان چاک ارزان دارم کم نفاش بر دم	که کاتب ابدل و نشان امثالی
جان می تو در اضطراب تا کی	دل غمزه خون ناب تا کی
سر پنجه دل بجز عشاق	هر لحظه کنی حضاب تا کی
تا چند سگیب و صبر از من	وز توستم و عتاب تا کی
بنشین نفسی مرا بیالین	ای عمر چنین شتاب تا کی
از صد نه لشکر غم تو	ملک دل من خواب تا کی
با غیر من حشامط و درز ما	رم کردن و امشب تا کی
یکره بره صواب باز آ	این کرده ما صواب تا کی

درستی

برایش بجز جان کاتب	
پیوسته در الهام آبی	
در انامی تجرید همین رباعی بکاف صغیر رسید و ثبت افتاد	کشم لبعی سر و ملائک زادم
ایا کنی از قید عث آزادم	کشا چه توان کرد که در او ز سخت
ایش زره ارث رسید از آدم	
فی ادبی کرده دو غزل حافظ عمید الرحمه را بخشیس نموده با عدم قابلیت ثبت	
و هو یزد	
دور کردو بدل عمر و کمان خواهد شد	پیک افکند از درده رنسا خواهد شد
نفس باو صبا سنگ فشان خواهد شد	وقت میش و طرب لاله رفان خواهد شد
عالم پیر و کز باره جوان خواهد شد	
بادش بر یکدنگه طاق خواهد داد	لاله از چهره خنجر چمن خواهد داد
ارغوان جام عقیقی لبین خواهد داد	ساقی از باده مراد دل من خواهد داد
چشم ز کس بشعابی نگران خواهد شد	
کز زبان بحاب کرم خالق کل	پند من گوش کن از دست مده مانع کل
ز آن تطاول که کشید از غم بجز بل	زود باشد که نمودار شود چهره کل
تا سر پرده کل نمود زنان خواهد شد	

اندرین دم که هو محمد است ابر میطر	با دور ست گلزار بر شاهانه بهیمر
بیل از تش کلکشت بر او ره نغیر	کر ز میجد بجایات روم خورده سیکر
مجلس وعظ در آنست و ضمان خواهد شد	
چشم غنفت بشاید و معترت گویشید	با حریفان چنین جام صبوحی نوشید
شوی پر جزایات بجان بنیوشید	ماه شعبان منزه از دست قبح کین کشید
در نظر تا شب عید رمضان خواهد شد	
ای که ذکر تو را فکر قیام است و قعود	و ای که نام تو را او ذکر رکعت است و سجود
بچو کاتب که دل و دین بنهار تو نورد	حافظ از سوی عدم بجز تو آمد بوجود
هم بران است و برین بود و بران خواهد شد	
سگر کین غمزه دل را که تسکین آمد	قاصد خوش خبر از نویس بر این آمد
مژده وصل رعاشی تسکین آمد	سحرم دولت پیدار ببالین آمد
گفت بر خیز که آن خرو شیرین آمد	
طایر رفته دولت در آما و بدام	شد ملک یار و جفا یار و اقبال عمام
زان می لعل که بر آب کند نخل مرام	قدحی در کش و در خوش تبا تا بخرام
تا به پستی که نجات بچه آیین آمد	

نقد

نقد را زده ای ببل خوشگور ای	که با طراف چمن از مد و با صوبای
کل صد برگ سگفت است بعد برگ تو	مژده کا زده ای خلقی نافه گشای
کز زحمای جان آهوی مسکین آمد	
رحم بر حالت مان بت لفظ آورد	مدت بجز رنجیم با غار آورد
ساقیم ساغمی با طرب و نماز آورد	کره آبی برخ کوشخان باز آورد
ناله فریاد رس عاشر مسکین آمد	
مهر امید بر آورده مرا از زبور حجاب	رست بجا از لم بجز دل از قید عدا
با نوای فی و اولاد زلف با نکه رباب	شادی یار پر کچهر دیده بوده ناب
کرمی لعل و دوی دل کفکین آمد	
جان کفار خم زلف مسل ابروی است	سینه آماج خندک مژه مروی است
پای در سلسه عشق بت بدخوی است	مرغ دل باز کفار کجا ابروی است
ای کبوتر کزان پیش که شاهین آمد	
صبح در گوشه باغ آن سرخوبان بگل	مست و ده بوس و پیرین شده از زنده
گفت کاتب بفرس این بر صفحہ کل	تا صبا کشته حافظ بشنید از ببل
عیند فشان تماشای ریاحین آمد	
فی التجمع	

وی ایبر عشق همین و همان	ای نگاه تو آفت دل و جان
چشم مت تو شنه دوران	طرز ناز تو درش عالم
براست سر نهادم آسان	زورت پاکشیدم مشکلم
ورنه دوراهه تو فشانم جان	کره در پای تو کشتم دل
خفته باد آن بجز بران	خسته باد این برشته خونین
ای که دردی مرا و هم درمان	رحم بر حال در رسان کن
خار در پا و پیک در دمان	ره نوزادان وادی عشقسیم
در بن چار کوشه احزان	اشب از ش جدایی نو
دل پر مرده همچو کل زخران	چشم بارنده همچو ابر بحسار
وز جفای تو دمدم نالان	بخیال تو که بکه و اله
شد رستم عنان تاب و توان	پنجوا اقسام اندران لجات
شجری زد خروس جهکمان	اندران چخوی مرا ناکاه
وی تخی دست مایه احسان	گفت کی مت باده غفرت
ای پراز جمل و سنا از غولان	کمر از مرنگی نه بر جنبه
جمه سپار تو بجواب کران	جف بشه ترا که خوش طهور
می شنیدم و فی کوش عیان	بگریدم و فی چشم یقین
همه مرغان باغ زمره خوان	همه غولان داشت در تقابلس

هر جا

هر یکی نکته سنج این معنی

هر یکی نغمه ساز این داستان

هو باق و ما سوی ناکت
لیس فی الملک عیزه مالک

پرده از روی بر کشیده کفکار	بشنا پدید یا اولی الالباب
پرتو عارض است این یا خنجر	سر بون کرده مهر از خنجر
کنهت زلف یا نسیم صبا	بر کشاد است نافه تانار
کور اگر نیستی بیا بنگر	ای که داری ز عشق ما انگار
تا بر بینی لطایف عیبی	تا بر بینی مطایع انوار
آن سحر و باغ و بلبل می	و آن جنت قیام خوش و شر
برق خورشید رهای تاب و توان	آتش خانه سوز صبر و قرار
رنگ سپین تنان کشمیر	عجرت کار خانه فخر
راحت جان پدلان غمین	مرهم برش سینه کفکار
بیم شب از درم درون آمد	دل پر از مهر و لب پر از کفکار
جام دردت و باده اندر جام	می زدی است و می زدی شر
گفت ای پدل جانش من	وی ستمیده عاشق خوشگوار
جام می گیری که ناهدت	بیضیت بجات از پسندار
بر ارباب حال جز می نیست	کاشف رزق و وقت ابرار

<p> ریش سناز در قح آبی در کشیدم دور لبالب جام آبخان مت و چو د اشام دیدم اندر خورش ناکامان دل و جان زبان چشم و دمان همه اینک ساز این معنی </p>	<p> آتشین ریزد بکند شعله کوار بایم از جای ریش و کت ز کار که نمانستی در از دیوار عضو غمخون از این ویار دست و پا و سوتن دستار همه دستان نواز این کشتار </p>
<p> هو باقی و ماسوی مالک لیس مالک عزیز مالک </p>	
<p> ای دل از تو بخنده حورسند کسدم من ز تو تو که صد دره بر غلغلی پاشم ام رود ام بخدا اگر کشی در کج بخش دست از دست منبند ام که پدر اگر نطف و دم منغ پیور دوستا تا کی من ز روز سخت باخسب تو دوش کشتم به پیر باده خورش </p>	<p> خردم کن به نیم ستر خند بکشی عهد و کیسی سو بند آهوی کس غمخ ام خشمند دل نیارم ز مهر تو بر کند بند از بندم ار جدا سازند که دهد پند و ورکند ارند بند پند سپود پدر تا چسند بسته ام عهد و خورده ام سو کند کی تو جمله خستق حاجت مند </p>

عقد

<p>عقد از کار بسته ام نمشود مانده در راه و هدم جیران بنام سوی و هدم را گفت نوشیدن اولین شرط است نزد دست خود پرستان را ساقی ماه رو بر دست دور رطل پیایم در دوا محل و هوش و خودی زین کپا بخا سرو پا دوا بر او جستم نامه از بام آسمان در داد</p>	<p>نه ز چکانه نه ز خویش و مند و نذرین غم بر آسم چو سپند پشتر زین بر آسم سپند از می ناب ساغری یکچسند بجدا تا ز خویشتن ز همد بم بلور را ز می آگسند که از آن آسم بجان آگسند بریدند رشته پیوند بچو دیوانه جمیده ز بند تا نشی این صدا بجانک بلند</p>
<p>هو باقی و ما سوی تا کت لیسش الملک عیزه کت</p>	
<p>خزم آرزو که بودیم با وی عدم فارغ از کشم کش کف و کم و سود و زیان گر چه هستیم ولی هستی ما نیست نظر از ملک و جود از تبسم کفنی</p>	<p>نه غم از هستی خود بود و نه پردوی عدم جدا نیستی و عیش و سنای عدم نیست این هست بجز صورت سوغای عدم نفسی پیش مینا بی تو بجزای عدم</p>

پشم جوت کت قدرت تو بن که عجب است	ره ندانند بر آن از شب یلدای عدم
این همه که هر یکا که غم خوانند	رشخی موجی بود از بحر کهر زای عدم
آسمان آینه واری کندت شام و صبح	که در حدس بود در آن آینه سیاهی عدم
لاله سر زود از طرف گلستان که نشاند	نقش پشانی او داغ سویدی عدم
بچه بندیم درین کمنه سواد که عدم	متصل قافیه پهن باریه سیاهی عدم
هر که مای صفت از لجنه انگار بر خاست	سرفرو برد در کباره بدامای عدم
وانکه بگذشت در کباره نیاید چو بخت	تا چه مقدار بود وسعت صحرای عدم
این چه بزم است که نام بود از	جام از کف نهند در صیبا عدم
تا رقم راندنضا از پی تویق و جوج	که در کلک قدش چشم ز آینه صفا عدم
از عدم دست فضا عاری داد بدهر	یک بکیش باز و هم تبصنای عدم
هر دی جلوه بصدر کف وید بود بعضی	باز در چو کشت بتجدد پیری عدم
چیت جام همه طعمه خور خالی بل	چیت اجرام همه در کوشش ای عدم
باغ پر است اندر کدر باد سموم	خون ارسته در معوض نیما عدم
پاک کن آینه قنبر از رنگ هوس	پیش از اندم که شود رنگ پذیری عدم
می توان کرد اگر سیک بدقت کوی	در مرایای صورت هم مرایای عدم
شکل این کین سبب فیروزه پشت بخش	همچو کشته جباتی ابدیای عدم
مهر را جدی بر اوج آلهی که بختیض	دزد و ش در بر ماه عکس از ای عدم

نوحانه

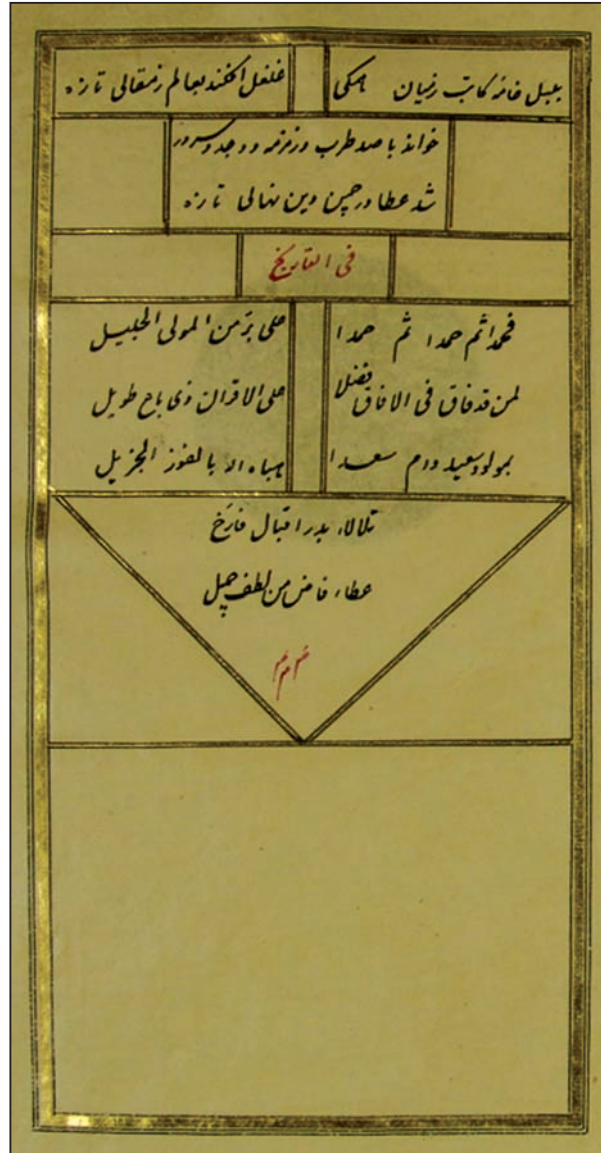
<p>نه بجهت محذونه بارکان وجته زرشه تا بشما تا بسکت چیت عزالی چیت بقای ابدی مطلع و بگرم از دل کند اینک طلوع</p>	<p>نه از ابعاد بود فحیت پنهانی عدم عکس یک کل بود از شره عظمای عدم جستن از ملک وجود با پنهانی عدم مطلع شعر نه بل مطلع شعری عدم</p>
<p>کوه نور است من از پرتضا عدم روشن طور است دل ز برق تجلی عدم</p>	
<p>بمقت الطباق مذهب که درای چنانچه پنی بر چشمه اصلی با میدی که برند جرمه آبی که کند شش طرک و دیناقت کی سر از اشی موسی به ندای ار فی کم زمینی شو و در کدر از کون و مکان پاکامی است عدم را کند اریل صعود تو بکج است همال و نه بر شست نظیر نه بدیهت عدیل و نه بطوبی آ مثال در دنیا تو و مقصود حجاب تو خود است پر زمان بنا مقدس همه پرواز و شنند تا دهندت رنوم بار سبکو که حدس</p>	<p>هر یکی کبوترق از نسخه کبرای عدم صد چو خضر اندر اسیمه فیفای عدم نم یک قطره در دست زینبای عدم پای کند آشته بر سینه سینای عدم پای نه بر زو چسب معلا عدم بریز از پای اول چشمای عدم بر تر از نفس و آفاق بود جایی عدم در خور خصم نشد و در حقی عدم بقاضای وجود آ برای عدم هر کجا عبود کند شمع شادای عدم جرد نوش کن از خرم صفا عدم</p>

دوش پر سخن آردی خود از ره طمّ	گفت کی داد سه خویش بود ای عدم
قدم کنگ تو دعوی ایجاد سخن	اشتب کنگ تو وعده غوغای عدم
پای جرات ز قد خویش فراتر پهنی	که فراطون کند مل معمای عدم
بمتر آن است که طرز غزل آنکس کنی	کسی از طرز نو شعر نو نشای عدم
باز که قدم نغمه ازین طرفه غزل	کجا زین خواهی شده فلفله مصفای عدم
ای که دل از غم تور هر دو محسّر عدم	
مرغ جبارا کنگت بدو فرمای عدم	
سرفرد بودم از غم بگریا حمل	کرد تا مهر حش بود ز مجرای عدم
تو خود پستی وزاهد اوس فلک برین	من در ستن ز خود جنت و طوبی عدم
است و ایخ دل مجنون بر بیابان فنا	اثری هر قدم از ناله لیلای عدم
ماند از غم من حسن تو ناکفته بزم	قصه و این و آن فسانه عذرای عدم
خلق اندر پی اثبات وجه اندر بچید	
کاتب از رزم دمانت کند نهای عدم	
فی السبع	
جهان موقوف شد بر سحر عارف کلمت	طراز نوح صورت زبور و پیا بر معنی
شب شنبه چهارم روز در ماه برت آمد	بر یکدم در دهرت حشش از جانب سولی

<p> دو کل در کف خندید و روی زمین یکی از کتکش اکنون یکی از غنمش اک بگرداری که تا بد شتری با نهره زهره یکی را ایزد از دوش جلا از طوبه حوا شد از فرودم آن یکی خند دل کباب آری پای آن کردید کل دیده حوا بمید میر کزفتند اندر یک زمان ما بجز کفرت افتادند و انا سخن پیرا که باشد چون قدموزون آن طلسمار حنا </p>	<p> بکلامش از بیم فیض ربانی دو فرزند کوه بوند او را در وجود آمد با یکی که در بیت الشرف آید مهر و یکی را حق عطا کردش اگر کوه آدم بر بود آن روز اکتفا آرد شد انیم جنار و این آید میر کمال فغان عرض چون این دو مولود بعد از پی تاریخ آن میلاد از روی شفقت بنا که باقی در گوش کاتب خواند یک </p>
<p> قلم باری خلاص انکمال صدق بتوش عطا او بزوباش بمهد خاص با حوا </p>	
<p>ایضاً فی تاریخ</p>	
<p> که جهان یافت از وزیب و جمانه وز زود بروج محی است هلاله تازه در جنتا و مبدش فضل و کماله تازه مجمع ارگسته از بهر حیا تازه </p>	<p> صدره باب کم حاضر باد و او شایسته رعایت ولدی و دچم شد سستی بوطا از ایزدش و ما پی تاریخ تولد امر جا اهل سخن </p>

بیل

ناوهرۆك

- ۵ دۆزىنەۋەى ديوانى كاتب
- ۶ موژدەيەك
- ۸ كاتب كىيە؟
- ۹ دوو كاتب يان يەك (كاتب)ى بە تەمەن؟
- ۱۱ چەند لايەنكى دى
- ۱۳ ديوانى دەستخەتى شاعىر خۆى
- ۱۴ ھەر لەم بارەۋە
- ۱۵ دەقى پىشەكىي نوسخەى يەكەم
- ۱۹ سەرگوزەشتەى ژيانى
- ۲۳ ديوانى كاتب بە دەستخەتى خۆى
- ۲۵ نوسخەى يەكەم
- ۱۱۱ نوسخەى دووهم

